משכנתאות לזבאים
ומשכנתאות חופשיות
בנק טפחות

הצופה

היום	יום ששי	יום שבת
	פרשנו שלח	
הפרק:	תהלים קס"קי	תהלים קיא-קיב
המשנה:	כלים כו, ו"ז	כלים כז, ח"ט
הדף — בבלי:	נשין פג	ניטין פד
ירושלמי:	שקלים יג	שקלים יד
ההלכה:	או"ח קטז, ת"ל	או"ח קטז, יא"יב
רמב"ם:	נזירים י"יב	נזירים יג; מירות א"ב
הזריחה:	5.31	5.32
השקיעה:	7.51	7.51
סוף זמן ק"ש:	8.10	8.16

הדלקת הנר

	כ"ט	ב"ב
ירושלים	7.11	8.31
תל־אביב	7.29	8.34
חיפה	7.24	8.34
באר־שבע	7.26	8.24
אילת	7.22	8.27

ב"ה, יום שישי, כ' סיון תשמ"ו (27.6.1986) • שנה נ' • גליון 14122 • המחיר: 0.80 ש"ח, כולל מע"מ
עתון התנועה העולמית של המזרחי והציבור-המזרחי
מייסד ועורך ראשון, הרב מאיר בר-אילן ז"ל

פרס יסכים לבדיקת אחריותו של שמיר בפרשת ראש השב"כ

נבון בעד יצדת חקירה לדרג המדיני — בר לב נגד

ראש הממשלה שמעון פרס ר"ל אתמול כי הוא אינו מתנגד בדיקת אחריותו של הדרג הדיני בפרשת ראש השב"כ. פי אמר דברים ברוח זו בסקס יום קודם קצינים בכירים של המשטרה. שר החינוך יצחק נבון אמר אתמול כי הוא תומך בדיקת אחריות הדרג המדיני בפרשה זו.

מנגד, שר המשטרה חיים בר־לב התנגד לכך, ולדעתו לא יהיה רוב לדיונה המשלה ביום א' שיתכנס בר. גם שר החוץ יצחק שמיר נגדיר שאין לחקור בפרשה.

ראש הממשלה שמעון פרס אמר אתמול שהעבר הדרג המדיני לחבר את הדרג המבצעי, ולהשוף בדיקת אחריות מעולם לא התנגד ליד לבדיקת אחריותו. החלטתיו ב־ הדרג המדיני — אמר פרס. נא אמר כי לדעתו שהחלטה זו בדיקת הדרג המשפטי ל־ ממשלה, הרי עליו לקחת בחשבון את דעת הסרים שאיתם הוא חייב להתייעץ.

● יצחק שמיר אמר אתמול ב־ עצרת הסוכנות כי: „בחינה אי־ שיות אין לי כל השגות משום זו־ קיות. עבדתי ביחד והיינה שלמען המשב"כ, ואת אותרת במסוחה של מדינת ישראל, צריך להיעמד עד בין. בהקביל בעשים מאמצים כדי ש־ המשטרה ומאשר למשלחת רבנים להביע את מחאתם מול קולנוע „הי־ מלטס קוף" — אמרו מתבנני ה־ הפגנה.

● שר המשטרה חיים בר־לב אינו סבור כי הנימוקים המפורטים בדיקת הקמת ועדת חקי־ רה בפרשת השב"כ.

בר־לב הסיף כי אין מקום לי־ תקות מרובה שתצדת חקירה תצ־ ליח למצות את דינן עם הדרג ה־ מדיני.

שר המשטרה אמר כי המלצת ה־ מפשלה כי בעתיד לא יישנו דב־ ריב כאלה, לדבריו השתמש בשיא הדמיון במסגרתו כאשר ונן את יעמוד מן הצד ולא יתן תגובה כא־ שר מתרחשת וקלה הדם מסתבך, כפי שקרה לראש השב"כ. לדעת ייצענן הוא מצב שאי־אפשר לעבוד עליו. לסדר היום.

הערב ההפגנה ה־44 נגד חילולי השבת בפתח תקווה

בצפת יפגינו נגד פתיחה בערב שבת של מועדון. הנמצא במרכזה של שכונה דתית

— מאת משה לדי —

הערב בשעה 10 התכנס עצרת בבית הכנסת הגדול בפתח תקווה במתאם על המשך חילולי השבת בקולנוע „היכלי".

הפגנת הדתים תתקיים בליל שבת ליד מועדון „לילות ענעך" בצפת. לאחר שמנהלו החליט למתוח אותו לציבור גם בשבת במטרה של תיר מרות ואמונים. „המועדון נמצא במר־ כזה של שכונה דתית בעיר ומעורר קנ, הנא הרה מגוך עד כה, בלילות שבת, פעילותו מהווה הפרה של חי־ מטמס קוף — אמרו מתכנני ה־ הפגנה.

ל־ מערך לשר המשטרה, חיים בר לב, בעקבות התכסאריותו בכנסת נגד ההפגנות בפתח תקווה כמו כן ותחכן, הצר לרשות את הבטחתו ב־ פתח תקווה כדי לראות בעצמו את צורת המחאה.

הפגנת הדתים תתרכז בליל שבת ליד מועדון „לילות ענעך" בצפת. קו, הנא הרה מגוך עד כה, בלילות שבת, פעילותו מהווה הפרה של חי־ מטמס קוף — אמרו מתכנני ה־ הפגנה.

איש הבטחון שמנע פיצוץ מטוס „אל על" נפצע קל ואושפז

מזוודת הנפץ שאמורה היתה להגיע למטוס במדריד החלה לפלוט עשן ליד דלפק „אל על" — איש הבטחון הישראלי ניר רן קרא לנוסעים להשתטח ואז ארעה ההתפוצצות ● חשד שאחד הפצועים הוא המחבל שהביא את המזוודה

ממוס „אל על" המריא אי־ מש מבמדריד לאחר הפיצוץ הגיע אריצה כמוך לשעה 1 אחר הצהר קם 69 נוסעים, ש־ ניצלו ממזוודה שהיתה אמורה להתפוצץ בעת שהיו במדרי־ טים.

לפי דיווחים שהתקבלו ב„אל על" בארץ נפצעו בתקרית 3 אנשים: נוסע ספרדי שלפי ה־ חשד נשא את מזוודת הנפץ, שנפצע פצעים בינוניים. שומר בטחון, אף הוא פצוע בינוני, ואיש בטחון ישראלי, שנפגע באופן קל מאוד.

מתברר שהמזוודה היתה מו־ כת לאיש האחרון שעמד ליד מרף לסיטה, והוא הגיע לדלפק לאחר שכל יתר הנוסעים כבר עברו את הביקורת, ומכאן ליד המטוס הרחק ממקום הפיצוץ. איש הבטחון הישראלי שבדק את המזוודה הבחין עשן. דבא ממנה והוא קרא לכל הנמצאים באזור להשתטח על הרצפה, ואז אירע הפיצוץ.

שמו של קצין הבטחון הישר־ ראלי הוא, על פי משטרת מאד־ ריד, ניר רן. הוא אושפז בבית החולים במדריד.

(המשך בעמוד 2)

ראש אכ"א — אלוף מתן וילנאי:

סוריה מחזיקה במפתח לגורלם של הנעדרים

ידיעות סותרות על גורל שני חיילי ה„הסדר" שנחטפו בדרום לבנון ● שני נעדרים מקרב סולטן יעקב נראו בדמשק

מאת סופרנו הצבאי

המפתח לכל הנעדרים מצויים שנעלמו במלחמת לבנון הוא כ־ ידי סוריה. פרזידנט של דבר, כ־ ידי נשיא סוריה אסד — אמ־ אתמול ראש אגף כוח אדם (אי־ ביא) במטכ"ל, אלוף מתן וילנ־ אי.

ראש אכ"א ציין, בפגישה עם עי־ תונאים בסלאה 4 שנים לדיעלמם של חיילי צה"ל בלבנון, בשמה הנגון לפעילות סוריה. הר. שמיר־ החמומים הבינוניים הראה כי יש בידי הנהגת סוריה יכולת להחזיר חסומים גם אם מעורבים בהרגת ארמני הבלה.

אלוף וילנאי אמר כי ישראל עו־ שה ותעשה הכל להחזיר את ה־ נעדרים שעדם בחיים או להחזיר לישראל את הגופות.

הפעולות, בהיקף גדול, הן בעבר עוד המדיניבי והמדיני.

ממלחמת לבנון יש לצה"ל שלושה נעדרים, מקרב המשתתפים בקרב באיזור סולטן יעקב, ב־11 ליוני 1982. הקרב הזה בין כוח מגנים של צה"ל לבין כוח מגנים של סוריה.

שלושת הנעדרים הם צוות משני מגנים — סמל ראשון צבי פלדמן, סמל זכריה באומל וסמל יוסף גלי. על פי עדויות נאסף שניים מה־ נעדרים, פלדמן ובאומל, על ידי הסוריות שנעו על הכביש בעת ה־ קרב.

פרסום אחרים הדהדים כיום הם כי בשעות אחר הצהרים של יום הקרב, הוסגו חיילים ישראלים ב־ הוהבות הכפר הלבנוני אל־מחאר. מגן ישראלי עבר בחצות דמשק ביום הקרב, וכידיעות שהגיעו צ־ מ־נצנים, בראב חיילים ישראלים ל־ ידי אז עליו. יום לאחר הקרב הו־ צגו חיילים ישראלים בכתובת צב־ אי ליד דמשק. בקבורה שנערכה ב־ בית העלמין היהודי בדמשק, נק־ ברו בסקס דמי 4 אחותם ש־ עליהם הוהבסו תעודות חיילים ישר־ אלים שלא נפלו בשבי. לאחר ד־ הר הגופות ההחדר הארונות ל־ ישראל, הסתבר שרק חייל ישר־ ראלי אחד היה קבור בדמשק, סגן הדר לבשרן, ואילו יתר הגופות אינן של ישראלים.

שני חיילים ישראלים אחרים, יר־ סף פינק והמים לרראלשיך, ה־ לי „הסדר", בחמש, ככל הנראה ע־ י ארגון ה„חזבאללה".

הרב הראשי של רחובות עבד אמש במקום האחיות ששבתו

12 חברי ארגון „עזרת תו־ לים" ברחובות, בראשות רב העיר, הרב שמחה קוק, שהוא נשיא הארגון, ומזכיר הארגון, הפרקליט הרבני אליהו ירד, הגיעו אמש לבית חולים „קפ־ לוז" ברחובות.

לאחר שקיבלו אישור ממסמ־ השביתה של האחיות, התפזרו במחלקות השונות כדי למלא תפ־ קידים ולסייע לחולים. רב הגיר מילא תפקיד של „אחות קבלתי" בחדר המיון.

תחזית מזג האויר

מזג האויר יהיה כפונן ולקית עד בחיר.

הטמפרטורות: ירושלים 16—26, הנגלן 16—28, נהריה 19—27, צפת 17—27, טבריה 21—34, נצרת 21—27, עפולה 20—30, השומרון 17—28, תל אביב 19—28, לוד 18—28, יריחו 21—36, עזה 21—27, באר שבע 19—32, אילת 24—38 בצלזיוס.

התנועה העולמית בוחנת דרכה של הציונות הדתית

מאת פופר „הצופה"

מהור דרכה של הציונות הד־ תית בארץ והתפוצות; מעמדה זו תנועה הציונית; ומפקד הכבירות לקייבי הנועה המנשיבים — יעמדו במרכז ימי העיון שייפתחו היום בקבוץ לביא בהשתתפות נציגים מ־ארץ ומחו"ל.

ימי העיון הנערכים על־ידי המרכז העולמי של המזרחי הפועל המזרחי מוקדשים, בין היתר, לקראת דיונר הוהבד הפועל הציוני שייפתחו ביום א' בירושלים. „מרחים לברר את דרכה של הציונות הדתית בשעה ז, כדי להתוות קווים ברורים לקראת הדורות" — אמר ד"ר המרכז הע־ למי של המזרחי הפועל המזרחי משה קרוזה. הוסיף, כי התנועה ה־ עולמית פועלת להרחבת שורותיה בארצות הגולה במסגרת מפעל ה־ חברות לקראת הקונגרס הציוני.

בין המרצים בימי העיון יהיו ד־ נאון הרב שאול ישראלי, הרב יוסף גליקסברג, הרב חיים שבטו השופט ד"ר יוסף בורג ויוסף (יוסקה) שפי־ רא, ד"ר יהודה בן־מאיר, ד"ר יצחק רפאל, הרב הנן פורת, חברי יתנ־ הלה הציונית יצחק מאיר, אליעזר שפר, נשיא התנועה בקבוצה עורם ירושלים, נשיא התנועה בדרום־אפ־ ריקה פולי זק וכן ראשי המרכז ה־ עולמי משה קרוזה (ירר) מאיר הל־ ברטל, אברהם־דובדבני ועוד.

בימי העיון יוקדש ערב אחד ל־ ציון המרסים שנה ל„הצופה" ש־פתח בהוצאת עורכו הראשי של העתון משה אישון.

ימי העיון יסתיימו ביום א' אחה"צ בהתוועדות קודם כנהים לפעילותה של התנועה בשנה הקרובה.

חרדים שיפצו תחנת אוטובוס שהוצתה וקראו להפסקת האלימות

קבוצת אברכים מישיבות הרדיות, הקיבו הנהגת אבבר" מושים מאלימות במקום תחנה שהוצתה ונינוקה בריחוק עמק רפאים בירושלים.

האברכים ביקשו להביע בבקשה זו את התנגדותם להצתת תחנות האוטובוסים וקראו להפסקת האלימות בין חילונים ל־ דתיים, הם ביקשו להוכיח לכלל הציבור, כי רוב הדתיים מתנגדים לפעילות אלימה של קבוצת מיעוט קיצונית בעדה הדתית.

הפעולה נעשתה ביוזמת הנועה „בשר" ובביצוע שהרבה צעירי ירושלים.

חוסיין תיווך למניעת עימות בין ישראל וסוריה

העתון הבריטי „אלבלד" מפר מבמקורות הבריטאיות כי המלך הוסיין תיווך במהלך שיחותיו האחרונות באר"ב בין דמשק לוושינגטון כדי למנוע עימות בין סוריה לישראל.

הוזמה הידידנית איפשרה לדברי העתון, מניעת עימות בין סוריה לישראל, כאשר פלוגת סוריה חדרה ב־14 ביוני לכפר בבקעת פחות כ־10 ק"מ צפונית לרצועת הבטחון (צ"ב).

תלונה למשטרה נגד ח"כ מוחמד מיערי בשל הפגישה עם ערפאת

תלונה נגד ח"כ מוחמד מיערי הגיש הרבנות המקומית לשלום המוסר ריאה אבו־אסל, על פגישתם עם מנהיג אש"ף יאסר ערפאת לפני כשבועיים — הגישה אתמול למשטרת ירושלים.

בבית החולים „סורני צדק" חדר המיון פרצל כרגיל, בעקבות הבנה שהושגה בין ההנהלת בית החולים למסה השביתה של האחיות. כדי כן פעילות הדדיות הבריחדות ובמקל־ קות בסריעות אחיות בהתאם לצרכי.

מאת חיים פיקרש

האחיות החליטו אמש לא לבטל את צוו הריתוק ולהמשיך ללכת לבית מחר. האחיות נמשו גם את חדרי המיון והמחלקות הדגישות שעמדן הוו מוצבות. בכמה בתי חולים נעדיפו אמש האחיות לה־ פעה מאורגנת לכלא הנשים ניתה הרצה בדמלה.

אמש נמסר כי בארבעה בתי חו־ לים הגיעו התנהלות להסכם עם ה־ אחיות. מדובר בהדסה הר הצופים ועין כרם, פוריה בטריה ובית הח־ לים המשלתי בנהריה.

אילנה כהן מכסה השביתה ה־ ארצי הדיבה לעתונאים כי הסבר כפת מוגדר כמסטריבה. היא אמ־ רה שהמרים עם משרד הבריאות נפסק בשל חסר הבריחות רצינית להבטחתה.

בכמה מחלקות פחות חולים ב־ שביתת רעב, בין היתר מדובר ב־ בית החולים „ארכילוב".

עם זאת מקיימת כל הצת האחו־ ות צוות חירום למקרה של פינוי המיני.

האחיות החליטו על כך בעקב בית הוצאת צוו ריתוק. בבתי ה־ חולים ניתלו ברזות ובהם שמות האחיות שלבדהן תופס הצו. כ־ נדגב, המנהל, קסן בריתר, כשמר־ דיר מכלל האחיות.

כזכיל האמהדרות ישראל קסיר קרא אמש לחזר מיד אל שולחן המ"מ. בעקבות זאת, קיים ד"ר הגאון לאיגוד מקציעי חיים הבר־ צלד דיונים במאמץ לחדש את ה־ מגעים.

שר הבריאות מרדכי גור אבר אמש כי משרדו יתן לאחרות שהה לדון בצוו הריתוק, בתקיה שהן הענה, בדרם יפציו אמצעים ל־ אכיפתם. שר האוצר משה נסים אמר באותה כסיבת עתונאים כי אין ביכולת המדינה לשלם לאחיות יותר מהתוספת שכבר הוצעה ל־ הן. הכמונה על המכר בארצי אמר כי האחיות תקבלנה תוספת של 18 אחוז מבשכורת הקרובה.

המצב בבתי החולים הוקל ומחר ריף. העובדה שהאחיות נכונות ע־ ה לנמוש במאורגן מחלקות „ר־ גישות" במיוחד, לרבות במחלקות שאיפשר עד כה באורח הלקי כמו הדרי מיון ופגיות, עלולה לגרום להחמשמשות מחלמת של מערכת הבריאות.

סקטורים אחרים במערכת הבריי־ אות, כמו הרופאים, עובדי המינהל המשק, מאיימים אף הם לצמצם את העבודה, בסצנה שאין הם יכ־ ים להמשיך ולתפקד בהעדרן שר האחיות.

אתמול סגנו האחיות שהן קיבלו הבטחות חדקות לכמלול תוב־ ציה שהעבור על ידן. סופר „הצו־ פה" מוסיף, כי שר הבריאות מרדכי גור וגורמים אחרים במערכת הר־ בריאות עשים מאמצים קדחתניים לבנות החרפת השביתה ואי מיזוג אוויר הריתוק של בית הדין העבודה.

מצב חמור במיוחד שורר בבתי החולים הגריאטריים הפסיכיאטרים, אליהם אין מגיעים קרוב החולים וכל נטל המאמץ בטיפול בהם נופל על קומץ העובדים, הממשיך עדיין בעבודתם בבתי החולים.

חלק מבתי החולים מסתמנת מ־ גמה של שיבה לעבודה כפי האור־ יית שאינן רוצים לגרום באבק בל־ ציר על גבם של חולים הבאושפז־ ים זכין אלה בידע על שיבה ל־ עבודה של אחיות בבית חולים „ב־ ייל־אר" באשקלון.

בבית החולים „סורני צדק" חדר המיון פרצל כרגיל, בעקבות הבנה שהושגה בין ההנהלת בית החולים למסה השביתה של האחיות. כדי כן פעילות הדדיות הבריחדות ובמקל־ קות בסריעות אחיות בהתאם לצרכי.

בעקבות הוצאת צווי ריתוק

מערכת הבריאות קורסת * סכנה לחיי אדם

האחיות נוטשות גם מחלקות רגישות

החלו אמש לעזיב את חדרי המיון ● חולים פותחים בשביתות רעב ● צוותי חירום למקרה של פיגוע המוני ● שר הבריאות: ניתן לאחיות טהות — ואח"כ נאכוף את הצווים ● האחיות מתארגנות לנסיעה לכלא ● גם הרופאים מאיימים לעזוב את בתי החולים ● בכמה מקומות — חזרו אחיות לעבודה בשל דאגה לחולים

חלטה חסרת תקדים של הסוכנות היהודית:

לא יוקצו עוד משאבים לדתיים שאינם ציוניים

ההחלטה אינה כוללת מוסדות לא ציוניים שאינם דתיים ● יצחק מאיר ואליעזר שפר: בפעם הראשונה הסוכנות תמנע ממשפחות דתיות בוקקות לחנך את ילדיהם לפי הבנתם. ההחלטה לא תתרום להרפיית מתחים בחברה — האם נקיים משטרה אידיאולוגית?

מאת שלום צוריאל
מערכת „הצופה" בירושלים

עצרת הסוכנות היהודית נענלה אתמול בקבלת ההלטה חברת תנ־ דיה, הקובעת כי הסוכנות היהודית לא יקצה משאבים למוסדות ד־ תיים, שאינם עונים על הקריטו־ יונים הציוניים.

ההחלטה זו קדם ויכוח חריף ובר־ קב בין מנהיגי התנועה לבין הנצי־ גים הדתיים, שביקשו להוריד את הצעת ההחלטה מעל סדר היום.

חבר ההנהלה הציונית יצחק מאיר, פתח בקוראת תריעה ביחוד על ה־ הצעה. הוא אמר כי זו הצעה הרא־ שונה בתולדות הסוכנות והחרדית שר עוללים ממשמעה. דנות הפרוייה ב־ מצוקה אה. הוסיף להפגיע הינוך הדתי לילדיה על־פי דרכה, הבנתה ואמונתה.

יצחק מאיר פתח ביקורת חריפה גם על כמה מחברי ההנהלה הציו־ נית על כך שלא יצאו להגנת הי־ חלטה שנתקבלה לפני כן בישיבת ההנהלה הקובעת כי נושא זה הוא בתחום סמכותה של ההסתדרות הצ־ יונית, ולא עצרת הסוכנות היהו־ דית. שמחציתה מורכב כידוע מ־ נציגי המגבית והלא ציוניים.

יצחק מאיר אמר בתגובה לקבלת

(המשך בעמוד 2)

ועידת המפד"ל תיפתח בירושלים בחודש הבא

מאת שאול שיף
כתבנו לענייני מפלגות

ההיקר הפיקר המאוחדה של ה־ מפ"ל הסתיימה ונשאירה ה־ ברכו ההליפו אתמול לכנס את ועידת התנועה הדתית־לאומית ביום א' ל"ב תמוז (20.7.86).

מיום הפתיחה של הועידה יהיה ב־בנייני האומה בירושלים. וחידר ניב המצעים ימשכו ב־גני התע־ ונוכי בתל־אביב. שועידה אמורה להסתיים ביום רביעי אחה"צ.

הוועדה הסלים צוד על סדר־יום כללי של הועידה לאמור, שיתקיימו בה דיונים אידיאולוגיים, ארגוניים, בחירות וההלטות.

בפתח הישיבה חילק יו"ר ה־ ועידה, רפאל בן־נתן, שבחים ל־ ועדות ייבר־פרבס על הכאמצים ש־ השקיעו להצלחה המיפקד והבחירות ולמאות הפעילים שסיי־ עו לוועדות ליישם את החלטותיהן. בן־נתן הביע תקוה כי ל„הצלחה הגדולה הזו בהראת התנועה יהיה המשך מוצלח".

לפארח של ירושלים ולזיותם של ישראל
ה' עמך גבור החיל, ספרא וסייפא
הרב הראשי של העיר דיפה, שעל הכרמל
מקום אשר אליהו הנביא התנבא עליו „ואליהו ירושלמי היה ומשבו כלשכת הגזית" (שמ"ר מ. ד.)

ידידי ורעי היקר

הרה"ג שאר ישוב כהן שליט"א

ולזוגתך וליו"ח יחי'

להולדת הבן—והנכד נ"י

שאו ברכה מעופק נבכי הנפש על אשר זיכה אתכם ה' יתברך לראות בנים לבניך שלום על ישראל.
יהיה כי בנו וזיוכו תגדל המשפחה, תמתעו מיהה הילולים יבנים.

בברכה נאמנה
אברהם חצרוני
נשיא בית הכנסת הגדול פתח־תקוה

במלאת שנה לפטירתו של בעלי, אבינו, סבנו ואחינו היקר

מנחם יהושע שטרנברג
ב"ר נפתלי ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ששי, כ"ז בסיון תשמ"ו (4.7.86), בשעה 12.00, בבית הקברות „סגולה" בפתח־תקוה.

שיעור יוקדש לעילוי נשמתו בשעה 8.00, בכולל, שהנשמה היה ממיסדיו, בבית הספר נצה־ישראל בנים, רח' נורדו, פתח־תקוה.

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירתה של אמנו יבמלנו יוקרה מנדיבת בראת ה' ובטוב ליבה, עושה צדקה חסד ומכניסה לכת

מרת יהודית ציוני ע"ה
אלמנת רבי יעקב ציוני ז"ל

תעוד אזכרה ביום שני, כ"ג בסיון תשמ"ו 30.6.86, בשעה 17.00.
נפגשים בבניה להר הזיתים שליד המלון.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

אברהם בן־זכאי
(גולוב) ע"ה

תיערך אזכרה ביום ראשון, כ"ב בסיון (29.6.86), בשעה 5.30 אחה"צ בבית הקברות בפתח־תקוה.

המשפחה

מושב כפר הרואה

מודיע בצער על פטירתו של החבר

משה גלסנר ז"ל

ומביע תנחומים למשפחה
ההלוויה תתקיים ביום שישי כ' סיון, 27.6.86 בשעה 13.00 בכפר הרואה.
יושבים שבעה בכפר הרואה.

ועד המושב

לזכרו

מר ב. א. אלכסנדר ומשפחתו

לשעבר מנהל המסרים של הבנק
תנחמיתו הצנועים בהלקה מכם האמה הרקה באדם

מרת ליבה ע"ה

בנותם ציון וירושלים השלכה תנוחמו ולא תוסיפו לדאבה עוד

אריון גרטלאר
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
חתנו של המעיר הקבוע לגמרא
ע"י הרמ"מ

האגף עסקות חוץ של
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
המנהל הציבור המוסדרים

דרוש רב משחטה

למשחטה גדולה בצפון הארץ

דרוש רב משחטה

הכשרונות הדרושים:
1. טמיכות לרבנות
2. נסיון קודם

● המעוניינים יפנו למועצה הדתית בנהריה ת.ד. 25 נהריה.

בכל מלאת שמע שנה לפטירת יקירנו

ד"ר נוביה בר־אילן ז"ל

נעלה לקברו בבית העלמין בחולון ביום ראשון כ"ב סיון 29.6.86 בשעה 5.00 אחה"צ.

נפגשים ליד השער הדרומי.

המשפחה

מודעה

שפורסמה ביום רביעי 25.6.86
„קריאה נרגשת להצלת נפש"
צריך להיות רשום לזכות הקרן להצלת חיי משפחה ליד: בנק המזרחי סניף 479 חש' 325300

מגדל אמונה
ללימודי עיצוב, אמנות וטכנולוגיה - ירושלים

נפרסם הרשמה:
מגדל אמונה
דרך בית לחם 104,
ירושלים - ת.ד. 10290
טלפון 02-715033

אמנות
תמונות האשה הדתית לאמנות

מועד ב' – הרשמה מאוחרת לשנה"ל תשמ"ז

★ עיצוב וטכנולוגיה גרפית – מגמה חדשה
★ טכנאות שיניים – מגמה ד' שנתית
פיקח ותמורה: אף המרעד הטכנולוגי – משרד המרכז התרבות
★ הנדסאות מחשבים – תמגה ד' שנתית
פיקח ומאגר הנדסאי מחשבים:
מ.ב.מ. – המכון הממשלתי להנדסה מכנולוגית
★ ביה"ס למטפלות – חיזון לגיל הרך – מגמה חד שנתית
★ לימודי קודש ברמה גבוהה משולבים עם הליחודים
מתקבלות בנות שוחררות מצות בעלות כישורים מתאימים
– אפשרות לחגורים במקום –

לשכת הרבנות המועצה הדתית
מגדל העמק

ברכת מזל טוב מוגשת מעמקי הלב
לחיילים חיבגל ראש המועצה הדתית
מר עמרם ביטון שיחי
ורעיתו אסתר שתחי
לרגל נשואי בתם המהוללה
מרת נעמי תחי עם בחיל דורון שיחי
יחיד שתבנו בית נאמן בישראל, בנין עדי עד, על יסודי התורה והדאגה לתגורת המשפחה הבבבדות, אבהיה.

הרבנים המקומיים שליטא
הנהלת המועצה הדתית חבריה

מרדכי ציש
מנהל המועצה הדתית ובעבודה

هكذا في الأصل

עין הצופה

ייפסק נוחול השדים

פרשת השב"כ לא ירדה מסדר היום, גם אחרי שנציא הצדיקה הנן את ראש השירות. להיפך, פרשה זו הולכת ומסתעפת לכיוון הדרג המדיני ובכך למעשה נחשפו הכוונות האמיתיות של אלה אשר לחצו בחירוף־נפש למען הקמת ועדת־חקירה־ממלכתית, כדי להגיע כביכול לחקר האמת: מה קרה בלילה ההוא כאשר נחשף האוטובוס של „אגד" עם מחבלים.

הדיכוי פכוי צורה ולבוש צורה. אם עד כה זה התמקד סביב שירותי הביטחון והדרך שבולתם, הרי מעתה ואילך מופנים החיצים אל עבר לשכתו של ראש הממשלה ששירותי הביטחון כפופים לו. יתרה מזה, אם עד עכשיו שררה הבנה כלשהי לגבי רגישות הנושא שלא לחקור אותו לאור זרקורי התקשורת, הרי מעתה מתנהל הדיכוי ברישׁ גלי מעל־גבי התקשורת האלקטרונית והכתובה כאחד. נפרצו מחסומי הסודיות ולפיתים גם האחריות.

המערערים על ההסדר שהושג סוברים כי נשיא המדינה חרג ממסמכותו במתן חנינה לאדם שטרם נשפט ואילו הדרג המדיני המעורב בפרשה זו מצא לו מחסה בחנינה שהעניק הנשיא לראש השב"כ ושלושה מעובדיו הבכירים. הם אינם חסים על כבודו של הנשיא אשר לדעת משפטנים בעלי־שם לא חרג מסמכותו: הם מערערים גם את מעמדה של הממשלה בעיני הציבור ומציגים בראשה כמי שמתעלמים מאמות־מידה מוסריות, מהאמת והצדק.

ייתכן שחברי מפלגת העבודה ובראשם אחדים משריה הבכירים אינם יודעים כי בהסתעדותם על החלטת הנשיא הם פוגעים בראש הממשלה, שסעון פרס, שסמך את ידיו על הכתלכים הללו. יתרה מזה, הם מעמידים בסימן שאלה את מידת יחודו וצביעותו בערעורם על ההסדר שהושג בפרשה זו.

התפתחות זו עלולה הוביל למשבר חמור בתוך הממשלה, גם אם באופן רשמי לא יפרוץ משבר ממשלתי. והשתבטאויות בניתוק הרשמיות מעידות על תהום פעורה ותוצה בין שני הסוהפים המרכזיים בקואליציה הממשלתית: המערך והליכוד, חוסר האמון המיחלט השורר ביניהם.

צירוף המקרה שפרשת השב"כ פרצה אל רשות הרבים, חודשים בלבד לפני ביצוע „הסכם הרוטציה" בין ראש הממשלה ומחלא יקומו, מוסיף לליבוי אש התנצחות בין מחייבים ושוללים. לאמיתו של דבר, אחדים מראשי המערך אינם מסתירים את התנגדותם ל„רוטציה" שהם נתלים עתה בפרשת השב"כ כדי לפסול אל יצחק שמיר מרשמה לראשות הממשלה.

בלא להיכנס לוויכוח בין המערך לליכוד יש לומר כי פרשת השב"כ, בשל רגישותה המיוחדת והשלכותיה על מעמדה של ישראל בזירה הבינלאומית, צריכה לרדת מסדר היום. גם אלה שאינם שלמים עם הפתרון שנמצא בצורתו של נשיא המדינה חייבים להודות שהוויכוח המחודש עלול להזיק למדינת ישראל וכי טובת המדינה מצוה — כאמור — על הפסקתו.

אחד המרפסנים בעל שם ומעמד ציבורי קבע בתגובתו על החלטת הנשיא כי היה זה „יום שחור" לאזרחות הצדק והכשרים של מדינת ישראל. לרבים מאילו לרובם הגדול של אזרחי המדינה היה זה יום של אור ותקוה, כי מעתה ואילך ייפסק הריב והמדון המדמיה תוכל להזור לעיסוקיה כדי להתבודד עם הבעיות האמיתיות שעל סדר יומה, אם זה בתחום הכלכלה, החברה, ואם זה בתחום המדיני הבטחוני המטייב ערנית רבה והיערכות מיוחדת שלא לחיות נופתים ע"י האויבים מסביב.

אזרחות המשפט והצדק לא נפגעו מהחלטת הנשיא. מאידך, המסד הקיומי של המדינה עלול להתערער, אם יימשך הריב והכדון מסביב לפרשת השב"כ. ואין זה משנה כלל וכלל שהמעם רוצים להכות את הדרג המדיני.

טובה הנס והמדינה מצויים להפסיק את הוויכוח האומלל ולשחרר את ישראל מעיסוק בפרשיות המסיחות את הדעת מהעיקר, הוא, בטחון ישראל.

אם היה למישהו ספק בכך בעיות הביטחון של ישראל החמירו לאחרונה, יש להפנותו לאיומים החדשים המגיעים מהגבול הצפוני ומתחזית המזרחית לאורך הגבול הארוך שיש לישראל עם ירדן.

הנשיא הנן את אנשי השב"כ שהגדרתו כדי „לסיים את מחול השדים" מסביב לפרשה. יש לתבוע מהפוליטיקאים שפתחו ריב דברים מסביב לפרשה החדשה ששמה הדרג המדיני, כי אף הם יפסיקו את מחול השדים ויסמכו את ידיהם על ההסדר שהושג. „חנותי את אשר אחזו וריחמתי את אשר ארחם".

לבחינת דרכה של הציונות הדתית

בימי העין שיפתחו היום בקבוצת לביא תבחנו תנועת הציונות הדתית את דרכה בעב ובמדינה ואת המשך השתתפותה בתנועה הציונית העולמית.

המשבר החמור שפקד את התנועה הציונית בשנים האחרונות הועלו הצעות שונות בעיתון. בין היתר יש אשר מבקשים להקים שתי תנועות — אחת מגשימה והשניה שחובת הרגשמה אינה מוטלת על חבריה. במקביל התעוררו מספר שאלות עקרוניות הנוגעות לתפקידה של תנועה הציונית כשבמרכז בולטת השאלה: האם על תנועה הציונית ליטול חלק פעיל בוויכוח הפנוי בין הזרמים השונים בהודות הנוגע לעניני אמונות ודעות?

לאחרונה נעשו נסיונות ע"י הריפורמים והקונסרבטיבים להעביר ויכוח זה אל ביתה של התנועה הציונית. דבר זה עומד בסתירה ליעודית, כפי שנקבעו עם הווסדה של תנועה זו. הצבת הוויכוח הדתאולוגי אל תוך התנועה הציונית תגרום אחריה ויכוחים לא רק בין כלושת הזרמים אלא תביא אף לעימות חריף בנושאים הצנוייב בוויכוח בין דתיים לחילוניים. הסימנים הראשונים בכיוון זה נראו בדיונים של עצרת הסוכנות היהודית וכן ביכיבות של הועד הפועל הציוני בשנה האחרונה.

הציונות הדתית לא תוכל להשלים עם תופעות אלה. היא רואה את עצמה שותפה לתנועה הציונית כדי לפעול יחד עם כל הזרמים הציוניים למען עיקוד עליה לא"י; הקמת הבנין היהודי בתפוצות, ישראל והעמדת מרכזיותה של א"י בחיי עם ישראל.

התנועה הציונית התיחדה ברוב שנות קיומה בכבוד הדדי וקונצנזוס של חיים יהודיים בין דתיים לחילוניים. הוא לא התערבה בוויכוח בין הזרמים השונים ביהדות. עליה להמשיך מדיניות זו גם כיום. אמנם בשנים האחרונות הצטרשו לתנועה הציונית נציגי הזרמים השונים ביהדות במסגרת קולקטיבית, אך אין בזה כדי להצדיק העברת הוויכוח בין הזרמים השונים אל התנועה הציונית.

העובדה שראשי התנועה הציונית והסוכנות היהודית אינם מקפידים על כלל זה אלא מאפשרים לנציגי הזרמים השונים ביהדות להעביר את הוויכוח על מהות היהדות אל דיוני הועד הפועל הציוני, הקונגרס הציוני ועצרת הסוכנות היהודית, לא נותר אישוא לציונות הדתית אלא לבחון מחדש את יחסה לתנועה הציונית.

מכל מקום, היא לא תוכל לראות את עצמה שותפה לתנועה בה הריפורמים והקונסרבטיבים יכתיבו את דרך פעולתה ואת החלטותיה בנושאים הנוגעים לעיקרי הדת.

הציונות הדתית צריכה גם לתת את דעתה, האם יש צורך בשתי תנועות ציוניות — אחת בגשימה ואחת ללא חזון וללא הגשמה. תנועה בלי חזון ובלי הגשמה היא נטע זר בתפיסה הציונית. יותר משזו תועיל לציונות — היא תזיק לה בצורה קשה ביותר. פשוט, יחדלו להתיחס ברציונות לתנועה הציונית.

גם בעית הקותפות עם ראשי המפלגות שטונה בדיקה מחודשת. אין להסכים ש„בעלי המאה" יכתיבו את דרכה של התנועה הציונית. אמנם ככל תנועה גם התנועה הציונית זקוקה למשאבים כספיים כדי לבצע את פעולותיה כראוי. אולם אסור שנותני הכסף יקבעו את דרכה ואת סדר העדיפויות בפעולותיה.

חז"ל למדונו: „אם אין קמח אין תורה". יש בדברים אלה כדי להצביע על השותפות והתפצת הנוכלין בין נותני הקמח לבין לומדי תורה. אולם אסור שהקמח יחפך לתורה. דבר זה חייבים לדעת גם ראשי התנועה הציונית. מחובתם לעשות הכל כדי למנוע מ„בעלי המאה" להכתיב את האידאולוגיה של התנועה הציונית.

נקווה שבהתיעצויות ובימי העיון בקיבוץ לביא — תנועת הציונות הדתית תקבל החלטות מתאימות כדי להביא לקידום התנועה הציונית ולמילוי שליחותה בעם ולמדינה, ובעם ה' ישרה. במעשי ידיו.

האחיות: השביתה מלאה

בית החולים „השרון" בפתח תקוה כמעט ריק, מזעזע במיוחד הוא מצבם של חולים קשישים הסובלים ואין מי שיושיע אותם

בקצה שביתת האחיות בבית־ה־חולים „בילינסון" בפתח תקוה, הביעה שביתה 3 אנשי בשעה 11 בלי־לה מסר עד ההפרין ממסה השבי־תה. כי אחיות בית החולים לא חו־רו לעבודתן וכל הפיזיטים כאילו בבתי החולים רבים בחיפה ובר־אילאי באשקלון חזרו האחיות לעבר־דתן — בחיים. למעט אחיות בית לוינשטיין ברעננה, השביתה בכל בתי החולים בארץ מלאה, ובשלטה בשליטה מלאה ע"ל ועדים מקומיים שהקימו מלה נפרד בכל בית חו־לים, ומטלאים אחר הוראות המטה המרכזי הממוקם ב„בילינסון".

האחיות שלא מ־לאו אחר צוו הריתיק שהוצאו בשעות אחר ה־צהריים, לא נשאו לכלא נוזה ור־צה, אלא אם כן תועפל נגדן ה־משטרה.

בבית לוינשטיין ברעננה ישבו ב־יום ששי. בבוקר כשליש מצוות ה־אחיות האחיות על דשא בית הח־

3 עתירות לבג"ץ נגד מתן החנינה לראש השב"כ

כאת כתב עתי"ם דוד פרידמן שלוש עתירות שונות הוגשו אתמול לבית המשפט הגבוה ל־צדק בעניין מתן החנינה לראש השב"כ ולשלושה מאנשי חש־רה. בשתיים מהעתירות ניתנה החלטה של המשפט המורה בפיון בבית המשפט העליון להמציא פרוט־קול. הם בפני דיון להרכב של בג"ץ, בזמן אחר מן הבוקר. הצו הנ"ל הוגש בעתירת הדרג המש־פטי לבשלה. בעתירה השלי־שית פרס ניתנה החלטה.

העתירה הראשונה הוגשה ע"י ה־ניתת ר"ן, ה"ב יסי שריד ומוכ"ל ר"צ דדי צוקר באמצעות עו"ד אב־רהם גל. אם העתירה השניה הגיש עו"ד יצחק ברזילי מירושלים ואת השלישית הגישו עו"ד עורכי דין מ־תל־אביב, עו"ד משה מרגן ועו"ד דוד יפתח.

הועד למען שלימות העם: על השר פרץ להתפטר, הצעתו: חילול שם שמים

„הועד למען שלימות העם", קיים אתמול דיון בהצעת רישום הגרים של הרב פרץ ובסיומו פירסם הודעה הקובעת שנכונותו לרשום „כל מת־ביירי" פיקסיבי־רפורמי כיהודי כה־כרה רשמית בגיורו — מהווה פרצה נוראה. שלא היתה כמיותה אצל אף אחד כשרי הפנים הקודמים, דתיים ותיירי־ים.

לראשונה נעשה כאן יישום מלא ומצהר של כנסת „השיורון בין ה־ד־מים", וקביעה ברורה, לאפשר להחשב ואף להרשם כיהודי, מבלי לעבור גיור כהלכה.

„האחריות על שר הפנים יפל כל מי שנותן יד למצב זה — כבדה מאד, והיהיסטוריה לא תסלח לכל מי שיש לו חלק בחילול גורא זה של שם שמים ובעידוד הרס יחוורו של עמנו".

כן קורא הועד לרב עוזי פרץ להת־פטר מתפקידו כשר הפנים.

מפגש סורי—ישראלי נקטע באתינה

עכינוס בינלאומי לנתיחתי אף, אוזן וגרון, שנערך באתינה, נפגש הד"ר משה גולדשר, הצגיג מישראל עם הד"ר עבד אל־רזק קדסיקי, ה־רופאים שוחחו ארוכות ביחסים ה־חות הרפואה בסוריה וישראל וגל־שו מהדרגה לשיחה בפנינים מר־לימים. הסניים החליטו „לשמור את הקרוי" ביזסים שבין סוריה וישר־ראל בארוחה משותפת. אלא שצלם הגיע למקום ובילם אותם. הרופא הסורי קם ממקומו ודחק לשליף את סרט הצילום תוך הפר־ה כי הוא חרשש שבדמשק לא יראו בעין יפה צילום משותף. הצלם נענה לבקשה.

„טוה" נמכרה לחברת „כיתן"

השלובת „אתר" נמכרה אמש לחב־רת „כיתן" בסכום של למעלה מ־6 מיליון דולר בתום שיבמה מרתונית שקיים בית משפט המחוזי בחיפה.

סמוך לשעה 10 בלילה איישר ה־שופט אליעזר דוד בר את הוזה ה־מכירה של רשת השיווק הבילית בתוכה 14 תניות. שלושה גורמים התמודדו על רכישת רשת השיווק הזו: כיתן, חברת „ידרוגן" הקשו־רה ל„אבנעל" וחברת הנשקעות א. סביב.

סוריה והנעדרים

(סוף מעמוד ראשון)

פניות הסורים והשביתה באמצעות „הצלב האדום" מיכאלים של חוזי־קיר שעדך שהיל בעניין גורלם של סורים מבלחמת לבנון, ישראל אף שחררה בדומה ובאחדה חד צדדי פעמים סורים בתקופה שלאחר ה־מלחמה — מתוך בישה הומנטרית.

אלוף וילנאי אמר כי יש עדיין נעדרים מבלחמת שדמות של יש־ראל, ואף מבלחמת השחרור, מבי־לי לדעת מה עולה בגורלם.

עד עתה גם פרם שתבאה פרשת הישלום של ה67 וחילי הבוללת ד־קר. בין הנעדרים כלולים גם 16 חיילי אוניית המלחמה „אילת" ש־טובעה בידי המצרים.

איש בטחון ישראלי נפצע

(סוף מעמוד ראשון)

חמישה בני אדם נוספים נפצעו ב־אורת קל ביותר מרסיסי זכוכית ד־גושי טיח, שנפלו מתקרת המסוף הי־בינלאומי מן ההתפוצצות ומן ה־דליקה שפרצה אחריה.

המזוודה היתה מיועדת להיות מו־כסת בסיסת „אל על" לישראל. על־פי השערה ראשונה, יתכן כי מטען הנפץ הועפל על ידי הנהיה מרחוק.

עדת ראייה צעירה סיפרה: „הבל התרחש תוך פחות מ־3 שניות. ראי־תי עשן עבה מיתמר ממזוודה בין דלפק „אל על", ואחר כך ראיתי אדם רץ כשמפסה בידו. האיש קרא לנו להתרחק מן המקום — ואז אי־רצה ההתפוצצות. הרגשתי כמו ב־רעידת אדמה, אך היה לנו זמן לרוץ והתרחק לפני שפרצה הדליקה". הטיפה וסיפרה האשה הצעירה, ש־היתה עדיין נתונה בהלם חלקי. „ראיתי לפחות שלושה בני אדם נזנים דם. דיברתי עם בני הרצאה". כל ה־ [illegible] ההתנפצו, ונגרמו נזק רציני ל„אל על" וחברות הנוכח אחרות.

המלחמה ברכה חיפושים נרחבים בכל השטח, וכן בבכניות שחנו ב־קרבת המסוף. בשעה 5 אחה"צ פר־צצה המשטרה מזוודה חשודה נוספת — התברר שהיא לא הכילה חומרי נפץ.

גבר צעיר מבין עדי הראיה מסר: „ראיתי שהמשטרה סובלה מן ה־כפום אדם בעל הזות פנים מזרח תיכונית, זמן קצר לאחר ההתפו־צצות. כשדיבר לדברי ה־משטרה נעצרו שני חשדים, האחד

לא יוקצו משאבים

(סוף מעמוד ראשון)

ההחלטה כי הוא עובד לדרוש בד־קה של כל ההקציבים המוצרים ל־מוסדות לא"דתיים בחו"ל, על כנת הנוכחים הציוניים, ובראש ב־ראשונה חובת הגליה והגשמת ה־אישית.

ראש המחלקה לדיר המשיך ב־הסחדרות הציונית אליעזר שפר מתוח אי הוא ביסורת קשה של הצעת ההחלטה ואמר כי היא עומדת ב־ניגוד מוחלט ליסודות ולעקרונות של עלית הנוער כאו שנוסדה למעלה מ־50 שנה.

מה היא זכותני המוסרית הציבו־ריות למנוע מ־לדים של משפחות גד־לות קבלת סיוע מעליית הנוער, משום שהוריהם רוצים להעניק להם הינוך דתי לפי השקפתם, שאל אלי־עזר שפר הנוסף: האם הסוכנות היהודית כאו הקמתה בדקה את השקפותיהם ודעותיהם של כל אלה שקיבלו סיוע מהסוכנות היהודית? האם יעלה של הדשת שהסוכנות ה־יהודית תחים מיסקיה אידיאולוגית כדי לברר מי ואיך חונכים את יום העצמאות?

אריאל שפר הבע כי בימים אלו של כיסוב בחברה הישראלית יהיה זה משגה גדול אם העצרת הסכל החלטה שמגבילה את הגיוכור הד־ליסוב.

אכן. עצרת הסוכנות היהודית קיי־ילה אתמול החלטה שרידאי לא תחיה לקוברת הדיונה השיחה בין כל חלקי העם בארץ ובתפוצות.

עזר וייצמן ניסה לשכנע את הנשיא לא להעניק חנינה

באת סופרנו המדיני בירושלים

עזר וייצמן השקיע מאמץ רב בניסיון לשכנע את הנשיא חיים הרצוג שלא להשתמש בסמכות ה־חנינה לראש השב"כ ושרותיו. הוא עשה זאת באישור ראש ה־ממשלה שמעון פרס, שתמך ב־הנינה.

עדיין רם כספי הוא שנטל את הכדים המקודם עם נשיא המדינה חיים הרצוג, הוא שדחף לראש ממלך זה, שנראה לו כמוצא המר ביותר.

הנשיא אמר לוייצמן כי הוא מס־המך על המלצת שר המשפטים יצ־חק מודעי, שהיא מחייבת לגבי בעתמאם לנחלים.

הנושא יידון בישיבת הממשלה ב־יום ראשון. במה שרים בראשם השר משה שחל ידרשו חקמת ודו־דת חקירה.

חלק משרי המערך מעדיפים שיקו במהלך זה משום בצחון לעמדת הליכוד, שכן שבוד היה הנישא על שמך כל הסמן אל כך שאין צורך בחקירה. במערך מעדיפים שבמהלך זה, ניצל שבוד עצמו מהצעת ה־חקירה, שכן הוא היה הראשון או

בא לבית הנשיא בבוקר לחצות אל שלשום, כדי לשכנעו להימנע מ־מתן חנינה ולעמוד על חקירה. הוא עשה זאת באישור ראש ה־ממשלה שמעון פרס, שתמך ב־חנינה.

עדיין רם כספי הוא שנטל את הכדים המקודם עם נשיא המדינה חיים הרצוג, הוא שדחף לראש ממלך זה, שנראה לו כמוצא המר ביותר.

הנשיא אמר לוייצמן כי הוא מס־המך על המלצת שר המשפטים יצ־חק מודעי, שהיא מחייבת לגבי בעתמאם לנחלים.

הנושא יידון בישיבת הממשלה ב־יום ראשון. במה שרים בראשם השר משה שחל ידרשו חקמת ודו־דת חקירה.

חלק משרי המערך מעדיפים שיקו במהלך זה משום בצחון לעמדת הליכוד, שכן שבוד היה הנישא על שמך כל הסמן אל כך שאין צורך בחקירה. במערך מעדיפים שבמהלך זה, ניצל שבוד עצמו מהצעת ה־חקירה, שכן הוא היה הראשון או

מראש המשלה של השב"כ. אך הדעות חלוקות במערך בענין זה. הדרג המשפטי, יחוף הרש, א־מר אתמול כי הוא הוה מעורב ב־דיונים על מהלך החנינה שהתנה־לו בקבינט, אם כי לא ידע מראש על היזומה.

בעילחנו של השר משה שחל נגד המהלך הוה שהיה על דעת ראש הממשלה וחברי המערך בקבינט בבה על רקע אי שיתוף בדיונים על נוקא זה.

עמדתו של הדרג המשפטי ייקוף הרש, מנוגדת לעמדתו של הדרג הקודם מרדכי זמיר, נגד מתן ח־נינה לאנשי המשטר. זמיר הבליל שי־מה זו גם בהזדעות נוהל שבהם נאמר שאין הנשיא מסמל בתיקים המשפטיים מרם המלחים. שמדוע זו בוטאה גם בחוות הדעת נגד מתן חנינה לאמיר הנתרת.

המהלך של מרם יהיה להמיל את האחריות על בשיא המדינה, של־ה־ה לחנינה, אכן, לא אמנם בגם הקבוע. הקרנת השיחה גם צלם אשר תערוכת צי־לומיו מוצגת עתה במוזיאון הארץ בירושלים, בלילי אי אלה המצעות — היה מרשדר שמוכאי ישראל יכו־לים להתבדר מה.

בחמונות, רואים, כביכול, דרכי החקירה של אנשי הבטחון, שצולמו בידי הצלם. אין הוכחות שהצי־לומים אכן אוטנטיים ומשדמיר בחקירה אמיתית. אפילו נאמרן לצלם — הרי התמונה מנותקת מהסר־בות שגרמו לאנשי הבטחון לנהוג בנחקרים בק־שיחות. אבל סמפיק שהעולם יראה מה וכיצד עו־שים הדברים לערבים. ומי לנו אמין יותר לוכיח זאת, מהטלוויזיה הישראלית הרשמיתז מאחר שאין ממשלה ואין ראש ממשלה במדינה הזאת, יפרש עם — אין פלא שכל הרוצה להשמיץ את ישראל, יכול לעשות זאת, בכספי המדינה ומתקציה ואפילו מקבל בצד העבודה שלו, משכורת לא רעה. מה יעשה הבן ולא יחסבו?

בדרך מקרה ראיתיה אחרי סיפור הצלם, בחודה מיפאן הזקרת בישראל את הסיוע שהגישו הנציג ליהודי ברית המועצות בשנות ה־20 וה־30. סיפרה בראיון מה שסיפרה, אך בין השאר אמרה שהפחי־תות בישראל, הרבה יותר גדולה מאשר ביפאן. מר ירון לוזדון הטפלא לשבוח זאת — אבל הבחורה חזרה ואישרה זאת. הרתרתי ששידור מעין זה בט־לוויזיה המלכותית הרשמית של יפאן — אין לתי־לוותו על הדעת.

אבל ראו נא איזה צירוף של מקרים! אחרי המי־שדר של מר לוזדון קראתי את עתון „הארץ" מאו־תו היום, שם מספר בני לוזאו על פרשת ריגול מוזרה ומסתירית בארהיב הידועה בשם „פרשת פלטון", שהעתונות ביקשה מאד לספר עליה פרטים. הנה מה שכותב מר לוזאו:

„רשויות המחקר האמריקאיות נראו להוסות ל־הגביל את סיפולה הבסוד של העתונות בפרשה הזו־ת. כבתל סיבוה הבין המרכזית ויליאם קייסי אינים על כלי־הסכ־ת בתביעה לדין אם יצוו לחשוף פרטים נוספים על אלה שדווחו במהלך המשפט. הוא דיבר אל חבשת הנדולים, לא אל איזה מקומון מבוהל. הסוד פי בלה: קייסי הבע כעתונאי ארה"ב לא להתעסק ב„השערות" בכל הקשור לפרשה. הוא אמנם נסוג מהביעה מוזרה זו משקהה דעקת השבר הטעורה על „חיפש העתונות". אבל את שלו השיגו דיו חי הכתבים הצמנו במידה־ני רת. כתבי הסל־ויזיה הצטיירו לפחד כהיזרים יותר. ברשבלקה חוזאת אין מגלים לזוזל מופגן בתביעות הבטחון הלאומי. במדינה הזאת, שבה האפשרות למלחמה היא די מרחוקת, כותבים על הנרא בריסון. לא תמצא מה אפילו עתונאי חשדנ אחד המסקר את המבסוף תבין־גושי. מנקדת המבט של הקרמלין. בדמוקרטיה הזאת, הוא היה מאבד כיד את משרתו. בגיגוד לאחיותיה השאננות, כוחה המגוסה שבריפו־ר של אזרחיה, לפעול במסגרת מגבלות מסו־יימות כשמזדבר ביטחון לאומי. כל רשויות הת־ביעה האמריקניות הנראות כיוצאות נגדנן לשבור על ערשת מלאדת בהחיאות תעשורת מלאכותית, נראו כיוצאות מגדנן לקבוד את פלסון בדממה מחלטת. המדליפים בפרשה האחת תיארו את עמ־ ניהם בפרשה האחרת כפושעים הזוממים לכסור את

פתרון שנוי במחלוקת

מה שמונדר כפרשת השב"כ — מורכב כשני ח־לקים: פותם של שני המחבלים מתוך ה"4 שהתנכלו לנוסעי האוטובוס בקו מספר 300; והסלת האשמה בכך על מת־אלוף בצה"ל. מאחורי הפרשה כמתרגת השאלה המסורתית בישראל: מי נתן את ההוראה?

החלק הראשון, נתפס כחלק הפחות חשוב. רוב הציבור סבור כי חקירת בעיתא דריתא, אחרי תפיסת המחבלים בסערת הקרב — אינה מתנהלת בכפפות משי. ישראל שוללת פגיעה במחבלים ש־בויים. מסעמים מוסריים אבל אין אנו יודעים מה קרה במהלך חילוץ הנוסעים מהאוטובוס וכיד לאחר־ריו בשהמתה היה רב מאד. לא כן הדבר, לגבי הניסיון להמיל את האשמה במותם על כי שכלל לא היה מעורב בשלב שבו נפגעו.

בקצה העט

נואת צבי

הדרך שבה סוכ־מה הפרשה — ה־הנ[illegible] בפועל, של ראש השב"כ ובו ברגע הנקמת חנינה מידי הנ־שיא, בלמדת כי אכן יש יסוד ל־ייחס שתי האש־מות לראש הש־ב"כ שהרי בקשת החנינה וקבלתה מהווה הפללה עצמית מאין כמוה. לכאורה הסתרון פשוט: אין עוד מה לחקור לגבי העבר, כיוון שהאיש היה אמור להיות נאשם, יותר צאות החקירה אשר היתה צפויה, ותהיינה כפי ש־תהיינה — זכה כבר מבילא לחנינה, הכל על מקו־מו בא בשלום. לא כן סבורים מבקרי החליך הזה ומבקרות השלילית החריפה ביותר באה מצד אנשי המערך. ראשית, הם מטילים ספק — מבחינה מש־פטית א' צבודית — בחוקיותו ובצדקתו של תהליך מקוצר ומתוחכם זה. אך נוסף לכך הם טוענים: בקשת אי

האנס מצפון תל־אביב מערער על הרשעתו ועונשו

„אמא מצפון תל־אביב, זקנה בת מתבגרת, הגיעה אתמול עד־עולם לבית המשפט העליון, הן של הרשעתה בשודה של מעשה אונס והן על גזר הדין של 21 שנות מאסר שהוטל עליה בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

היא טענה בערעור, באמצעות עו"ד דן מור כי הורשע באחד כי־קטיעי הדישום של סמך המצאות סדיקות אצבעותיו - במקום האירוע. לטענתו אין זו ראיה בלעדית מספקת להרשעת מערער. „אין בחיי מלאות הסבירות כדי לזרות בסיס להרשעתו. לא הפשיעו אלא אדם אחר ביצע את הפקרה", נטען בי־עשרור.

בעניין הדיון על ידי אחת המדינות בעמדה זהה סדיון ומשערער, כי אין זה הזי מסיק. שכן ה־מינתו פרטנה ברבים.

בהחיחה לטובא נאמר, כי הא מיפוין לחומרה ותרגו בכל הקרים בפרקים דומים. הפונש למעשה הי־ני הסלה מאסר עולם של הסערער.

הוא מבקש לזכותו או לחילופין להקל בעונשה.

5 שנות מאסר לסמל משמר הגבול שהתגייס לפת"ח

שריתו הצאצן של סמל כשי־מי הגבול בכשך 13 שנה, ה־ציגים לשבח שבהם זכה הצי־ניתנו בין היתר בפיקנדה רצה החילת ודד ויינר ב־1979 — עבוד לו אתמול כאשר הורשע בבית המשפט הצבאי בלוד ב־כי שהשתמש כיתו בגיבה בפי־ דינה שאנתה שירה.

עבדל סלימאן מחמד אל אלא־ביד, בן 32, מרהט, הורשע ב־1985 הכחיש להתגייס לפתח אך לא מעל בשורות הארגון.

ביולי אשתקד מסר לאיש פתח ביצעת עזה ריגון יד ישן שהיה ברשותו תמרת 80 דינר, תל פי בתם הראשון ידע שבכוונת הבחור־ליים להפעיל את הרימון נגד כוח חיה שהגיע לבקר בפיקנדה.

ספר השבוע בחיפה

מאת א. צבי גבעון

בשבוע הספר העברי בחיפה הציגו 72 הוצאות לאור סכרים מכל הזיגים, בהנחה של 25 עד 40 אחוז על הוכנים במרשאות גן הזכרון מול העיריה בהדר הכרמל.

ירגלי פתיחת שבוע הספר הת־קיימה בהיכל העיריה קבלת פנים לנציגי הוצאות לאור ולאחריה שיח בין הסופרים המופיעים נצחה סמל ועודד עלה בהנחיית פרופ' אדיר כהן ולאחרי דברי פתיחה על עניינם יסעור.

הרן הרבות חיפה מיסודה של עיריית חיפה משרד החינוך והעיר ברמת בגרמניה. הנציגו באחרונה 12 מילנות לאופרים חיפאיים ב־סכום של 11 אלף שקלים.

נשדדה תושבת קרית אונו

הרשמה קרייה אחנו בת 53 נש־דדה ביום רביעי בקרב בעת ש־שילה עם חברתה כיעו העתי־קה.

השתיים יצאו מעגלייה והלכו ל־כיוון רחוב לחי פסטר. לפתע שכעו חיקוי של גביתות כלב מפיעת הי־רחוב. מיד לאחר מכן התגנל אליהן בחור צעיר וחטף מתשבת קרייתי אונו ותיק אישי שהכיל מיסמכים. כתוצאה ככך נפלה ושעשפה את רג־לה. היא הועברה לבית־החולים הול־פסון ושוחררה לאחר טיפול.

הוטף הנתיק סדם נהפס.

מפעל לאלקטרוניקה הוקם בעפולה

מפעל חדש לרכיבי אלקטרוניי־קה, הנרשא את השם „איכות" הו־קם באזרחה בעפולה עילית הי־שמש הול בקליטת עובדים.

המפעל שוכן באיזור התעשיה ב־עפולה ומיועד לשמש כקרייה מדע. ראשי המפעל מקוים להגיע תוך שנה ל־80 עובדים.

באותו איזור מקים עתה הפרופ' יאיר סנא מהמכון בחיפה מפעל אלקטרוניקה נוסף שיעסוק ביצור מצרים אלקטרוניים מתחכמים ל־ייצוא.

מנהיריית עפולה נמסר, כי יזמים מארה"ב הנוסקים שם ביצאר אר־ענה שמרדים להגיע בימים אלה אל בירת המקם לסדרת פגישות כ־די לסכם את דבר הקמתו של מפ־על אזמנה גדול.

חדשיים מאסר לנהגת בעקבות תאונת „פגע וברח"

נהגת שהורשעה בתאונת „פגע וברח" נידונה אתמול בבית־המשפט לתעבורה בחיפה למאסר חודשיים במקבל ז"6 חודשים של הנאי לשנתיים, אלף שיה קנס ו־ שלילת רשיון הנהיגה למשך שנ־תיים.

ר"יואן קפלן הובאה לדין בפני ה"ה ר"ר רחמים צמח, לאחר שבת־ה"ית יתי אשתקר, נהגה במכונית כ־ביות ופגעה במורד שדרות הציו־נות בחיפה בילד בן 10 שהצה את הבייט בעמבר חציה. הנהגת נמ־לסה מעקם התאונה מבלי לגיש עזרה לילד ומבלי לחדא את תר־צאות התאונה, אף כי מנע שנסע בעקבותיה הדרש לה כי פגעה ב־ילד.

הילד דוד לישנסקי, הוחש לבית־ החולים רמבי"ם, שם אובחן כי הוא לקה בשברים.

הנאשמת טענה להגנתה, כי לק־חה בהלם בעת התאונה, כיתן ש־היתה בדיכה לבית אביה, שהיה ב־מצב של הוסר-אונים לאחר התקף לב „מיהרתי לאבי ונכנסתי ללחץ", טענה הנאשמת.

במקום הירואין שמן זול

מזוהה עם תהתית כפולה ובה כמות ניכרת של הרואין הגיעה ללא מעלים לכמל התעופה בן־גוריון, וכמה ימים לאחר מכן ה־גיע בטיסה כבריסל בעל המזוו־ה, והוא נעצר הראשון ביעבא שם מכוון לארץ.

הנאשם מרדכי שרון, בן 58 מתל־אביב, הגיע ב־22.5.86 לנמל ה־תעופה בבריסל, בלגיה. הואיל עלה על מטוס „אל על" כשבידיו מזו־ודה.אולם שרון נתבקש לרדת מ־המטוס, לאחר שהוברר כי הוא מלא נוסעים ואין מקום עבורו.

שרון ירד מהמטוס, ואילו המזו־ודה, שהכנסה כבר לתא המטען, הגיעה לישראל הופקדה במחלקת אבידות ומציאות של „אל על".

לצה הגורל, ובאותה עת נערך הגיל בפחוני במקום, והמשגים ב־מחלקה זז נבדקו אחד-לאחר, אז נתגלה, לפעמה הרוגאו ב־משקל 810 גרם, שהוצפן בתחתית הכטלה במזוודתו של הנאשם.

כאשר חזר מרכזי שרון לארץ ב־25.5.86 הוא הוציא את מזוודתו מ־מחלקת אבידות ומציאות — ונע־צר. אנשי המשטרה אשר גילו את הסם המסוכן, המירוהו בעוד מועד בחול שהוכנס לתחתית הכטלה.

חיפה

בבית הכנסת לנוער בביה"ס „בנבי־נגמן ישראל"

התפילות בליל שבת יפ' זמני הד־לקת נרות, ובשבת בבוקר ב־8.15, לפני התפילה ב־7.30 שעור בתלמוד מפי הרב ישעיהו נגר, רבו של בית הכנסת. לפני הקריאה לימוד גיות לזכרם של תלמידי ב־ נפלו במערכות ישראל.

בית הכנסת הגדול המזרחי (רח' ההלוץ 59)

בשבת בשעה 7.00 בבוקר יתק־ימו 2 שעורים בתנ"ך ובגמ"א מ־פי הרב' מנחם המר, ובשעה 10.30 שעור בחזון רמבים מפי הרב' יו־סף קרייצר.

תל אביב

בבית הכנסת הגדול בת"א, אלנבי 110

יעבור לפני התיבה חזן אורח. לפני קבלת השבת, השיעור ב־רמבים מפי נשיא בית הכנסת ה־גדול מר אברהם חצרוני שליט"א בנושא „פרשיות של ריגול בדב־לי ימי עמנו". מנחה 6:45, שח־ריח 8:00.

שבת שבת „אהל שם"

בשעה 19:00 יד"ג, הרב שמעון פרנקל בנושא: סובה הארץ מאוד מאוד.

הרב ש. זלמן הוכמן ימשיך ב־פרקי אבות בנושא: תקופת שמ־עון הצדיק. חזון מר משה ציט־רין ישמ"ע פרקי שירה.

בפליד תתקיים הרצאתה של ה־רבנית הסופרת נחמה רבינוביץ ב־שעה 10:30.

הלב ד"ר ש.ז. כהנא יצה ב־ירושלים בהיכל שלמה במדרשת אברהם ובמרפדנים מורית ובני־ברית.

● הצייר פנחס אברשביץ, נשיא הכבוד של אגודת הציירים יהמקלים בישראל, נפטר אור ליום ה' בבית החולים „איכילוב" בת"א בשנת ה־78 לחייו.

המנוח היה פראשיני הציירים ב־ארץ ומסייסדי „אופים חדשים". כן היה יו"ר ועד אגודת הציירים בת"א, ישמנה נבחר כנשיא הכבוד של ה־אגודה בארץ.

בתנועה

המעו"ל — הפהמ"ע

תל אביב

במועדון רח' ה.ב. ברזדקי 33 שעור בתלמוד מסכת הוריון מ־פי הרב ב. אבוזני בשבת בבוקר.

בסעודון קרית שלום בליל שבת ב-8 שעור מדף היומי מפי הרב י. שולמן.

בשבת בבוקר 11.15 שעור בפרשת השבוע בפי בר י. פישבן 12 שי־עור בסיכת מגילת בי־ הרב מגל ושעור בדף יומי מפי הרב י. שר־למן.

אוה"צ ב־4 מסיבת עונג שבת על פרשת השבוע ירצה י. שול־מן.

בביה"כים עולי אפנבסקן בכפר שלם א' שעור הורה מפי הח' כאיר רבי.

בביה"כים שבת אחים רשת יש־ראל ב־4.30 שעור בהלכה מפי ה' דב ב. מזרחי.

בעמדון רמת ישראל דם הכנ־בים 19 שעור בפרשת הסבוע ב-2.30 שעור בגמרא ב־3.30 מפי מר אהרנברג.

בביה"כים בר אילן בשבת ב־10 שעור בכסכת ביצה מפי הרב אפרים לנדר.

בביה"כים הפהכ"ן בהמשך שנקין שעור במדרש רבא אחרי קבלת שבת שעור בגמרא מסכת פסחים לפני מנחה מפי הרב מר־דכי בהרב.

בביה"כים שער שבים הוזב ה־מעפילים ב־1.30 שעור בפרשת ה־שבוע מפי הרב מלאכי.

בביה"כים הראשון לציון מגדל עת לבנדה ב-2 שעור בארחת חיים מפי הרב י. מלאכי.

בביה"כים קהל חסידים רח' רד־קה 20 בשעה מנחה שבקרן יש לצפות לעליית שערים עקב הסברות ספפים רבים ללא אפ־ר הקשבה מתאימים.

יציבות באגרות חוב

באגרות חוב היתה מגמה של יציבות בסדרות גליל ושביא היו תגודות שערים קלות של כוצי א־חוז לשני ביחוים, באגרות חוב צ־מודות הלקיח לכדר שרה יצי־בות.

בבריחה כפולה היו יריידות ש־ל עד אחוז אחד, בסדרות אדמת, רמבן היתה יציבות באגרות חוב נסח־רות ממכרה הין הגדרות קלות ל־שני הכיתנים.

המחוור באגרות חוב היה 6.5 כ־לין ש"ח.

יציבות בהסדר

בבגיית ההסדר היתה יציבות ב־אי.די.ב. נקלסו היצעים ללא ש־ני. אגוד — שליה של 0.2 א־חוז, בליל סטוק — עליה של 0.4 אחוז, תשואות בבגיית ההסדר ל־פדיון הינן כ־12 אחוז.

בשוק הבגיות היתה מגמה מ־עירבת הוך כדי שיעור בבטחי־ לגיבות שלשום.

אתמול בבורסה

ס"ה עלו שעריהם של 151 מניות מהן 24 מניות ביותר מחמשה אי־חוז. שערי 139 מניות נשארו ללא שנוי, ושערי 68 מניות ירדו.

המחזור בשוק המניות קטן ב־צורה משמעותית וזה היה בעיקר ביעוק קטנים כדי להביא לעליות שערים.

המחזור היה 4.49 מיליון ש"ח, מאשר בסקירה על פי ענפים עילה כי בבגיות ההסדר סרה יציבות מבגיית מקרקעין הוי עליות שערים עליה. בתעשיה היו מחזורי עסקות קטנים ונוך כדי תגודות שערים עד חמשה אחוז עם נטיה ליחוד ל עליות שערים בבגיות ההשקעה הי־ ר בדרך כלל עליות שערים של עד שלושה אחוז.

חוגי המסחרים מעריכים כי ה־עובדה שקרנית הנאמנים מגלת יותר מעורבות בשוק גם שהמצוי־פות אליהן קטנה יותר תרמים ל־שוק. יש להניח כי כספי חברה שהתכוונו לגיים הון תעשיתה זאת כאשר בשוק היה שיפור.

ההערכה הכללית היתה שבקרן יש לצפות לעליית שערים עקב הסברות כספים רבים ללא אפ־ר הקשבה מתאימים.

מעדון המסחר שנקין שכון ה־פוחמ"ן מניין צעדים בבוקר ב־שעה 10.30 שעור במסכת בבא בתרא, מגיד שעור מר מרדכי טרופר.

בביה"כים הפועל המזרחי אבן גבירול 195 בבוקר בשעה 10.30 שעור בתלמוד במסכת בבא בתרא מפי יוסף טילם.

שעור במשנה מפי יוסף טילם בשעה 4.00.

בביה"כים המרכז שד' סמאטס 22 ת"א בליל שבת קודש לאחר קבלת שבת משנה יומית מפי ר' פנחס שיינמן.

בשעה 8 בבוקר מסכת מכורות מפי פ. שיינמן בשעה 8.45 בבר־קר, ספר החנוך מפי בראון.

בשעה 9.30 בבוקר מדרש רבה מפי ר' י.מ. בראון.

בשעה 4 אחה"צ מסכת מגילה מפי ר' פנחס שיינמן.

בשעה 4 אחה"צ דף יומי מס־כת סנהדרין מפי ר' מ. בראון.

בשעה 4 אחה"צ אור החיים הוב־ר' אגדה ר' י. ענבי.

בסעודה שלישית משנה יומית מפי ר' פנחס שיינמן.

בביה"כים עבודת ישראל שדות 45 בליל שבת אחרי התפילה שעור במסכת סנהדרין מפי הרב אברהם ריגר.

הדר יוסף בביה"כים רח' קוי־לת ורשה בשלוש סעודות מפר־ השבוע מפי יהודה הולר.

בביה"כים שבבית ישעיהו אח־ר התפילה בבוקר מסכת שבת מ־פי יוסף וואלין בשעה 3 מדרש י. ביסל בשלוש סעודות בפרשת ה־שבע ע"י ביסל.

עונג שבת „אהל שם" אחה"צ עיונים בפרשת השבוע מפי הרב ש. זלמן הוכמן ושירה בצי־בור חזנות מפי החזן מר משה ציטרין.

אבטנה — האגיל

תל־אביב

פרשה בשבוע

בהמשך שינקין רח' המערבה 40 ת"א הפרצה: הרב מזרחי בן־ציון. במנין הבוער הדתי קרית שלום הפרצה: הרבנית סגל.

בדרך הנצחון בבית הכנסת בשעה 11.15 לפנה"צ ע"י הרבנית גולד־שמיט.

יום שני

בבצרון יחקיים אי"ה חוג ה־תנ"ך בשעה 8 בערב ע"י הרבנית גולדשמיט.

יום שלישי

שעור התנ"ך עם הגב' פרים עז־חיים — יתקיים אי"ה כ"ד סיון השמ"ו 1.7.86 בשעה 5 אחה"צ ב־מרצדון אמתה רח' דיזנגוף 209 תל־אביב.

חוג נוי — יתקיים אי"ה כ"ד סיון תשמ"ו 1.7.86 בשעה 5 אחה"צ בבי־תה של החב' חנה אלברט רח' אפ־שטיין 8 ב' ת"א עם מרצה.

חוג נתנזון — יתקיים אי"ה כ"ד סיון תשמ"ו 1.7.86 בשעה 8 בערב בביתה של החב' חנה כהן רח' נח־מני 39 תל־אביב.

שעור התנ"ך עם הרבנית נחמה רב־נוביץ — יתקיים אי"ה כ"ה ס־יון תשמ"ו 2.7.86 בשעה 5 אחה"צ בסניף אחד העם 110 ת"א הנושא: יסי בין המיצרים ורגיונות מפרשת השבוע ובכך יסתיימו השעורים ל־יונת הקיץ.

בתי חולים

ירושלים. שערי צדק (ילדים, פ־ניסיות), הדסה עין כרם (נשים, כי־רורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א, ג.).

ירושלים: ביקור חולים (ילדים, נשים), הדסה עין כרם (פנימית, כי־רורגיה, אורטופדיה, עיניים, א.א, ג.).

תל־אביב: רוקח (ילדים) איכילוב (פנימית, כירורגיה).

נתניה: בגיאה.

מגמה מעורבת

בין שאר מניות בלטו: ספנית 0.1 — ללא שנוי, פ.ל.י. — עליה של 1.8 אחוז. בבנקים למסכנת־אה בלטו מניות כמו אדנים — ללא שנוי; כרמל — ירידה של 2.9 אחוז, יצאור — עליה של אחוז אחד, טפחות צ"ש — ירידה של 6.3 אחוז.

בקטגוריה מניות בישוב היד יוחר עליות שערים בלטו: סהר — עלי־יה של חמשה אחוז, מגורה 5 — ללא שנוי, סקוריסט — ללא ש־נוי, המניקס 0.5 — ירידה של 8.4 אחוז, הדר 5 — עליה של 1.6 אחוז, ארגס 0.1 עליה של 2.9 אי־חוז.

בין מניות שיחתים בלטו: אנ־ורגמא — עליה של 4.9 אחוז, ר־פק 0.5 — עליה של 5.3 אחוז, דלק — ללא שינוי, חילן — ירי־דה של 7.9 אחוז.

מעורב במקרקעין

בקבוצת מניות המקרקעין היתה מגמה מעורבת עם נטיה ליחוד ע־ליות שערים בלטו: ארגס — עליה של הכשה אחוז, דרעד 0.5 — י־רידה של 3.7 אחוז, כזן פיתוח — מבניית בלבד, לוסד 5 — עליה של 2.3 אחוז, מגרב — עליה של 2.2 אחוז, נכסי אזורים — עליה של 1.8 אחוז, רונובין 5 — עליה של חמשה אחוז. מטעי הדר 5 — עליה של 9.5 אחוז.

בחמשה היו מחזורי עסקות קט־נים תוך כדי תגודות שערים של כ־2 אחוז לשני כיוונים.

בלטו: שמן — עליה של 4.1 אי־חוז, ארפיס — עליה של 4.8 אי־חוז, מטוריות 5 — עליה של 5.3 אחוז, לוזיה 1 — עליה של 9.4 אחוז, מקס — ירידה של עשרה אחוז, פלגת 4 — עליה של 1.8 אי־חוז, אורנן 1 — עליה של שלושה אחוז, פקר — עליה של ארבעה אחוז, ספקטרונים 5 — עליה של 4.8 אחוז, אליקל — עליה של 2.5 אחוז, ברטון 5 — עליה של 5.3 אחוז.

חיפה כימיקלים — עליה של 1.9 אחוז, סנו — ירידה של 1.4 אי־חוז, לבדי אשקלון — ירידה של 2.2 אחוז, מרכזית — עליה של 1.1 אחוז.

במניות, תחרות האשקעה היתה מגמה של יציבות עם נטיה ל־עליות שערים. בלטו: מניות כלל ישראל — ללא שנוי, הבא לעליה ל־אי.די.ב. פיתחו הבא לעליה ל־1.4 אחוז, דיסקונט השקעות — עליה של 2.1 אחוז, מזרחי השי־ — ללא שנוי, פועלים השקעות — עליה של. ארבעה אחוז. מז השקעות — עליה של 3.3 אחוז.

במבנות נפס היו בדרך כלל עלי־יות שערים קלות. דלק נפט — עליה של 1.8 אחוז, מגן — עליה של חמשה אחוז, פראיל — עליה של 5.3 אחוז.

הודעות

★ מתאר רסקו —

מתאר שפרסמה תברת רסקו ל־נבי עסקות עם ישרם, מראה כי מדובר על נכסים ששדים ושעוך ב־9 מיליון דולר. חלקם דירות ל־מגורים, קומת משרדים בממדל ר־סקו, זכויות רסקו בפרויקט רסקו 2000, מגרש באשדוד תגיון ברוו־שלים ונכסים נוספים בסך 570,000 דולר. יעוד תמורה מיועדת לתש־לום חובות לישרס ולבנקים.

הבורסה יותר מידע ציבורי

הבורסה הודיעה כי החל מראשון ליולי 1986 יבאו לידיעת ציבור רחב באמצעות מערכות הבורסה ב־ תנים מהותיים מחוחות הקופדים של חברות רשומות. הפרטים יכ־ ליל פרטים על הקעות בחברות בנות פירוט מחזיקים במניות שכר וטובות הנאה שקבלו בעלי ענין והסכמים מהותיים שנותחבו בחברה בתקופת דו"ח.

שערי המניות

המניה	השער	פנק'	ב־%
	חשיבי		
א.ד.ר.בי.	*82780		
אגוד	61900	+150	+ 0.2
דיסקונט א'	*105890		
מזרחי	34140	30 —	— 0.1
בלמן 0.1	1065*		
פועלים	*56300		
כללי	*144300		
בלייל	35805	+125	+ 0.4
מיכמן 1.0	*48800		
הבינלאומי	*3423		
פ.ב.	3705	65 +	+ 1.8
אדגים	*12200		
לאומי מ' ש'	4600	20 —	— 0.4
פתוח כ' ש'	1360	20 +	+ 1.5
משכן צ"ש	2199	6 —	— 0.3
עצמאות	*6400		
שפורות ר"צ ש	11900	800—	— 6.3
מיבר	*4500		
שלמון	*345		
לאומי תצ' ש'	5205	55 +	+ 1.1
המגרש ש"ש	*475		
המניקס 0.1	658	35 —	— 5.1
סקוריסט	*2506		
צרן 5.0	4050*	150—	— 3.6
דלק צ"ש	*2715		
הראל 1.0			הפסקת מסחר
שופרסל א'	*4781		
אחרים	596	10 +	+ 1.7
אפריקה 1.0	*23360		
דנקנר 1.0	3850	50 +	+ 1.3
נכסים	*2530		
גב ים 0.5	2140		
הכשרת ה' ש'	47050	300+	+ 0.6
ישפרו	*2351		
ישרס			הפסקת מסחר
טולל בונה			הפסקת מסחר
רסקו מ"ר			הפסקת מסחר
אגן	1815	315 +	+ 1.6
אורדן 0.1	9580	280 +	+ 3.0
אי.פי.	*792		
אלקו 0.25 ש	3000	51 +	+ 1.7
אלקטרה 0.5	6500	180 +	+ 2.9
דשנים 0.5	1530	10 —	— 0.7
כבלים צ"ש	*11350		
קופס"פה 1.0	1119	19 +	+ 1.7
חישה כימי'	798	15 +	+ 1.9
מבע צ"ש	*50300		
כלל אלקטרו'	2085	15 +	+ 0.7
לודזיה 0.4	760	22 +	+ 3.0
ים המלח	14825	75 +	+ 0.5
ממשלי ניר	*202000		
פכרוכימים	506	6 +	+ 1.2
נחושתן 0.5	*6360		
פוליגון	*7400		
פרוטאורום	8700	435—	— 4.8
א.די.בי. פי'	3700	50 +	+ 1.4
אלרן צ"ש	2590	40 +	+ 1.6
אמפא	*10555		
דיסקונט ה' ש'	2295	47 +	+ 2.1
פועלים ה' ש'	5199	199 +	+ 4.0
בלייל השקעות			הפסקת מסחר
ירדן	4705	56 +	+ 1.2
מזרחי ה' ש'	*14900		
כלל מחר	1003	2 +	+ 0.2
כלל נדלין	355	15 +	+ 4.4
כלל תצביות	*1293		
פמה 0.5	4950	150 +	+ 3.1
פריון	3450	150 +	+ 3.1
פריון	3450	50 +	+ 1.5
פז נפט	*12600		

* ללא שינוי

לוח הצופה

● **למכירה** תלמוד בבלי שלם מהודר 20 כרכים של הוצאת ירד־שלים.
טל' 03—5463640 מ־8.00 עד 3.00.

● **דירה ברעננה** של זוג, קרו־בה לים להחלפה בקיץ בדירה ב־ירושלים 052—26741.

● **דרושה** מוכרת דגים למע־דניה ברח' ר' עקיבא 58 בני ברק פרטים במקום.

● **בפ"ת** באזור דתי, קוטג' 4, מרהיב קומפלט, 03—783212, 03—456793.

לוח ירושלים

● **בהזדמנות!** בהרינוף, 4 חדרים + גינה, מסירה מיידית. 528074 ; 528824

מדור שידוכין

● **משכיבה** נאה מאוד 37/168 בבית הדתית, בדיבה, אפשרי יל־דים ת.ד. 33339 תל אביב.

● **דתיים הדתיות** מזרחי — בני־עקיבא — ישיבות התמדר!!! הכרויות מצויינות לבישואין!!! לצעירות 25—17 הנרשמה הינם!! במרשים למני 03—730032, 03—719042.

לביחבנ"ס
ע"ש הרב **צורף**
בנחלת יצחק
דרוש
בעל תפילה לימים נוראים
נא להתקשר בשעות הערב
03—261198, 03—213939
03—730678

הפלגה הדתית לאומית — ירושלים
אירגון בני־עקיבא בישראל
סניף בית וגן

הננו מתכבדים להזמין את הציבור הרחב, הנשכי בית וגן, מחרי בני־עקיבא ואוהדיה

לטקס חנוכת בנין בני־עקיבא החדש

שיתקיים אי"ה ביום **השני**, כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86) בחצר בית הספר „נוה־עציון" רח' הפסגה בית וגן בשעה 6.30 בערב.
בהשתתפות הרבנים:
הרב **שלמה מן ההר** שליט"א, רב השכונה
הרב **אריה בינה** שליט"א
הרב **זאב קופלוביץ** שליט"א
שר הדתות, ד"ר **יוסף בורג**
מר **דוד ברגמן**, חבר הנהלת הסוכנות
הר' **יוחנן בן יעקב**, מזכ"ל בני־עקיבא בשם אל
דברי סיום: הרב **שלמה הרינגמן** ונציג חסנים.
מנחים: הרב **שלמה הרינגמן** ונציג חסנים.
חבנית אחמנחית ע"י **חניכי הסניף**.

אוניברסיטת בר־אילן
השקיטה למדעי החברה המחלקה למדעי המדינה
המרכז ע"ש שלמה ארגוב
לחקר העם היהודי ומדינת ישראל

הציבור מוזמן ליום עיון על הנושא:

יחסי המדנה ויהדות התפוצות — היבטים אידיאולוגיים ופוליטיים

יום העיון יערך אי"ה **ביום ראשון**, כ"ב סיון תשמ"ו (29.6.86), באולם 444 שבבנין הפסיקה החדש.

תכנית יום העיון:

12.15—09.30 מושב פתיחה
פרופ' שמואל רקמן, נגיד האוניברסיטה — יו"ר
פרופ' הרדי באכקוף, דיקאן הפקולטה למדעי החברה — ברטת.
„אידיאולוגיה ומציאות ביחסי המדינה והתפוצות"
מר ד"ר שמואל יעקובוביץ — הרב הראשי לחבר העמים הבריטי
פרופ' אליעזר דון־יחיא — יו"ר מרכז ארגוב
יהדות צפון אמריקה (באנגלית)
פרופ' ישעיהו (צ'ילם) ליבמן, אוניברסיטת בר־אילן
פרופ' אדרין קשלר, אוניברסיטה מקיניל, מתעריאל
1.45—12.15 הפסקת צהריים
יהדות בריטניה (באנגלית)
3.30—1.45 פרופ' ארנסט קראוס, רקטור האוניברסיטה — יו"ר
הרב ד"ר יחזקל זקס, נשיא הקולל' ה'הדר, לונדון
פרופ' שמואל כהן, אוניברסיטת בר־אילן
פרופ' א. הראל־פרש, אוניברסיטת בר־אילן.
4.00—3.30 הפסקה וכיבוד קל
יהדות צרפת
5.45—4.00 פרופ' מישל אביטבול, האוניברסיטה העברית — יו"ר
הרב פרופ' רנה פיראם, הרב הראשי ליהדות צרפת
פרופ' אילן גרוילאמר, אוניברסיטת בר־אילן
מרסל נעילה חגיגי לציון הפסח. פרקי אריגה ופתיחה כנס חבר האמנים של אוניברסיטת בר־אילן — אולם אוגוסטינה
פרופ' מיכאל אלבק, נשיא האוניברסיטה — יו"ר
ד"ר אבא אבני, יו"ר ועדת החוץ והבטחון של הכנסת
9.45—8.00 **„הגורם הדתי־לאומי במדיניות החוץ הישראלית"**

הציטר
עיתון יומי
HATZOFE
DAILY
מנהל: הצופה בע"מ. העורך: משה אושון, מערכת ומנהלה: תל־אביב, רח' המסגר 64, טל' 336056, ת"ד 2045. חשבון בנק הדואר 441144 ★ סניף ירושלים: רח' בן־יהודה 3, ת"ד 1148, טל' 02—234910, בערב טלפון: — 02—639524 ★ סניף חיפה: רח' ארלוזורוב 1, טל' 04—663628 ★ דפוס העשור בע"מ תל־אביב.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והפרסום

שטרי חליפין במט"ח
בנק המזרחי המאוחד

שערי קניה ומכירה של בנקנוטים והעברות במטבע־חוץ ליום 26.6.86 עד למחרת בשעה 12.30 לעסקות ברולרים עד לסך 1,000 דולר וביותר המטבעות עד שווי 500 דולר, יהיו כמעודכן להלן:
יצוסף לשערים דלהלן יש לגבות עמלה בשיעור של 0.75%

המטבע	יחידה	שער קניה שקים	שער מכירה שקים	שער קניה בנקנוטים	שער מכירה בנקנוטים
אוסטרי	דולר	1.4837	1.5023	1.46	1.53
בלגיה	לירות	2.2403	2.2685	2.20	2.31
גרמניה	מרק	0.6665	0.6749	0.65	0.69
דניה	כתר	0.2091	0.2117	0.19	0.22
הולנד	גילדן	0.5918	0.5992	0.58	0.61
שוויץ	פרנק	0.8129	0.8232	0.80	0.84
שוודיה	כתר	0.2063	0.2089	*0.20	*0.21
נורוגיה	כתר	0.1955	0.1980	*0.18	*0.20
דנמרק	כתר	0.1797	0.1820	0.17	0.19
פינלנד	מרק	0.2874	0.2910	0.27	0.30
קנדה	דולר	1.0697	1.0831	1.04	1.10
אוסטרליה	דולר	0.9925	1.0050	0.94	1.03
דרום אפריקה	רנד	0.5681	0.5955	0.57	0.61
יפן	10	0.9510	0.9630	0.93	0.98
אשטרייה	לירה	0.9751	0.9874	*0.91	**1.01
יון	100	0.8946	0.9058	0.88	0.92

* רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 100 כתר
** רק לגבי בנקנוטים בערכים של עד 10,000 לירות
לגבי בנקנוטים בערכים גבוהים יותר יש לקבל את השער מהבנק לעסקות חוץ.

רדיו

קול המוסיקה

06.00 „שבת ישראל"; 06.02 „צ־לילי בוקר"; 07.07 „בוקר טוב"; 07.30 „שחרית מוסיקלית"; 09.30 „קונצרט בוקר"; 11.57 „מגישים שיר"; 12.05 „במחצית אמנים"... 13.00 „מוסיקה קלסית קלה"; 14.00 אנטוניו ויוולדי מלאך אם בפלצה; 15.00 „באולמי הקונצרטים שלנו"; 17.00 „דור ההבל"; 18.00 „לבקש־תכם".

מוצאי־שבת

23.15 „מוסיקה קאברית".

רשת א'

06.00 „שבת ישראל"; 06.15 שי־דורים לצרים; 07.30 „פנאי הבוו־רח"; 09.30 „כפנאי"; 10.30 „רדיו קלי"; 11.05 רגע של עברית; 11.10 השידור היומי לבתיהים; 11.30 „השכלה ודעת לכלי"; 12.05 „הצאר ציגינו"; 14.06 „לבת ולבן ילכל המתעניין"; 15.00 „קבלת שבת" — פרשת „שלח"; פיוטים חכמירות; קריאה בתורה והפטרה; שיחה מ־ענייני דיומא; שיחה הלכה; רש־ינות לפרשה; אורח לשבת; פרשן השבת — רבי אברהם קרול מאבר המגר „בפקודיך אשיחה"; 16.05 „עם אנשים"; 17.10 „ליל־שבת"; 18.06 „מוסף רדיו לספרות".

מוצאי־שבת

21.05 שידורים לעולים; 22.05 „שיחה חולין"; 23.05 „עכשיו מפי רוחי".

רשת ב'

06.06 „שמע ישראל", „מה טובו אהליך יעקב" וסיכום המשנה היומ־מית; 06.12 התעמלות בוקר; 06.22 לחקלאי; 06.30 קטיעת „אמרי ה־מצרכת של עתוני הבוקר; 06.53 „אור ירוק"; 06.57 רגע של עברית; (נציבות קלות בין 06.00 ל־08.00); 07.00 „הבוקר הזה"; 07.45 „יומן מכסיקוי"; 08.05 „כל צבעי הרשת" 11.40. הדרצות; 12.05 חדשות בקור־מיות; 12.10 „שריקה פתיחה"; 12.30 הזדעות; 13.00 „בחצי היום"; 14.06 „תן חיוך"; 15.05 הדרצה על זמני כניסת השבת; 15.06 „עד כאן"; 17.05 „מאחורי הכותרות"; 18.06 „בגיף ראשון".

מוצאי־שבת

20.47 „הכבד־לי"; 21.05 יומן ה־שבוע; 22.05 פרקי היום בתנ"ך; ירמיהו, פרק ט' קריאה מפי יוסף רוזן; 22.10 „מלוה מלכה"; 23.05 „ציונות 86"; 00.10 יוכן מכסיקי"; 00.20 „הוי ארצי מולדתי".

גלי צה"ל

05.45 פרקי אבות; 05.55 באיפן מילולי; 06.00 יום פתיחה השיר־ים; 06.05 מזמנים לכולם; 06.30 „פוקחים ציר"; 07.07 תוספת בוקר; 08.05 בוקר טוב ישראל; 09.05 בי־לוי נעים; 11.05 קולה של אמא; 12.05 „מנדלים"; 14.05 צוד לא ש־בת; 15.05 שעתיים עם הגיטרים אל די כוילה עם כאי ארצה; 17.05 רבעים דקומנטרים; 18.05 „חיי־לים, אנשים צעירים".

מוצאי־שבת

21.05 כסורת מסורת; 22.05 אוני־ברסיטה מסודרת; 22.30 „קול הגיאז ההה"; 00.05 ציפורי לילה מארה; 02.00 בתקיב ידיעות; 02.05 לא רד־צים לישון; 05.00 מבזק ידיעות; 05.05 צלילי בוקר.

טלוויזיה

טלוויזיה לימודית

08.15 קשת ונגן; 08.40 מסך ל־ספרות (יסודי); 09.00 מוסיקה ד־ר; 09.20 לשון, הקשורת ג'—ה'; 10.10 חשבון ו'; 10.30 הגיל הרך — בבית של פיסטוק; 11.00 מדעי הטבע (יסודי); 11.15 חברה ותרבות (יסודי).

13.30 ג'סרו סול; 14.25 דרכי רייה — שפת הפרסומת; 14.55 מוסיקה בכל הזמנים; 16

אגודה מטעם פעילי אש"ף רוכשת מיבנים מיהודים ביפו ומשכנת בהם גורמים לאומנים

מקורות המימון: סעודיה ולוב ☆ מספר היהודים ביפו הולך ומתמעט

מאת חיים פיקרש,
סופר „הצופה"

כבנה שישיבש כבית כנסת, ל־יישאי תורכיה, כרחוב יפה ביפו ב־כסף מאחרהנה כל ידי גורמים שאינם מפתיעים המיכתם פא־ש"ף — על כך נכתב לכתר „הצ־ציפה", מפי נאמי מית הכנסת. הנבאים נאלצו לעבור את ה־מבנה, לאחר שמספר המתפללים הולך והתמעט וחלקם הגדול עב־רו לגור שם.

אותם גורמים שרכשו את בית הכנסת ב„כסף כלא" לא הסתירו את הסיבה כי הם פועלים במס־גרת אגודה הרוכשת מבנים של יהודים המתגוררים ביפו. „יפו נב־שה באש וחנאל בכסף" — זהו סיסמת האגודה ומטרתה לסלק את היהודים מיפו — כך מסר לסופר „הצופה" אחד מנכבדי העדה הנו־צרית ביפו ששמו שמור במערכת. לדבריו, שיטת עבודתם של פעי־לי אש"ף ביפו היא לרכוש כל מבנה של יהודי, ולזא גם בתש־קנה כספית ניכרת", במיבנים ש־נירכשו מתגוררים ערבים, בעיקר מעזה.

מקורות הכספים של האגודה ב־אים מסעודיה ולוב.

שלמה נוקאי, סגן ראש המועצה הדתית בתל אביב יפו, המנכבדי היהודת הדתית ביפו ומראשי ה־צבור שם, סיפר כי ביפו קיימת אירית „התקפלותי" כשרבים מיהו־די יפו מסעדים שהם מוטרדים על ידי כל מיני מתוכחים המשאים להם עצות, למכור את נכסיהם, ר־לעקור מהעיר.

לסופר „הצופה" נמסר כי בקרב יהודי יפו קיימת דאגה רבה לגבי התופעה, ההילכת ומקבלת מסדים מסוכנים.

ביבתים החלט ליהום ועד מקומי של יהודי יפו, כדי להתריע מפני התופעה, בפני שרי הממשלה, רא־שי הערי תל אביב, הגורמים מדני ציפלים אחרים.

● קטין בן 14 מרמלה התלונן במשטרה כי ביום רביעי סמוך ל־שעה 12 בצהריים, כאשר היה ב־כיכר אתרים, נשדד על ידי שניים שנבנו מעל צוארו שרשרת זהב. ל־אחר שהיכו אותו.

המתלונן סיפר כי הדבר קרה כ־אשר סייל עם שניים מחבריו, בני 17 ו־18, בכיכר אתרים. לפתע תפ־סו אותו שני אלמונים, הכניסו־יו בכוח לשירותים, היכו אותו ותלשו מעל צוארו שרשרת זהב.

מוזיאון היהלומים הישראלי יפתח בשבוע הבא

כחלק מארועי הקונגרס ה־23 של בורסת היהלומים

מיזיאון היהלומים הישראלי יפתח בסוף השבוע הבא, כחלק מארועי הקונגרס ה־23 של בו־רסת היהלומים ההאחדות הע־שיריי היהלומים בעולם.

צוין כי המוזיאון הישראלי יהיה מהטוב שבמינו בכל העולם. ידיר מו־עצת הממלים של המוזיאון משה שיריר הכהן גם כנשיא בורסת היהלומים הישראלית ונשיא כבוד כי הפדרציה העולמית של הבורסות ליהלומים, מסר כי לסקס יבואו הרי אופנהיימר, ידיר חברת דה בורס ג'יי־אן סיפסון ומנהלים בכירים אחרים של סינדיקט היהלומים ב־לונדון.

שניאר מסר כי יצוא היהלומים יגיע השנה ל־1.5 מיליארד דולר ל־עומת 1.2 מיליארד דולר אשתקד. ענף היהלומים הוא מקור פרנסה ל־20 אלף משפחות.

המוזיאון, המשתרע על 550 מ"ר, תוקם בכספים של ענף היהלומים. המוזיאון מציג בצורה מרשימה את נושא היהלומים, הזל מכריתו יכלת ביצורו ובשיווקו. וכן את תהליכי ליטוש היהלומים, כולל שיחזור מ־כונת ליטוש ידנית שבה השתמשו בימי הביניים.

במוזיאון יוצגו גם דגם אחד מהי־מכרות המדהים ביותר של יהלומים בדרום אפריקה. כמו כן מציג ה־מוזיאון את התפתחות ותעשיית ה־יהלומים בארץ יתצוגה של אבני חן.

רשות משותפת ממשלה־סוכנות לסיוע לישובים במצוקה

ממשלת ישראל נענתה לתביע־ות המבקשת של הסוכנות לתת־יישמת בטוכנות היהודית להקי־מת רשות משותפת ממשלה־סוכ־נות לסיוע לישובים במצוקה — כך מסר בצורת לישובים במצוקה — כך מסר בצורת שר הקלאות אריק נהמקין. הוא הבהיר שישו־מי הבר הגליל לא יכולים לעת־קיים על הקלאות בלבד ויש לפ־נות להם מקורות נוספים למחיה.

תושב דבוריה נפצע מקלשון

תושב דבוריה הובא בסוף ה־שבוע לבית־החולים בעפולה ו־קילשון נעוץ בגרונו.

בעת הניסיון להוציא את הקיל־שון מהגרון נשבירה אותו משיני ה־קילשון, הרופאים נאלצו לנתח אותו כדי להוציא את שבר הברזל מחוץ הפגיעה.

כתב עתרים מוסר כי הפצ"ע ו־שלושת חבריו עסקו בהפצת קש על משאית. במהלך העבודה ערץ דון ודברים ביניהם ואחד מהם הש־לך את הקילשון לעבר חבריו. ה־קילשון נתקע בגרונו ולא היה אפ־שר להוציאו.

הנפצע הועבר לבית־ח"ים ולמש־טרה בפטר על המקרה. זו פתחה ב־חקירה ועצרה את שלושת חבריו של הנפצע כחשודים בתקיפה חבלנית.

שותף לתא העצור, קטין בן גילו חנק אותו למות

בחקירה נפרטה מותו של פ־ני בימון בן 17.5 שנמצא מת בתא מעצר במשטרת נהריה ב־יום רביעי בבוקר, חלה אתמול הפעיל לאחר ששותפו לתא נח־שר בביצוע הרצח. המשטרה מ־בדה כי הרצח בוצע בחניקה.

החשוד ברצח גם הוא קטין בן גילו, הובא אתמול לבית משפט ה־שלום בנהריה ומעצרו הוארך ב־עשרה ימים של ידי השופטת ס־ביבה רוס לוי.

בבית המשפט סגן מפקח חיים פולון, כי הנער החשוד בחניקה ה־יה חשוד יחד עם סמי בימון וצ־ביר נטוף, במעשה השוד חרצה של תרשומת נמרה, רחל גבריאל בת 63, שמכותה ליד ביתה בעת הסיפה תיקה ונפטרה יומיים לאחר מכן.

זהמגיעת בחקירה הזלה לאור ש־מיבוהו של סמי בימון, שריד אבי ריגג, ומבני משפחתו של הנצרת, ע־צר מיד לאחר מציאת הגופה, כי המשטרה חייבת לבדוק למי היה מניע לרצח, מאחר ובשיחותיו עמו לא הביע כל שמצה או תלונה כ־נגד חבר המעצר. סיגרגת הנרשם שהוא יעיב בדעתו ולכן דחה את הטיעה שהוא שם קץ לחייו ב־חנ.

הפרקליט הוסיף, כי סמי בימון נתן בכל הנגישות עבר כי לא היה שותף פעיל למעשה השוד. ה־מיחס לו.

בית מדרש גבוה להלכה

בהתישבות החקלאית ✶ קרן המעשרות

הודעה חשובה

הרינו להודיע לציבור כי בימים כ"ב עד כ"ד סיון (29.6—1.7)
יהיו משרדינו סגורים
עקב המעבר למשרדנו החדש
החל מיום רביעי, כ"ה סיון (2.7.86)
יפתח המשרד כרגיל

כתובתנו החדשה:
רח' יוסף ברמתתיהו 19, פינת רח' שפת אמת
(מול שוק מחנה יהודה)
מס' הטלפון החדש 02-240579
פתוח בימים א־ה' בין השעות 8.30—12.30

✶

מכירת הספרים בנושאי הקמיה ושאר הפרוטות שעברים גם הם למשרד החדש.

כברכה
מזכירות בית המדרש

איש העסקים דוד בלס וחברת „איזבל" כופרים באשמה

„האשמים כופרים בכל אחה מהעבירות המפורטות בכתב ה־אישום" — הודיע עורכו מנר־נדון של איש העסקים דוד ב־לס בתום הקראת כתב האישום שהוגש נגדו בבית המשפט ה־מחוזי בתל־אביב.

מזכר, מהאשם בלס בקבלת מיל־יוני שקלים חדשים במרמה בכ־מיות מהמירות. התובעת ע"י פ־גינה דבורין מפרקליטות מחוז תל אביב טוענת, כי חברת אש"ת־כמ־פים של התנועה הקיבוצית המא־חדת הילוחה לחברת „איזבל הש־עעה" של דוד בלס, מידי פעם ב־מומי כסף במסגרת פעילותו שי בלס ב„שוק האפור".

בחודשים ספטמבר 1984 עד י־נואר 1985 נתנה אש"ת הלוואות ל„איזבל" בסך כולל של 19,200,000 ש"ח — כ־29,000,000 דולרים לפי השער דאז — כנגד תעודת „פיק־דון" של בנק דיסקונט, שבו ניהל בלס את עסקיו הפיננסיים.

התובעת טוענת, כי אש"ת־כמ־פים הסתבכה על הפרות אלו כ־בסתנות של כספיה, והמשיכה לתת לנאשם הלוואות על סך מיסמכים אלו. אולם, כאשר בינואר 1985 הו־ציגו אנשי אש"ת תעודות הפקדון לבנק דיסקונט — הוברר להם ל־ראשונה כי אין להן כיסוי כספי בבנק.

„הנסיבות הכזמירות הן בסכומי הכסף והאדרים שהוצאו במרמה. השיטה המתוחכמת של שימוש בל־עדות פקדון של בנק מסמך שהוד־יעו לשמש כביטחון ניצול הא־מון שרוחש מנהלי אש"ת־כמפים לנאשמים" — נאמר בכתב האישום.

בתיק זה מואשמים דוד בלס, בן 41 מתל אביב, חברת „איזבל" ש־בבעלותו, וכן צבי אהרוני, בן 34 מכרמי יוסף, שהיה מנהל בחברת „איזבל".

מזכר, נעצר דוד בלס בשעתו פ־תום הדיונים המשפטיים נגדו, ד־אינורוק עו"ד ד"ר יעקב ויינרוט ויהודה וייבשטיין הגישו בקשה ל־שחרור מן המעצר. בקשה זו נידו־נה בנמרד אצל שופט אחר ב־בית המשפט המחוזי.

מזל טוב באסותא

יואב וגיטה כהנא	— בת
אלישע וחבה סער	— בת
גדעון ורבקה שלמה	— בת
יהודה וחרים גמן	— בן
דני מיכל פיומי	— בן
ד"ר יעקב	
וגבריאלה ריוס	— בן
שלמה וטימה דוראל	— בת
שלמה ורבורה	
נחום"שלומברג	— בן
יעקב תורית שיומרין	— בן
תמיר ועליזה אשל	— בן
הרמן ואנט מולכן	— בת
ששון וארלן מועלם	— בן
ארנון ומרים ממן	— בן
אלון ותמרית צרפסקי	— בת
אסיר ומרים בגאי	— בת
מיכה ופזי בגנסקי	— בן
חנוך ואילה ריסנר	— בן
צבי ושולמית סוף	— בן
דוד ואולגה יפה	— בן
מרק וחנה שטינברג	— בן
מרדכי וברכה רוזן	— בת
ראובן ונעמה ביזק	— בן
דוד ושרה בן־חורוש	— בת
יעקב וחנה כהן	— בת
ביפרי ואביגיל מרגין	— בן
דוד וחנה דבלמיקל	— בן
אדי ואורה הולט	— בת
אהרון וצפורה סופיבוב	— בן
אמיר ואסתר שלומון	— בת
שבתאי ולבנה לידגיי	— בן
בני ותמרה גת	— בן

גם לך מגיע אסותא
240185

מרכז פתח־תקוה

הודעה המקומית לתכנון ולבניה פתח־תקוה

הודעה על פי סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

ניתנת בזה הודעה, כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה פ"ת בקשה לסגון הקלה:

גוש 6326 חלקה 161 רח' אחוה 52 ונה אפרים 34.03% בניה ב־סקום 30%.

גוש 6191 חלקה 9/24 רח' איינ־שטיין 55 לסין משה 34.75% בניה במקום 30%.

גוש 6191 חלקה 8 המהריל 5 מנשה פדה 33.49% בניה במקום 33%.

כל מי שיש לו התנגדות לבקר שה הנ"ל, יוגיל להגישה לועדה תוך 15 יום מפרסום הודעה זו.

ד. הבורי
יו"ר הועדה המקומית
לתכנון ולבניה פ"ת

הועדה המקומית לתכנון ובניה
עיר אילת

הודעה סעיף 149 (1) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965

ניתנת בזה הודעה כי הוגשה לי ועדת בנין ערים מקומית אילת ב־בקשה להוצרת הקלה בנכס.

חריבה: ת.ב.ע. משרטת מספר 2/ 138/03. מהות ההקלה: בניה ב־סמיה של 2.17% בחילה בשכונת גנים, מגרש 149 רחוב הנפצעה מס' 40 גוש 40076. שם הנבקש בילר זוהר ונחמה. כל המעונין ר־כול לעיין בבקשה ובהוכנית המ־צורפת אליה ללא תשלום במשרד הועדה המקומית לתכנון ולבניה אילת.

כל הרוצה עצמו נפגע או עליל להיפגע ע"י אישור מקלה רשאי להגיש התנגדות בכתב לבקשה ה־אמורה לועדה המקומית בעיריית אילת, רחוב הסיבה הנגב 5, תוך שבועיים מיום פרסומה של הודעה זו בעיתון.

רפי הוכמן
יו"ר הועדה

האם מותר למפקד לשלוח חייל למשימת חילוץ כאשר חייו נתונים בסכנה?

סוגיה זו עמדה במרכז ערב הזיכרון לסא"ל שפי שאומן וסגן אוריה בר שלום הי"ד

מאת מיכאל מוכפרד

האם מותר למפקד לשלוח את חילו למשימת חילוץ נפגעים כ־קרב כאשר הוא יודע שהם צפו־יים לכסכנת חיים בעקבתם תוך כדי החילוץ, או בלשון אחרת סוגיית מחיר חיים תמורת חיים, עמדה במרכז ערב זכרון לסגן אוריה בר שלום הי"ד שנפל - במלחמת שלג.

בדיון, אותו הנחה ראש מכון „מאיר" אבי רם השתתפו הרב יר־קב כהן, ראש המדרשה לבנות ב־אוניברסיטת בר־אילן, הרב יוחנן פריד מנהל המחלקה לחינוך תור־בות הנרנים במשרד החינוך וסגן אלוף יאיר שהיה סמגיד בגדוד של אוריה.

הדיון נסב סביב המסקנה שא־כי נתונים הקרב הנשמה חייבים לדבר־תיב למפקד החלטות קשות אך ב־החלטתו לשלוח חיילים עומדים ל־ציד הן המלכה והן הציבור ה־

צבאים המוסרים והמיעכיים.

אזכרה לסגן אלוף ספי שאומן

במרכז האזכרה לסגן אלוף חיים יוקר־ספי שאומן עמד שיעור של הרב אליעזר גרוסברג מישיבת נתיב מאיר בירושלים בנושא: מסירות נפש וקידוש הי בתמשבה ובהלכה. בדבריו אמר הרב כי בעם ישראל מצויים אנשים כאלה נפשיים המע־גלים לעמוד בצוו הורוש מתם הק־רבה ומסירות נפש, הוי הצון הנמ־שך בעם מימי אברהם שעקד את בנו יצחק והמתגלם במסילות הנפש של ספי חבריו ושל הנורים המק־ודים בגדים.

קרים לזמותו של ספי העלה עוזר הרב הראשי לצה"ל סגן אלוף הרב אבשלום קציר שדיבר על הכוונתיו כמתנך ומפקד בתוקת דוגמא אי־ית לקיום מצוות ואמונה ללא כחל ופרק.

ערביי הזכרון נערמו במרכז ה־קהילתי תולי גבורת מרדכי בגבי עתים בנוכחות בני המשפחה רבים מהידידים ובני הקהילה.

לקראת שבוע הספר!

יצאו לאור מחדש הספרים המבוקשים

„אלה הם מועדי" —
מאת הרב בן ציון פירר שליט"א —

„דרכי אריה" —
מאת הרב מרדכי אריה רובינשטיין זצ"ל

להזיג בכל חנויות הספרים ובזכוכי המכירה

הפצה ראשית —
„ספריתי" — גיטלר, רח' בקל"י 4 ת"א

ליישיבה תיבונית במרכז הארץ

דרושה אם בית

ת. ד. 18153 תל־אביב

עמותת ידידי ישיבת בנ"ע „פרחי אהרן"
קרית שמואל — חיפה

עצרת שנתית

תתקיים אי"ה ביום רביעי, ב' בתמוז תשמ"ו (9.7.1986), בשעה 8.30 בערב באודיטוריום במרכז הכרמל — חיפה.

ברכות: מר אריה גוראל, ראש עיריית חיפה

דברים: הרבי יוזנה מצגר שליט"א, רבו של צפון תל־אביב, בוגר הישיבה.

בתכנית האמנותית:
✶ מקהלת ישיבת „פרחי אהרן", בניצוחו של מר יוסף קירש
✶ מר נפתלי הרשטיק, חזן ראשי בבית הכנסת הגדול בירושלים
✶ אמן אורח: מוטי גלעדי ותזמורתו

המנחה: דניאל פאר

כל ההכנסות קודש לפיתוח הישיבה

בס"ד

בואו להנות לראשונה מהשילוב הייחודי

מלון שכולות בשיתוף עם מדרשת רבין
מדרשה לימודי ארץ ישראל ויהדות
eshkolot hotel
בפיקוח משרד החינוך

מציעים לך מבצע נופש קייץ תשמ"ו

- אויר הרים צלול וקריר
- סיורים וטיולים מרתקים
- פנסיון מלא (5 ארוחות)
- שעורים הרצאות ונופש
- רחצה בים המלח

והכל במחיר 30 ש"ח ליום

(ללא הסעות)

הנחות לקבוצות
בתאריכים 27-30.7.86, 6-9.7.86
30.7-2.8.86, 9-12.7.86

★ כשר למהדרין ★ ביקורים במקומות קדושים
★ תכניות לילדים

פרטים והזמנות טל. 02-961311, 02-961710
ת.ד. 64 קרית ארבע

רשת מוסדות חינוך
אמונה

דרושים

עובדים דתיים

למוסדות ילדים פנימיתיים

א. ב„בית אלעזרקי" נתניה
גילאי בי"ס יסודי
1. מרכז — מדריך
2. מדריכה
3. נהג — איש אחזקה

בעניין פרטים נא להתקשר: לטל' 053-28815

ב. ב„אחוזת שרה" בני־ברק
גילאי בי"ס יסודי
1. אמהות־בית חינוכיות
העבודה בשעות אחה"צ והערב
2. מדריכות — רווקות
רצוי בוגרות סמינר או אוניברסיטה.
מגורים במקום — התפקיד במשרה מלאה.

בעניין פרטים נא להתקשר:
לטל' 03-791504, 03-782578

שמינריונפו"ש „מעיינות האומה"

שיחות ושיעורים, פעילות קבוצתית
פעילות נופש
תכנית עשירה באוירה מיוחדת

לבנים: בישיבת בנ"ע כפר הרא"ה
בוגרי כיתות ט' — י' (מחנה א')
י"ג — י"ט מנ"א (24/8—18).
בוגרי כיתות י' — ח' (מחנה ב').
י"ג — י"ט מנ"א (24/8 — 18).

לבנות: באולפנא בנ"ע כפר־פינס
בוגרות כיתות ז' (מחזור א') נסגרה הרשמה.
בוגרות כיתות ז' (מחזור ב') ח', ט'.
כ"ב — כ"ז תמוז (29.7—3.8).
בוגרות כיתות י'—י"ב ובוגרות שרות לאומי.
י"ד — כ' מנ"א (25.8 — 19).

מחיר הסמינריון 60 ש"ח

לפרטים והרשמה נא לפנות בכתב ת. ד. 11 כפר־פינס
טלפון 063—71344.

„חיננית" — אופנת נשים ונערות

בני־ברק, רח' הרב קוק 8, קומה א'

לקראת החופש, ממצש"ק מ־9.30 עד 11.00

מכירת הצחעה

בגדי קיץ לנשים וצעירות במבחר עשיר ומגוון ובמחירים מפתיעים

הגיע! מבחר עשיר של שמלות הריון
וכן חליצות שרפניב מקפיטב

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות
תורניים בגולה

מקם אזכרה וקריאה שם הרצאה לאור הפרשנים
של המחלקה

ספריית אליגר

לזכרו של אליעזר אליגר ז"ל

מחנך ואיש הספר, מעובדיה הותיקים של המחלקה, לחינוך ולתרבות תורניים בגולה, ייערך ביום ב', כ"ג בסיון תשמ"ו (30.6.86). בשעה 5.00 אחה"צ באולם ייצמן, הסוכנות היהודית, רח' המלך גורג' ירושלים.

דברים ישאו:
ד"ר יוסף בורג, שר הדתות — על האדם, המחנך האיש הדתי.
מר יצחק מאיר, ראש המחלקה — תרות על הלחות
פרופ' דב רפל — עבודתו המחקריות של אליגר

הציבור מוזמן

בס"ד

המועצה הדתית בת־ים

בסיד

הננו להודיע בזה לציבור הרחב

על פתיחת חוף רחצה נפרד

לגברים ונשים

החל מיום כ"ד בסיון תשמ"ו (1.7.86) בחלקו הדרומי של החוף אחרי מלון מרינה.

ימי רחצה לגברים בלבד בימים שני, רביעי וששי.
לנשים בלבד בימים: ראשון, שלישי וחמישי

מלתחה ומציל יוצפדו לרשות המתרחצים משעה 8.30 בבוקר עד 18.00 אחה"צ.

לחוף הרחצה אפשר להגיע באוטובוס דן קו 10, 25 אוטובוס אגד 87 ו־83 א'. קו 404 מירושלים.

לידיעת הציבור בכית המועצה הדתית בת־ים רח' מנקס 2, קיימת מסעדה כשרה למהדרין המגישה ארוחות במחיר עממי מכל יום בין השעות 12.00—14.00.
בימי שישי ניתן לקבל ארוחות מוכנות לשבת עד חצות מראש.

בס"ד

המועצה הדתית חצור הגלילית

מכרז פומבי מס' 1/86

1. מוצע בזה לקבלנים רשומים בבנק הקבלנים לשמרות בניה, להשתתף במכרז

ביצוע שיפוצים ושינויים במקווה טהרה ובית מרחץ

בחצור הגלילית

2. את פירוט העבודה אפשר לקבל במועצה הדתית בחצור הגלילית, תבורת —50 ש"ח שלא יחזור.
3. את ההצעות יש למסור למועצה הדתית בחצור הגלילית, לא יאחר מיום ה' בתמוז תשמ"ו (15.7.86) עד לשעה 12.00.
4. המועצה הדתית רשאית לצמצם את היקף העבודה או לחלקה בין מספר קבלנים.
5. אין המועצה מחויבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
6. יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 2.5% בצרוף ההצעה (הקבלן שיזכה במכרז יחויב להגיש ערבות בנקאית בגובה 10% כצרף העבודה).

בכבוד רב,
שמואל כהן
ראש המועצה הדתית

בס"ד

נופשעלבים

קבוץ שעלבים

דואר נע אילון 73225
טלפון ביום: 08-220811

נופש משפחתי באוירה מיוחדת
של קבוץ שעלבים. בריכת שחיה נפרדת.
מחירים נוחים,
מתקבלות גם הזמנות לשבת בלבד

האגודה להתנדבות בעם - שירות לאומי

להלן תאריכי המחנות לבנות היוצאות לשירות לאומי בשנת תשמ"ז
המחנות יערכו בכפר הדתי כפר חסידים — בתחום החינוך

במחוז המרכז	— מיום ראשון כ"ט בסיון תשמ"ו (6.7.86)
במחוז חיפה והצפון	— מיום רביעי ב' בתמוז תשמ"ו (9.7.86)
במחוז ירושלים / תל־אביב התנחלויות	— מיום ראשון ו' בתמוז תשמ"ו (13.7.86)
במחוז הדרום / מוסדות פנימייתיים	— מיום רביעי ט' בתמוז תשמ"ו (16.7.86)
משמר אזרחי מד"א / בתי משפט / בתי סוהר	— מיום ראשון י"ג בתמוז תשמ"ו (20.7.86)

הדרכה במוזיאונים: בחסות שפירא — מיום ראשון כ"ז בתמוז תשמ"ו (3.8.86)
בנות הזאות לשרה בבתי חולים בהנחת בית חולים — 1 בספטמבר 86'

בברכת מאוד
דב פרומן, מנהל
מינהל האגודה

ירחי כלה בהרי ירושלים

עירית ירושלים
המחלקה לתרבות
האיף למפעלים תורניים

מחזור הקיץ הכ"ט ש: „ירחי כלה"

✶ נופש והרצאות בהרי ירושלים
✶ שיעורים תורניים + שיחות בהשגחת ישראל
✶ מדריכים ישוריים מוסיבים להכרת הארץ
✶ כשר למהדרין עם המהדרין

בקמפיס קרית נוער בית וגן ירושלים

מחזור א'	מחזור ב'
יום ראשון ט"ו באב תשמ"ו	יום שני כ"ו באב תשמ"ו
7 ימים — 17—24.8.86	6 ימים — 25—31.8.86

פרטים והרשמה: במשרד המחלקה לתרבות — האגף למפעלים תורניים, רח' חזי אדם 3, ירושלים, טל' 226210, 226211.

המשך המקומות מתבלי — תוכנית מפורטת תישלח לכל הדרש

„משבר החוברת" ושורשיו

„לאן הולכים כל הדולארים שלנו?" — חוברת תחת כותרת זו הוגשה לחברי עצרת הסוכנות היהודית שקיימה השבוע את דיוניה בירושלים. המו"ל הוא אנונימי. לא כן המפיץ.

ג'ק הופברגר — יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית עומד מאחורי חוברת זו. גם לחם כארי בעמיתיו לשולחן ההנהלה שביקשו לגנוז אותה. הוא רואה תשיבות רבה בהעלאת הנושא על סדר היום, כדי להביא לשינויים מפליגים בכל הקשור בשימוש בכספי המגביות לפעולות התנועה הציונית העולמית.

החוברת כלולה איזכרים המעוררים שאט נפש. רובם מזכירים את הרישומים האנטי־שמיים שהופיעו בעתונות הנאצית בכלל וב„שטירמר" של יוליוס שטרייכר בפרט. הם מדוברים בעלי נפש יהודית הומית, בלא כל קשר להסתיימותם המפלגתית ונטיותיהם הפוליטיות לשמאל, או לימין.

קשה להבין את המחברים המפיצים שעצו יד אחת להפצת „כספך" המוגע לא רק הנעותה ובצלמה של התנועה הציונית העולמית, אלא בכל יהודי ויהודי באשר הוא שם, בין אם הוא ציוני, או אנטי־ציוני.

אילו עבר זאת כתוך הסת הרעת, יש להניח שהיו מאוזנים מתוך רחוב דעת לאלה שביקשו לגנוז את החוברת, כדי להסיר חרפה מישראל. הם סירבו לעשות כן. יוצא איפוא שהחוברת פורסמה והופצה במחשבה תחילה לפגוע בתנועה הציונית וסוף המעשה כעד על כך. לכן השאלות והתיזות קשות עד יותר עם הצגת המוצר המוגמר ורק מהן כליות הלב לבדו יכול לדרוש לסוף דעתם.

לפניהן הגלות כפי שהן משתקפות בחוברת. הן גרעיות צר וכאב בכל רגע שאותה אחז ונושל אותה ביד כדי להגיב על דברי התתקפה הפונגים בטירה בוטה בתנועת התחייה הלאומית של עם ישראל. חיצי הביקורת מופנים נגד כל דבר שיש לו קשר עם עשייה ציונית. הסיסמה המנוגה את הנאמכים היא להוכיח כיצד מנהיגיו הביטול כספם של יהודי ארצות־הברית המעבר לישראל. כבר בפתח החוברת אתה לבד של מגבה זו. „למעלה מחמישים מיליון דולאר הוקצו הסמה כדי להתעמת עם הבעיה הספציפית של הנוער המתון מישמה. ברם, הכל מכוסה על ידי המוליטיקה הציונית..." — נאמר בהתבה הפוסקת בשליחת הנוער שהנסה — כדברי המחבר — קרבן ללחצים פוליטיים מצד הסוכנות הציונית.

מתוך עין מעמיק יותר בחוברת ניתן ללמוד, כי מטרתה העיקרית היא — לפגוע בביטחון יהודי הנאמנן לארץ ישראל, ציבור זה מוצג כמשתלם של הכספים של המגביות הציוניים. הם נבנים גם עם ראשי הרבנים של הקונסרבטיזמים הרישודמים כשני כ־ים על ראבים — הכובע האנטי־שלום והכובע האנטי־דתי מזה. שמה שהם כ־ים את הכובע האנטי־ציוני הם מדברים נגד התנועה הציונית. לעומת זאת כשהם מפשיטים מראשיו הדת הכתקדמת הם הוקפים בשצף קצף את האורתודוקסיה כולל הרם וציבור שבתמה ואילו היתה ראוי מספר אחד של הציונות.

וכה, מצד אחד הם מהרים מפני השחל־שה „הסקנות הציונית" של כסף המגביות ומצד אחר תוקפים את האורתודוקסים המגבלים את הכספים הציוניים לערכים והמנגים מרפים אחרים על ידי השלטת ציקרי הלכה הם מגבלים כל הדמשות כדי להדגיש את „פגיעה הרבה" של ההנהגה הציונית הנוכחי הציוני כאהר. אולם גם בתוך המחנה הציוני נשמעים קולות של אכזבה הכלולים סימני שאלה: האמנם זאת התנועה אליה נשאנו את ציפינו ובטיחותה מסרנו את נפשנו?

ומרוב תלונות וחיפושי דרך, הנעם והרה של התנועה הציונית. היא נחשקה לקרן אורה בעולם היהודי. אכנם קצרי־ראי אינם חסים בזה. הם חיים על זרי דעה של העבר, ביא לחדש מי מתחולל לנגד עיניהם בחזה ומה עלול לקרות לתנועה הציונית בעתיד, אם לא תשוב אל מעיינות הנצח מהם שאבה את כוחה — כתנועה חלוצית לחזמת למען עובו של עם ישראל לארץ־ישראל ובניין מדינת ישראל.

*

התנועה הציונית אינה זקוקה לתכניות חדשות. עליה לשוב אל המקורות שלה — לציונות של ציון וירושלים.

הכלל המנוה צריך להיות: שותפות ושיתוף פעולה. עם הקהילות והאדיות — כן. הסתלטות הקהילות הלא ציוניות על התנועה הציונית — לא ולא. כי ציונות אינה מצטמצמת בכנביות, גם לא בסיע פוליטי למדינת ישראל במאבקיה בזירה המדינית הבינלאומית. ציונות מכסה — הנשמה; עליה לארץ־ישראל, מלחמה בהתבוללות ועל כולם שמירה על הזהות הלאומית של העם היהודי.

יחודה של התנועה הציונית בהיותה חלוצית, בונה ויצרת. ברם כאה שתנועה זו שיגוה את המבנה שלה ההפכה לתנועה שפתחה לא רק את שעריה בפני „כל דכפין", אלא גם מסגרותיה המנהלים בפתחו בפני ארגונים ותנועות חסרות זהות. שהאידיאולוגיה שהן היא „תרבות רגליים וידיים" (כגון ארגון ספורט יהודי עולמי שאף הוא תופס מקום כבוד ליד שולחן ההנהלה הציונית) — היא התקרנפה ואבדה את אותנה.

למרבה הצער, במקום להפיק לקחים מכשלונות העבר עוסקים בהצעות שבגמתן האמיתית לחזוק לקרן זרחת את התנועות הציוניות האידיאולוגיות־החלוציות כדי לפתח את הנטיות בפני כל מי שיסכים לחתום על איזו הצהרה חסרת משמעות על הזדהותו עם התנועה הציונית, על בסיס בלתי מחייב.

פתיחות יתר של התנועה הציונית הפרי־נה מסוגה לא זו בלבד, אלא גם הצבירה אל תוך התנועה הציונית מאבקים ויכוחים בעניני אמונות ודעות שהציונות ידעה להימנע מהם, כדי לשמור על אחדותה.

החוברת בלבושה האנטישמי שהוגשה לבאי עצרת הסוכנות היהודית מאשרת הנחת יסוד זו.

ואחרון אחרון: מפצרי החוברת „לאן הולכים הדולארים שלנו" ויקחם והיהדות הציונית עומדת של הכסף. בכסף מקומל ה„אני מאמין" האידיאולוגי שלהם. בו הם רואים את הראשית והאחרית כל, ואך התעלמות מהלהה מבציותה ומקומיות של עם ישראל. סכנה גדולה מרחפת כיום על העם היהודי המאבד את הנחוי היהודיה. אמנם פה ושם ולא שיאור בכל הקשור בקידום הזיהוי היהודי, אך אין בזה כשום תשובה לשורשי המשבר.

ההתבוללות, נישואי הערבוב הם כה פולים בהיקפם שלפי דעת סטיטולוגים העם היהודי עלול לאבד תוך פרק זמן קצר כמחצית שבניו ובנותיו שיילכו לרעות בשדות זרים.

כך שאחד הדברים שלל הציונות הוא להכרת מלחמה מתבוללות: להתקומם נגד נישואי תערובת ולפעול בכל הכח כדי להעמיק את ודעתו הלאומית של הדור היהודי הצעיר. ואת, ניתן להשיג על ידי חינוך יהודי שרשי, על ידי הסברה מקיפה, לא רק „ביהד יהודי" אלא מה יהודות.

תנועה ציונית אמיתית שלא קיפלה את דגלה הדתי־לאומי היא בלבד תוכל להביא תמורה בעם היהודי כדי להעילו מסכנת ההתבוללות ונישואי תערובת.

הגיע הזמן שהתנועה הציונית תדה שכדי להבטיח את „חיי העולם" של העם היהודי חובה לזכור את הברכה: „אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו", כי בלי תורת אמת, אין ציונות של אמת.

זאת נוכחנו לדעת במעוקת השתים של חשנים האורגנות שאביאת עמה לידיעת קרנה של הציונות, כי כשם שאין ציונות בלי ציון, כן אין ציון בלי תורה ויחצאת מציון כלשון הכתוב: „כי מציון תצא הורה, ודבר ה' מירושלים".

מאת משה אישון

ההחדית על עם ישראל בארץ ובתפוצות ישראל.

מכלל הדברים עולה, כי ג'ק הופברגר חבריו שהם „בעלי המאה" חובעים לעצמם את הזכות להיות גם „בעלי הדעה", כדי להכתיב את דרכה של התנועה הציונית ולהטפיע על מדיניותה הדמוקרטית בכל שלבי הביצוע.

ג'ק הופברגר אינו סוליסט. ראשי הכנביות מרובם הגדול טובים, כי אין כל ענין בהנהגה ציונית עצמאית עם מוסדות מנהלים עצמאיים. לדעתם, הסוכנות היהודית המשותפת לראשי הכנביות ולתנועה הציונית למלא הפקיד זה. אגב, לפני ארבע עשרה שנה הם סבעו את הסיסמה: „כיום, כולנו ציונים". ומכותה של עולה סיסמה זו דורשים להעביר את הכפתחות של התנועה הציונית לידיהם של ראשי הפדרציות והדמדיות.

*

התנועה הציונית מתקשה להתמודד עם „בעלי המאה". לרוב היא. גערות אחוקים, כסם שיוב שרי המכשלה המבלים כשליש מהזמנה בשליחות הכנביות הה„בוסים" וממל־אים תפקיד של „פאנדרייזוס" מתרפקים על חסדיהם של מנהלי הכנביות במקום למלא שליחות ציונית הסברתית. ותליך זה הביא בין היתר למשבר ביחסים בין התנועה הציונית לבין ראשי הכנביות. הם הריבו ראש בזיפה שכנהיגים ציוניים רשרי ממשלה הוליו מורידים ראש. והפכו אט־אט שדירים של הכנביות...

האמנם ניתן לעצור ומליך זה?

התשובה היא חיובית, בתנאי שהתנועה הציונית תוצ לחזור לעצמה ולזקוף מחדש אה קומתה כגורם מוביל בהיי העם היהודי.

כידוע, התנועה הציונית לא היתה מעולם תנועה של הכנים. היא התייחדה בבשורה שהביאה לעם היהודי, עם הפצת הזמון הציוני והגשמתו בהיי המעשה היומיומי. בכך הוכיחה, כי אינה תנועה של נאה דורשים בלבד אלא תנועה של נאה מקיימים.

ברגע שהציונות נטשה את חזונה והמלוקה מהלבה והגשמה אין פלא שנפלה בשבי של „בעלי המאה".

גם פתיחת השוערות של התנועה הציונית בפני „כל דפין וכל דגיך..." הביאה לירידת קרנה. ריבוי הארגונים הסר רקע ציוני בנוף הזיים של התנועה הציונית פתח את התליך של הה־ציונזציה של הציונות. הוא גרם לפשטות מחיין ולתוהו ובהו מבחינה דיונית.

אמנם, ראשי התנועה הציונית אינם מוכנים להודות באמת פשוטה זו. אולם אף הם אינם מפחידים את לבמיהם לגבי עתיד התנועה שהם ציפדים בראשה. דבר זה מתבטא בחיפושי דרך מתמידים למלא את התנועה הציונית בתוכן רעקני כדי לחזיק את הנשמה הציונית ליהודים.

וכה: גולת הכנביות לסוגיהן: תכנית שרד הכנביות ירכלים, תכניות קיסריה ותכנית הרצליה. הדר הציונית עדיין נסוייה אחרי תכניות הקשות. אחת מהן גולדה לא מכבר. היא מדברת בזכות שתי תנועות ציוניות, אחת מנסיבה ואחת שאינה מחייבת את חבריה להימנות עם הכנשיתים.

מספרים שהנצעה זו הולכת וקורמת עור וגידים. ההנהגה הציונית רואה בה את התנועה הסובה הבדוקה ביותר לכל תחלואיה.

האמנם זאת התרופה?

כי בטחון את הנצעות הללו בציונים ציונית אינו מוצא בהן מזור לתנועה הציונית המהלכת ונחלשה בקרב העם היהודי. חלוקת התנועה הציונית לשנים — למגשימים ומי שאינם מגשימים סופה לסכן את עצם קיומה.

אין מקום לשתי תנועות ציוניות, מה גם שאין ציונית בלי הגשמה. מי שנטל מהתנועה הציונית את חובת ההגשמה כנטל ממנה את נשמתה. מי שמדבר על שתי תנועות ציוניות משחק בדיבוק של האנטי־ציונים הטרפנים בלבו הכי כי חלמה שעתה של התנועה הציונית במהכונה הקיימת שורר כל יהודי ויהודי הוא הציוני בזה שהוא חורם למען ישראל.

חיפושי הדרך הבבירו את הבטחה בתנועה הציונית. הם פנו בה ובמעמדה בעולם היהודי פלה. יריבה. הפוליטיים בשני המחנות — המחנה הדתי־הקיצוני המחנה החילוני־חשמלאי אינם מסתירים את שמחתם לאיד.

מאת יעקב אדלשטיין

*

וילבו שניהם יחדיו...

*

פרשת השב"כ — פרשה שלא נסתיימה

פרשת השב"כ היא אחת הפרשיות ש־תיזכר היטב בתולדות המדינה. לפנינו ויכוח עקרוני על מעמד השב"כ ועל פע־לותיו. הפרשה לא היתה מתגלה ברבים, אילו שלושה מבכירי השב"כ שפוטרו לא היו־מעלים אותה מחדש ומשפרים את האמת שהיתה טמונה אי שם בסגירות. בדיעבד אפשר לומר, כי טוב שנתגלתה ב־רבים, כדי שיילמדו הלקחים בעתיד. זאת למרות הנזקים שהיא גרמה למעמדו של השב"כ ולדרך פעולתו.

אין זו הפעם הראשונה שבארץ זו נסערת בשל פרשיות של מערכת המודיעין. גם בפרשת הצדק בשנות החמישים נשמעו מלים רמות על הצדק בחציפת האמת. בן גוריון לקח על עצמו את המלחמה למען האמת. מפא"י דאז התפלגה על רקע זה: בעד בן גוריון ונגדו. קמה מפלגה חדשה — רפ"י, שראש הממשלה דהיום היה ממנהיגי יסודותיה. וכל זאת על יסוד הדרישה לחקירת האמת.

הנה השתחזור של מה שקרה לפני שנתיים באוטובוס מספר 300 לאשקלון:

* טיפור המעשה

ארבעה מחבלים השתלטו על האוטובוס בדר־ך מתל־אביב. הם דרשו לשחרר מחבלים תמו־רת נוסעי האוטובוס. אחת מהנוסעות חשה ברע, והמחבלים הניחו לה לרדת. היא הוציאה את הגורמים הדרושים. האוטובוס נעצר בדרך לצומת ליד חאן יונים. התנהל מו"מ עם המחבלים. הם סירבו להצעה להיכנע. בחצות התקיף כוח צה"ל את האוטובוס. שני מחבלים נהרגו. בפעולה נהרגה גם חיילת שהיתה בין נוסעי האוטובוס.

שני מחבלים נוספים נתפסו חיים. הם אף צול־מו באמצעי התקשורת.

לאחר מכן התפרסמה הודעה שכל ארבעת המחבלים נהרגו.

אז החלו להעלות שאלות: מה קרה לשני המחבלים שנשארו בחיים? כיצד הם נהרגו?

שר הביטחון משה ארנס, הודיע, כי הוקמה ועדת חקירה. בראשה עמד אלוף מיל. זורע. בין חברי הוועדה היה גם איש השב"כ.

אלוף יצחק פרדכי מפקד הצנחנים, שהיה בלקום הרעמד לדין בחשד שהוא גרם למותם של שני המחבלים. בית הדין הצבאי מצא אותו זכאי.

שלושת אנשי השב"כ שפוטרו בגלל סכסוך עם ראש השב"כ מסרו אחר־כך מידע, כי ראש השב"כ הוא שנתן הוראה לחסל את המחבלים. לפי הדברים, הוא גם הורה להעלים עדויות ומסמכים מן הוועדה שחקרה את הפרשה.

הנושא התגלגל לידי היועץ המשפטי הקודם, פרופ' יצחק זמיר. זה הזמין אליו את שלושת אנשי השב"כ על דרכי הגלגול אליו רצ גרסאות שונות, שמצאו הד בחילופי מכתבים בין ח"כ הרב דרוקמן וראש הממשלה.

לאחר שמע את העדויות נגד ראש השב"כ החליט זמיר כי נושא זה הוא ענין לחקירה משטרתית.

שרי ממשלה התנגדו לכך, ובינהם ראש הי־ממשלה הכמונה על השב"כ. על רקע זה נסת־מנה מתיחות בין פרופ' זמיר לבין הממשלה.

פרופ' זמיר התפטר, כנראה גם בגלל סיבות אחרות. בין המתנגדים החריפים לפתיחת חקירה בנושא היה מכלא מקום ראש הממשלה, יצחק שמיר, שבתקופתו קרה האירוע הזה.

מתנגדיו טענו שתפקודו באותה פרשה היה לקוי. הוא ידע על כל מה שהתרחש, אך חיפה. הוא עצבן אמר, כי הוא ידע מה צריך ראש ממשלה צריך לדעת. בתגובה להאצמות נגדו, כי ידע שיצחק מרדכי אינו אשם, ובכל זאת לא מנע את העבדתו לדין, אמרו כי אילו ידע, היה מתנגד.

ענין זה היה חלק מהתנצחות מפלגתית.

במסיבת הפרידה שערכו הכתבים המשפטיים לפרופ' יצחק זמיר, גילה הארץ כמה פרטים, ביניהם מראש השב"כ הוא מנתן את ההוראה לחסל את המחבלים.

גילוי זה גרם מבוכה והוא תפס למחרת היום כותרות באמצעי התקשורת. אך לדברי זמיר, לא היה בכך משום דבר חדש. היתה דרישה להעביר את זמיר לדין על גילוי עדות. אך התבורר שאין בקום לכך.

* חוק וההגיון

ביתתיים נתמנה יועץ משפטי חדש, יוסף חריש. בניגוד לזמיר טיפל חריש בעניין תוך התייעצות עם צוות שרים.

דרך טיפול זו היא חדשה, כלום מעד עצה לא נעדכו התיעצויות כאלה על ידי היועץ ה־משפטי.

סמכויותיו של היועץ המשפטי הן רחבות יותר משל שר בזירה המשפטית. ועל כך יצאו כבר עוררין.

נתעוררה מחלוקת אם אפשר להוציא את ה־חקירה מידי המשטרה. לאחר שזו כבר הגיעה לידיה.

בהתיעצויות ממושכות נמצא השבוע המוצא מן הסבך. הבשיא יצניק חגיגה לראש השב"כ ועוזריו. ראש השב"כ יתפטר מתפקידו. אלא שמצא זה עורך ויכוח חדש.

האם דרך זו היא חוקית. פרופ' זמיר בחזות דעה משפטית בפרשת אכירי המחתרת קבע כאי אפשר לתון אנשים לפני משפט. בסמכויות ה־נשיא לתון עבריינים ואנשים לפני גזר דין כפ־ליל של שופט עדיין אינם בגדר של עבריינים.

הידיעה המשפטי, יוסף חריש אכר כי הפתרון לבקש מהנשיא לתון את האנשים וכך להביא לסיום פרשת השב"כ לא נערך על דעתו. היא היה בדעה שאין מנוס מחקירה מסתרתית. אבל יחד עם זה אכרו, כי לא נפגע החוק.

שר המשפטים הקודם, חיים צדוק, התבטא, שמהלך זה הוא „יום שחור" למערכת החוק והמשפט.

חריש טען שיש שתי רמזיות: רמות החוק ורשות התוסד. בבקרה הזה הפעילו את רמות החסד. החוק לא נפגע.

עתה יבדקו נוהלים בשב"כ על ידי ועדת בדיקה.

* האם תקדים?

מה שקרה השבוע בפרשה זו יהווה תקדים. בייחוד נראה החגיגה לפני משפט. באצעות מהלך זה אפשר היה למנוע הרבה האצבות והעמדה לדין.

רשויות המדינה התנגדו השבוע זו בזו. החוק נגד הענין. אילו פרופ' זמיר היה היום היועץ המשפטי, אי אפשר היה לחסל כך את הפרשה. התפטרותו איפשרה יציאה מן הסבך.

הויכוח על סמכויותיו הרחבות של היועץ המשפטי ימשיך להתנהל.

הוויכוח האמיתי בפרשה זו היה: עכירה על רמה מוסרית גם במאבק נגד מחבלים.

הצולם עוכר תוהה. בגלל שני מחבלים ערבו להרוג עשרות יהודים עומדת המדינה כולה ב־ויכוח. אם מותר היה לפגוע בהם או לא? הרי מדובר ברוצחים ערבו לחסל אוטובוס מלא נוסעים!

ראש השב"כ היה אחראי לחיסול המחבלים. אין ספק, מקרה זה היה בניגוד לנהוג. אין אונגים באנשים שנכנעו, ואפילו יהיו אלה מחבלים. על כך אין חולקים. בשנכנעו. הם ראויים למשפט.

אין סכנות לראש השב"כ להחליט על חיסול מחבלים. זה ענין לבית משפט. מעשה כזה מחזיר אותנו לתקופה המחתרת. באשר היסלו אז בכוח צו של מפקד. והרי אין אנו חיים עוד בתקופה מחתרת!

ראש השב"כ שילם את המחיר. הוא התפטר. ייתכן שאילו היה בהפטר הרבה קודם לכן היתה מונעת כל הסערה סביב הנושא. ערים שהבידו אותו הרבו לשבחו. סברו שהוא מגיא הפקידו בנאמנות. אבל מספיקה היתה שגיאה אחת כדי להכשילו. והרי היתה זו שגיאה חבורה בעדד לחסל מחבלים שנתפסו חיים. אלא שלא רק הוא שילם בעד השגיאה הזו. אלא המדינה כולה שילמה השבר בעדה.

הדיון המדיני שרדף את המתרחש צריך היה להשלים עדר בעוד מרגד ולחסל את הפרשה באיבה.

אולם הקטרוג עצא עליו מצד הבכירים ב־שב"כ שפוטרו חשפו אותו בפני הציבור. גם יהסי אנוש לקויים בתוך מערכת השב"כ.

המדינה כולה רחצה הצבוע בפרשה זו. הצי־בור סלו היה נתון בזוויכוח. ההכרעה היתה קבה.

המוצא שנמצא, בין שהוא חוקי במאה אחוז בין שהוא ספק חוקי, חתם את הפרשה. אילו החלה אקירה ממלכתית או משטרתית בנרצא היתה פרשה זו נמשכת עוד שנים.

צוות השרים שהחליט לקבל עליו את האתגר הזה, חיסל את הפרשה. אבל הפרשה לא נסת־יימה. הפיחיה עוד יעלו אותנו במשך שנים רבות.

* בשולי אירועים

הממונה על השכר מול האחיות

מאת צחק דויטש

כמה מוזר, מצד אחד שביתה של האחיות ר־מאבק בשם הכשלה אחרים בשירות הציבורי ב־נראי שכר. מדובר בבעלי שכר נמוך ובינוני. מדים עומד הממונה על השכר, הלל הדראי. הוא אורר: אי אפשר לתת הוספות שכר. אם ניתן, אזי התקציב יתמוטט. הא נחזיק מעמד. אמור לשלם ויספות. מצד אחר, באותו זמן, הממונה על השכר הלל הדראי מרגיע על פרישתו מתפ־קידו. כך גם ההפטר מנכ"ל משרד התעשייה והמסחר, הרשל פורר. ההתפטרות של שניים אלה בלוות מהסברים על שחיקה בהפקיד, לא־חר שנות ומתה: אך זאת בתוספת מסר ברור: רמת השכר של המנהלים אינה עומדת בשום יחס לתפקיד האחריות המוטלים על שכר הם. בהתבטאות עוסבות או בשקט יחסי הבחירה גם בבירים אחרים שכבר פרשו מהשירות. פי רמת השכר שלהם הרוקיה אותם מהשירות.

אפשר כמובן לעמוד על המשמרת הזו של מנהל מרים בשם הכשלה הומה על קצבו שלו ידיד ובתנגד לכל תוספת שכר לכלל עובדי השירות ומצד אחר הוא בעצמו פורש כיון שהשכר איננו שונה לדלישותיו. אפשר גם להגהיג ביחר „רשר עוזי ולהצביע על כך כי אותם בכירים דאגו להבטיח לעצמם תנאי פרישה מעדפים. זהו כמובן הבטם כבירים של הפרשה; אבל אז הבטם כמוכם. אי־אפשר להתעלם מהעבירה הרוחית של שכר הבכירים.

המובות הבכירות הן: השכר ברוטו של מנ־כ"ל או של בעל תפקיד מקביל (ראשי אגפים ומבוגים הם בעלי מעמד של מנכ"ל) הוא כ־2300 שקל לחודש. עוד כ־130 שקל לחודש הם מק־בלים הוצאות כלכלה בשל בילדתם. הסכום כלו חייב במס הכנסה. הנטו של הבכירים מסת־כם ב־1200—1150 שקל לחודש, הרינו כ־800 דולר. על כך יש לוסיף את הרכב הצבור, מלפון ונסיעה מעדפת. הצדמה אחרת בצורת רשרי חינם בוסלה בשנה האחרונה. לשכר בכיר־ל הנסקי הפרטי מראה שוני מרחיק לבת. מנה־לים בחברות ממשלתיות מגיעים לשכר של 6000 דולר לחודש ובמסרים לא בעמים ל־10 אלפים דולר לחודש; שלא לדבר על שכר חריג ששולם למנהלי בנקים פסיימים, ובמקרה אחד שכר שהגיע למיליון דולר לשנה. שכרם של בכירים בחייל גבוה הרבה יותר.

ברור איפוא כי שכבת המנהלים בשירות המס־שלתי מקופחת בהשוואה לחבריהם במגזר ה־עסקי. אבל, יש לקחת בחשבון כי השירות ה־ציבורי מבטיח לבכירים יתרונות שאינם קיימים ואינם יכולים להיות קיימים במיגזר העסקי. הבכירים בשירות הציבורי נהנים מהשפעה על קבלת החלטות לאומיות, הם שותפים בעיצוב מדיניות לאומית ומשרבותם זו אף מהווה בסק־ים רבים מאד קרש קפיצה לתפקידים מכלכלתיים מרכזיים. דוגמאות בולטות: ראש המכשלה שפר־צון ערב מצמח מהשירות המכשלתי; שרי אוצר, עכנאם ספיר, ואב שרף, ינאל כהן־אורגד ואו מחשירות; ארבעה מתוך חמשה הנגידים של בנק ישראל באו לתפקידם מהשירות הציבורי.

יש איפוא בשירות גמול מצבר לשכר עצמו, אתגר מיבור. אבל כל אלה בעצמם עדיין אינם מעורים את התשובה בשביל „לגמור את הנדשי". עם כל הערכה לעיקרון השוויוניות אסור להתעלם מכך שמנכ"ל חייב להוציא יותר על לבוש, מגורים, אירוח וכיוב. לא לכל אחד מהבכירים מקורות צדדיים לכיסוי הסכומים ה־חסרים ובמראי שלא היינו רוצים לכנות אותם עוסקים ב„הלטורות" כאלה ואחרות, כשרות ו־אינן כשרות. והרי כבר הוו דברים מעולם.

„הבכירים" אינם המסכנים ביותר בנשק ה־ישראלי ואין הם היחיד־נחותים בשכר. אבל כדי להבטיח הפקודה הרצל של המערכת כולה, צרי־כה המדינה להיות מעוניינת בעגל בכיר ברמה שיוכל להתחרות עם המקבילים במיגזר העסקי. אם לא כן יהיה הדבל אד המחיר יהיה גבוה יותר; המדינה יצא נפסדת.

לכן הבעיה סבוכה. אי־אפשר לחלק את ה־עוגה המצומקת כך שהבכירים הם שיקבלו יותר; אבל אי אפשר להתמיד במצב המעדד בריחות בכירים. ככל שהמצב מורכב צריך להבטיח שה־זאב יהיה שבע והכבשה תשאר שלמה. בכל מקרה, יש לקחת בחשבון את הגמול הנוסף שיש לבכירים בשירות הציבורי, ובמקרה אחד שכר אבל, ביחס נכון.

* *

ירידה כפתרון

הדבר הפחות נסבל הוא לעמוד מול אקדח שלוף עם אים שהגה יורים. אפשר להחריחם בהבנה יחד אז בחמצה שאת לשיעוגן של רפאל רקנטי בגד הרחתו מנהלת בנק דיסקונט. לפנמי של כותב שורות אלה אי־אפשר לקבל את המצנה שדיסקונט נא בנק פרטי ולכן אי אפשר לכתיב לו את הנתעסרות. כי מה זה בנק פרטי? בנק פרטי שלבעליו כל הכנרות. אבל כאשר הוא מס־תבך ואינו יכול לעמוד כאחוד מגרותיו מי שמשלים זה הממשלה, הרי זה קצת משונה. אבל מותר למנהלי בנק דיסקונט לדבר בשם הפר־שיות.

מה שבלתי נסבל הוא הארם בדיליה מהארן; כאילו איכפת הבציבור של מסקנות „ועדת ביר־סקי" כמה כהתאמה צו הגלייה של הנשפחה מהארץ. למשפחות ריקנטי זכויות רבות בארץ. המלצות „ועדת ביסקי" מראבות לא רק לגבי מר ריקנטי; אלא גם לגבי אישים נוספים. אשר נגזר עליהם לפרוש מתפקידם. זהו המחיר הכבד של חטא הריסות. אפשר להאבק על חומרת הענישה ועל היעדר זכות ערעור. אבל האם הציונות של מר ריקנטי מותנית בעיסוקו הבב־קאי? עם אים שכזה מדינה ומפשלה אינם יכו־לים לעשות ולא כלום.

באותה דרך יכולים לנהוג כל מי שהמשל מורב לקבל דרישה כלשהי שלו: כך יכולים להגיב על כל פסק דין של בית משפט; זו יכולה להיות תשובה לכל תבחיב כלכלי חברתי. האם בכל אינם שכזה אפשר לנהל מדינה ולקיים חב־רה? נדמה לעצמנו שכך זהו מגיבים שאר הבנ־קאים שרצות בייסקי דרשה התפטרותם.

לאדם שכזה א־אפשר להיכנע — ואסור להת־חשב בו בפקודה מסוים. כללי, כמדינה וכ־הברה, יש להבטיח שהתנאים בארץ לא יהיו סיבה ופילה לירידה.

*

התפרקות בטרם־עת

השבוע פורסם מדד מחירים לצרכן דו"שבוע־י. הוא הראה: במחצית הראשונה של יתי פליית המחירים היתה אפס. בפשרדים הכלכליים היו מרוצים. עצם הפרסום של מדד מחירים דו"שבו־ע' הוא בעל ונקן של כמעט שנה אחת.

כאשר הופעלה החבנית הכלכלית בידיל לפני שנה הרחמן גם „מצד חיים" מיהמ שנעוד לאפשר מעקב התפתחותה. במשך כל השנים נוהגת הלש־כה המרכזית לפטסיטיקה לפרסם מדד מחירים אחת לחודש. אך הפעלת אמצעי מדיניות שנועדו לטעבר תריף מאינפלציה מואצת לאינפלציה נמו־כה הצריכה כלי מיוחד המאפשר מדידה בזמנים קצרים, כדי להבטיח סינכרוניזציה של כל. המו־כיים: המחירים, שער החליפין, הריבית, השכר והמסים ועוד.

באחרונה הוחלט להפסיק את המדד הזה וליחדי זוד להסדר הקודם. הנימוק הוא: כיון שהושגה יציבות במחירים. אין עוד צורך בפרסום מדדים מיוחדים.

דומה כי אותו התפרקות מכלים חיניים בטרם עת. צריך היציבות היא לפנינו ועמ" נתונים שונים עדרנה שבידה מאד. שיעורי עליות הבדד גם השנה שמאז הטעלת התכנית הם גבוהים במונחים של ארצות המערב. גם המדדים של החדשים הקודמים — למעט הנתונים של השבו־עים הראשונים ליוני — עודם גבוהים. ראוי לשים ל"ב לכך שבמדד הבינים ליוני ישנה עליה של 3—1 אחוזים במחיר מוצרים שונים ורק הפירות והירקות גרמו לפר מכל של יציבות. מבחינה זו הכלי של מדדה דו"שבועית עדנו דרוש. בתיעדרו יוצר מקור מוחדש לספקולציות בשוק אגרות החוב; תחסר אמתיות טובה לגבי ריבית, שכר והתאמות מחירים. ההוצאה לעלרכת המדד היא קטנה יחסית ואין מה כדי להצדיק את ביטול המדד הזה.

מוסב לשמוע על מדד החום הזה. עדיין המעו־מה על הציבות טרם הוכרעה. אין להתפרק מכלים חיניים בטרם עת.

לבכירים בשירות הציבורי, מעבר לשכר עצמו: אבל, בחזה נכון.

* *

ירידה כפתרון

הדבר הפחות נסבל הוא לעמוד מול אקדח שלוף עם אים שהגה יורים. אפשר להחריחם בהבנה יחד אז בחמצה שאת לשיעוגן של רפאל רקנטי בגד הרחתו מנהלת בנק דיסקונט. לפנמי של כותב שורות אלה אי־אפשר לקבל את המצנה שדיסקונט נא בנק פרטי ולכן אי אפשר לכתיב לו את הנתעסרות. כי מה זה בנק פרטי? בנק פרטי שלבעליו כל הכנרות. אבל כאשר הוא מס־תבך ואינו יכול לעמוד כאחוד מגרותיו מי שמשלים זה הממשלה, הרי זה קצת משונה. אבל מותר למנהלי בנק דיסקונט לדבר בשם הפר־שיות.

מה שבלתי נסבל הוא הארם בדיליה מהארן; כאילו איכפת הבציבות של מסקנות „ועדת ביר־סקי" כמה כהתאמה צו הגלייה של הנשפחה מהארן. למשפחות ריקנטי זכויות רבות בארן. המלצות „ועדת ביסקי" מראבות לא רק לגבי מר ריקנטי; אלא גם לגבי אישים נוספים. אשר נגזר עליהם לפרוש מתפקידם. זהו המחיר הכבד של חטא הריסות. אפשר להאבק על חומרת הענישה ועל היעדר זכות ערעור. אבל האם הציונות של מר ריקנטי מותנית בעיסוקו הבב־קאי? עם אים שכזה מדינה ומפשלה אינם יכו־לים לעשות ולא כלום.

באותה דרך יכולים לנהוג כל מי שהמשל מורב לקבל דרישה כלשהי שלו: כך יכולים להגיב על כל פסק דין של בית משפט; זו יכולה להיות תשובה לכל תבחיב כלכלי חברתי. האם בכל אינם שכזה אפשר לנהל מדינה ולקיים חב־רה? נדמה לעצמנו שכך זהו מגיבים שאר הבנ־קאים שרצות בייסקי דרשה התפטרותם.

לאדם שכזה א־אפשר להיכנע — ואסור להת־חשב בו בפקודה מסוים. כללי, כמדינה וכ־הברה, יש להבטיח שהתנאים בארץ לא יהיו סיבה ופילה לירידה.

*

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אם ההחרפה ביחסי דתיים חילוניים במדינה דומה היום לנחשול מסתער העומד לבלענו — בר אילן, כאוניברסיטה דתית, סינתזה מוצלחת של מדע ותורה, רציונליזם ואמונה, כמוה כגשר מעל למים הסוערים, וזהו, אם מותר לומר כך, גשר מודע לעצמו. מודעים לתפקיד האחראי של המוסד — חבר נאמני האוניברסיטה המתכנסים לישיבתם השנתית ביום שני הקרוב, מודעים הפרופיסורים חברי הסנאט שקיימו שלשום יום עיון בסיסמת „סובלנות במאבקים אידיאולוגיים" ומודעים לא פחות כפי שגיליתי בשיחותי השבוע — גם הסטודנטים של בר אילן.

„בר־אילן": גשר על פני מים סוערים

מאת ג' גולן

יוזיק (שם בדוי) רפתן מבשן ומלידה, „שמוצניק" שרוף באחד ממשקי הקיבוץ הארצי, הגיע בשעה טובה לגיל הפנסיה וביום הולדתו ה־65 החליט: צריך ללמוד עוד משהו בחיים חוץ מכיצד לשפר את תנובת החלב של הפרות. המשך השכים, ויוזיק הלך ללמוד באוניברסיטת ת"א ועשה בה תואר ראשון. עם התואר בא התיאבון ותואר שני נכבש ליוזיק גם הוא, והפעם — באוניברסיטת חיפה. הרפתן המאסטרנט החליט: מה רע אם יהיה גם דוקטור?

חיפש מרצים שינחו אותו במחקר לק־ראת התואר השלישי ובמקרה — המרצה שהתאים לו נמצא באוניברסיטת בר־אילן.

אחת דעות קדומות גוראיות על „הדוסים", נרעד למחשבה שבקמפוס הדתי יצטרך ללכת על קצות האצבעות ולסתום את הפה כדי שיתנו לו ללמוד — נגיע יחזיק לבר־אילן. איך הר גיש?

נו, איך יכול להרגיש סוציאליסט בן שבעים עכשיו זולת דתיים לתיאבון והיה בטוח שב־מאה־שערים מסתובבים עם קרניים — כשהוא צריך ללמוד בקרב חובשי כיפות?

היום, כשהדוקטורט מאחוריו והוא צועד ב־מרץ לקראת גבורותיו (בן שבעים וארבע הגבר) — יוזיק הוא אדם חדש. יהודי חדש. לא רק שכל הדעות הקדומות שלו נופצו באחת (הוא למד שגם מרצים דתיים מותר לשאול שאלות), — אלא שגם דעותיו ההשקפתיות על היהדות ועל יהודים שומרי מסורת, עברו מהפך. אילו ניתן היה להרשיב את כל מנקי הקיבוץ הארצי והקאדרים של השמאל בתקשורת הישראלית על ספסלי לימודי היסוד ביהדות באוניברסיטה בר־אילן, הין פני החברה במדינה שונים לחלוטין. כרגע — לא מסוגלת האוניברסיטה להוות בשר אל היהדות ליותר מאשר ארבעת אלפים הס־טודנטים מבתי הספר התיכוניים הלומדים בקמ־פוס שלה. וגם בזה אין לזלזל. ורדה חכם, מורה בתיכון המקיף ביהוד, בעלת תואר שני בספרות משווה, היא אחת מן הארבעת אלפים. אם ל־שלושה (בת סטודנטית לכלכלה מינהל עסקים ומשפטים בירושלים, בן בקורס קצינים וילד נוסף בן עשר וחצי) אומרת ורדה:

אני לא חילונית להכעיס, ולא באתי עם דעות קדומות חרלאות. מדי אבל הרבה סטיגמות לגבי היהדות החרדי עם הציצית או היהדות בפאה הנוכרית ובמספחת — נפלו לגבי תוך כדי לי־מודים בבר־אילן.

מקום מפגש אידיאלי

האוניברסיטה הזו היא בהחלט מקום מפגש אידיאלי. עלי השפיעו במיוחד המרצים שחש־בתי שלא ירשו לשאול שאלות ספקניות או ש־יאסרו עלי להתייחס לנושאים מסוימים (נניח — נצרות או כפירה) והנה נוכחתי לדעת שהם מוכנים להתמודד עם כל שאלה הקשורה לתר־בות האדם ברחבה אופקים כובש.

גם עם הסטודנטים הדתיים היתה הפגישה פורה. בסיס משותף הרי יש מלכתחילה — הרצון להצליח בלימודים, ההתכוננות המשותפת לבחי־נות, וגם כשסיפרתי שאני לומדת לבחינת ב־שבתות, לא יצר הדבר בעיות של ריחוק. לזיקה יוצאת מהכלל אל המסורת זכיתי גם בלימודי יסוד. אני באה ממשפחה שחלקים ממנה נספו בשואה אבל רק אחרי שלמדתי כאן בלימודי יסוד קורס בשם: בעיות של אמונה בתקופה ה־שואה התפתחה בי קרבה לנושא. לימודי יסוד באלה הייתי ממליצה לתת לכל הנוער בארץ. אני לא יודעת אם זה ימנע שנאה. מי ששונא — קשה להגיע אליו. אבל למתלבטים — יש כאן שער מצויין אל הסובלנות.

ומה אומרים בצד השני?

מה בפי אילן שלומביץ, סגן יו"ר אגודת ה־סטודנטים, רכז איזור ראשון־לציון של תנועת בני־עקיבא המסיים תואר ראשון בחינוך ולימודי א"י ובפי אלי גרוסמן הלומד מדעי המדינה והוא בוגר ישיבת קריית הרצוג בבני־ברק? עם אלי, במדעי המדינה, לומדים הרבה סטו־דנטים חילוניים. לבחינות האחרונות השנה הת־כונן אפילו עם חבר"ה מקיבוצי השומר הצעיר. בהרצאות מקיפים אותו אנשי צבא לא־דתיים. בכל הפגישות הללו — הצהיר באזני, אין שום מתח. אין עוקצנות הדדית אפילו כשבכתובות מספרים על פוגרומים והצתות. והלימודים מכשי־רים על מי מנוחות. „עצם העובדה שלומדים יחד — מחסנת אותנו מפני הקצנה" — מסביר אלי.

אלי מהשרב: אבל יש גם הפסקות, יש שעות מנוחה, נפגשים על הדשא ובמגנה וגם שם ז. ה ניצוחה. לא הולכים מכות. בשום צורה שהיא.

חיים לאורך שני קווים מקבילים

אילן: בכל זאת אני חש שאנחנו חיים פה לאורך שני קווים מקבילים.

בוגרי ישיבות למשל, פטורים מלימודי יסוד או לומדים במסגרות נפרדות.

אלי: אבל יש מספיק חבריה דתיים מהתיכונים שלומדים יחד עם החילוניים בשיעורי יהדות...

ורדה: בהפסקות לא מתווכחים פה על יחסי דתיים חילוניים אלא על בעייה קשה במקצוע.

אלי: הנסיון שלי דווקא מוכיח שהאוניווי־סיטה היא שדה מפגשים חברתיים ושבמפגשים האלה נוצר גשר בין דתיים לחילוניים.

מה שמזכיר לי ציטטה מפי פרופ' ארנסט קר־אוס, הרקטור, שאוהב לחזור על משפט שמישהו השמיע באזניו: „אפילו מסיבות וברתיות־סו־ציולוגיות בלבד, אילו בר־אילן לא היתה קיימת — צריך היה להקים אותה..."

פרופ' ארנסט קראוס:

דוגמה לדו־קיום בין דתיים לחילוניים

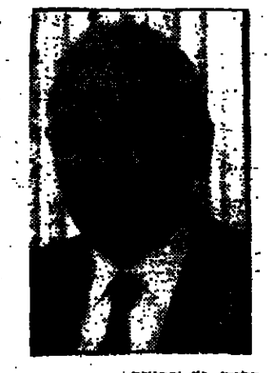

פרופ' א' קראוס — רקטור אוניברסיטת בר־אילן

על סמך נסיוני שנים רבות כמורה וכאיש סוציולוגיה באוניברסיטה ער־כחתי לדעת שהסטודנטים אצלנו, חי־לונים כדתיים, לומדים להביע עמדות ולהתווכח בצורה סובלנית ורציונא־לית. מה הסוד?

כנראה הדוגמה האישית של המר־צים. הרוב המכריע של המרצים במוסד הזה — אנשים דתיים, וסטודנטים מרקע חילוני כשהם נתקלים במורים ובאנשי מדע בעלי השכלה נרחבת, ופ־תיחות — יחד עם זאת שהם שומרי מצוות, לומדים מזה לכבד את הציבור הדתי.

יש בבר־אילן גם מרצים לא דתיים, ויחסי האחווה הקימים בינם לבין המר־צים הדתיים — למרות חילוקי דעות והשקפת עולם, משמשים גם הם לקח לסטודנטים כיצד מקיימים דו־קיום עם הזולת יהיו דעותיו אשר יהיו. אפר־לו כשבעתונים וביתר כלי התקשורת מתנהלת הסתה — בקמפוס הזה נש־מרת אווירה שלווה.

עוד לא קיבלתי מעולם תלונה אחת על תיכוכים או תקרית בין סטודנטים חילוניים ודתיים — אצלנו.

סטודנטית לשעבר במשד הזה אני מרשה לעצמי להוסיף הערה אישית: גם אם מי שבא מתיכון חילוני אינו רץ לבית הכנסת האוניווי־סיטאי כשמגיעה שעת תפילת מנחה, — הוא לומד שלא להעלות בחקוק של לחול על פניו כאשר החבר שישב לידו שעה על הדשא קם פתאום והלך לתפילה, חמונה זו, הזכורה לי מיום הסטודנטאליים מפגיעה, מרמה לי יותר מכל דבר אחר, את ערכה של האוניברסיטה הזו. כשדה מפגש. אתה לומד פה לכבד את הזולת אפילו כשאינך שותף לדעותיו או למנהגיו.

אילן תרשב אחרת. לדעתו חחבריה במודע או שלא במודע — נמנעים מחיכוך. הם באים לאוניברסיטה ללמוד ולסיים במעיטים זמן ומק־סימום הצלחה ולכן אינם מוכנים לבזבז זמן על ויכוחים אידיאולוגיים.

ד"ר זרח ורהפטיג:

כבוד למסורת מקרב אל המסורת

ד"ר זרח ורהפטיג — יו"ר הנהלת בר־אילן

אוניברסיטה בר־אילן מעולם לא נעלה שעריה בפני לא־דתיים, ויחד עם זאת טיפחה כל השנים בקרב כל הס־טודנטים כבוד למסורת. איך מקפחים כבוד? ע"י הקניית ידע. קודם כל ובא־שית לכל צריך לשרש את הבורות, את הזרות. ככל שסטודנט לא דתי יודע יותר — כך הוא מתחיל לכבד יותר, וכבוד למסורת — מקרב אל שומריה של המסורת. כשיש בסיס משותף של ידע — נוצרת גם קרבת לבבות.

„מקור הסמכות" או מקור הקיום?

מאת מ' בן־שלמה

הסופר עמוס עוז פרסם ביום ב' השבוע מאמר ב„דבר" תחת הכותרת „מקור הסמכות" ובו הוא מתיחס לעימות בין דתיים לחילוניים. הוא מנשה לבחון את הבעיה לשורשיה. מסקנתו היא כי לא מדובר כלל בעימות בפי שחדבריש מוצגים בתקשורת אלא במאבק בין שתי תפיסות עולם: תפיסת העולם החלכתית שלדעת הציבור הדתי היא המחייבת ואין זולתה לגבי האדם המאמין ותפיסת העולם החילונית תרואה בשלטון החוק את העיקר וב־חופש הפרט את ה„אני מאמין" שלה. בחתאם לזה סבור הסופר: „פגיתו של נשיא המדינה ופגיתם של שוחרי מתינות אחרים אל, שני הצדדים' לנהוג באיפוק, או ,לבנות גשר מעל למים הסוערים', היא פגיה פוגעת ולא צודקת".

ובהמשך הוא כותב: „גם הזהרות שהשמיעו נשיא המדינה, הרב הראשי החדש ורדתי שלום אחרים מוכירות לא מעט את יפי שומרון העליונים: בשום פנים לא ניבנע לאליות, אבל אם תיפסק האלימות נשחדל לעשות את רצונם של מחוללית. במלים אחרות: לא נסבול שריפת תחנות והפרות חוק, אבל נעניק לשורפים את מבוקי־שם אם יבטיחו לחדול לשרוף.

„המבקשים את ארגקי באיתמי סכין לא יקבלהו עד שיקפלו את סכינם, ואז יקבלהו ברגנום בשלום ובסטטוס־קוו על ישראל".

דברי הקדמה אלה מבקדים איפוא את גיגתו של הסופר לסכמוך כשהבחת ניסוד שלו היא כי בנסיבות הקיימות ספק אם ניתן למצוא לו את הפתרון הרצוי.

עמוס עוז מקשר את הוויכוח על ארץ ישראל השלמה ואת עניני האוטונומיה לפלשתינאים יחד עם התגרעות הדוגלות ב„משיח עכשיו" או „אחדות ישראל עכשיו". ומה מסקנתו?

„אפיטרות הפילוג ההיפרדות, פוחה לאין ערוך מסכנת מלחמת אזרחים כולמדת. מציאות של חלוקה צדיפה מכל הבחינות על המציאות בלפסס. הציבור הציוני החילוני, זה המוכן להיפרד לשלום מן הפלשתינאים, אינו צריך להיבהל מפני המחשבה על כינון קרית חתיקן חרדית אחת, או שתיים, וגם לא מפני כינון אוטונומיה לווינגרית בתוך האוטונומיה הפלש־תינאית. הפירוד הוא עובדה מעציבה ההיטר־דות לא תמיה אלא בימי חגן של הפרדת חוה...".

הסופר כיד מיזכר תמוהה עליון מציג את הנושא על דרך הוקצנה כדי להגנות את תשומת־הלב הציבורית לשורשי הבעיה כפי שהו משתקפת בעיניו. אם נשים לב לדברים נמצא כי ה„אני מאמין" שלו מכוון נגד שני הציבורים — החילוני המוכן להתפשר עם הציבור הדתי, גם על חשבון הפלשתינאים וקבות האוטונומיה שלהם, והציבור הדתי שאינו מוכן להמתין לבוא המשיח כדי להיות לפי אורח־חיים הלכתי ועל פיו לעצב את המדינה אלא דוגל בסיסמה של „עכשיו" — הינו, הכל צריך להתמלא עכשיו בלא להתחשב כלל בנטיות ובתביעות הפוליטיות והחברתיות.

במלים אחרות: מגמתו של עמוס עוז היא להמחיד את הציבור מה עלול לקרות ומדיעה אם אכנם מסע המיומים בין דתיים לחילוניים ייעצר בלא לרדת לעומקם של דברים ולטפל סיפולי־שורש בבעיה כאובה זו.

מעניין כי גם לעמוס עוז אין דין ודברים עם החרדים הקיצוניים. הם אינם מעניינים אותו. לא בהם הוא ראוה את המאיב העיקרי. חיצי הביקורת של עוז מופנים כלפי הציבור הדתי שהרים על דגלו את האמונתו לא־יי בראותו בה חלק בלתי נפרד מהוויתו הדתית ומאמונתו הדתית. עם ציבור זה איננו מוכן להתפשר. ובאותה מידה גם איננו מוכן לנגיע לקונצנזוס של הבנה עם אלה הרואים בדיכוי ההלכה בחיי המדינה את אחד הסיכונים הקיומיים של מדינת ישראל. עליהם הוא שופך את זעמו. אותם הוא מציג כמי שחיים על שלנטה אחרת מבחינת להלוסין מהמציאות הישראלית.

בעיניו של עמוס עוז השאלה השנויה במחלוקת היא דתית, תאולוגית: „לא נא נחיתם אליה כאל שאלה משפטית. יקומו נא הציבורים הדתיים, הם ומורי ההלכה שלהם וישיבו לנו כך או כך".

איזו תשובה מבקש לקבל עמוס עוז?

לפקרא דבריו לא קשה להבין. עיניו בשואות למדינה יהודית חילונית המבטה לחזור על חלק מאדמותיה לשובתם של הפליטיאים שלידו גם להם זכות של א־יי, או פלשתין בלעו: מדינה שאיפה מושפעת כלל מהלכה היהודית, וממילא אין מה מקום לסטטוס־קוו הדתי.

„לציבור הדתי מציע עוז להמתין לימות המשיח ולא ל„משיח עכשיו", להתפלל, לחא־מין ולהמתין, ועד אז להשלים עם המציאות ולכבד את סמכות החוק האזרחי המבוקר ע"י הכנסת על דעת העם שעוא ובריבון ומון עולמו.

ואם מאמין עמוס עוז כי בדרך זו ניתן להחזיר את השלום ואת האחוות בין כל חלקי האומה?

קשה לומאמין, כי אכן זאת אמונתו. מבין השיטין של דבריו כפי שנתפרסמו ב„דבר" ניתן ללמוד כי גם הוא מרגיש למבדיל ולמפריד בין דתיים לחילוניים, בין בעלי תפיסה חילונית לאומית לבין בעלי תפיסה חילונית פרו פלשתינאית ממילא אין לראות בהסקנותיו את המזור לתחלואי הפילוג.

המסקנה המתבקשת היא איפוא שדבריו של עמוס עוז עתם להביא להתפקת הפירוד והפילוג בעם.

גם אם השאלה המוצגת על ידי הסופר היא לכאורה תאולוגית יש לזכור כי ניתן להעריך בין תאולוגיה יהודית לבין לאומיות יהודית. שתיהן חד־חן. כך שאת שאלתו של עמוס עוז יש להפנות לא רק אל הציבור הדתי האם הוא נכון לוותר על עקרונותיו אלא גם אל כלל הציבור היהודי בא"י. תשובת הכלל לא אחות תשובה מתשובת הערב של המהיגים הדתיים, כדי להבטיח את החיים יחדיו במדינת ישראל.

אין זאת שאלה של „מקור הסמכות" כפי שעוז מציגה אלא שאלה המגעת למקור הקיום של העם היהודי.

קיומה של אומה זו מותנה בשמירה על שרשיות היהודיים שראשיתם מים היה ישראל ילים במעמד הר סיני. אם יחדיו בארץ ישראל המאמלת את יחודי של עם ישראל כעם סגולה מכל העמים. לא איבנה תפיסה לאומנית, גם לא חרדית קיצונית, אלא תפיסת עולם יהודית שרוב שנות קיומו של עם ישראל היתה מקובלת על כלל ישראל. גם כיום רוב העם בארץ ובתפוצות ישראל רואה את עצמו קשור במרשות האבות שהיא ציון דרך לבנים.

חבל שהמשר עמוס עוז אינו מודע לכך, אלא מתיף לפירוד ולפילוג בעם המעמים בתוכם סכנות המתות לכלל ישראל.

ארבעים שנה ל„שבת השחורה"

בפרק זמן קצר של ירחים לא רבים שבין סיום המלחמה לבין קום המדינה התרחשו מאורעות רבים וכואבים תכופו גזירות ונגישות מצד שלטון המאנדאט חבריטי כלפי היישוב בארץ ישראל. תחנה אחת מתחנות הדמים של היישוב, ערב תחלשת האו"ם על הקמת מדינת ישראל, היתה שבת א' דר"ח תמוז תש"ו (29 ביוני 1946). ב.. יום נאסרו רבים מבין ראשי היישוב ו.. ות יישובים הרשמנו ב־מצור, כדי לערוך בהם חיפושו אחרי נשק מגן. שבת זו ידועה ב„שבת השחורה".

נואת יונה בהן

תש"ו, בליל פיצוץ הגשרים, אחד־עשר גשרים מרכזיים נהרסו, המישה עשר מצעירנו נפלו.

אחר כך באה „השבת השחורה" של א' דר"ח תמוז תש"ו. בשעות הבוקר המוקדמות מרדה שלוחה של ירושלים משאון אנקים ומכונית משדריינות, זמנום מסוסים שתעמיכו סוס, וחד צעדיהם של חיילים ברחובות העיר.

מעצר מנהיגים בשבת

אותה שעה נתרדו גם תושבי שאר ערי הארץ ושרונים יישובים בגליל, בעמק ובדרום. כבוה אוייב שלא הקיפו החיילים הבריטים את היישו־בים והכניסו את תושביהם למיכלאות שהוקמו בדרי תיל. שמועה רדשה שמועה, וכל אחת קשה מחברתה. ושבא הבריטי תפס את בניין הסוכנות בירושלים. חברי הנהלת הסוכנות נלקחו מבתי־הם, ובעצם יום השבת הועברו לכוזה מעצר בלאפרון. ראש הנהלת הסוכנות, בן־גוריון, נמצא אז בפאריס. בחדרו ובחדר של מזכיר המחלקה המדינית, שרתוק (שרת) החרבו מסמכים רבים. הם הוכנסו לתוך אלונים גדולים, שעליהם נכתב „רכוש הר מלכותו", והועברו למשרדי הבוליטה הבריטית. גם ציטוטי הקירות הוסרו כדי לגלות מתחתם מסמכים סודיים. אחרי כן נודע, שזו־מסמכים „הסודיים", שמילאו את השרגנים ובר־דקו בקפדנות, לא היו אלא כתב יד של „מדינת היהודים" להרצל. חליפת מכתבים בין הרצל לבין סולטאן, ותחים בין המתיישבים לבין הסוב־נות הכזמה...

לאות השלמת „הכיבוש" הציפו החיילים דגל בריטי על בנייני המוסדות הלאומיים בירושלים. אותה שעה אסרו הבריטים את חברי הנהלת הסו־כנות היהודית ראשי הוועד הלאומי: משה שר־תוק (שרת), ברנארד גיזוף (דב יוסף), דוד רמז, האוזרון הוגנגד בתוקף להסיפה בסכונית ביום השבת. אך החיילים לקחוהו בכוח. גם את משה קליינבום (סנה) חיפשו ולא מצאו. ימים מספר לאחר כן נצא למעריב.

מעצרו של הרב מיימון

פרשה מיוחדת היתה מעצרו של הרב יהודה ליב מיימון (מיימון). אף לביתו בשכונת מיימון (במקום בו עמד „מוסד הרב קוק") באו בשבת, תחילים דחו את הנצחו ללכת עמהם ברגל ודחקהו בכוח לתוך מכונית כדי לקחתו למחנה המעצר.

בימים הם נהגו להתבדח ולומר שרבים נעלבו משום שלא נעצרו, כאילו היתה זו הכרה שאין הם מן „הנאשים החשובים" ביישוב... היו גם מקרים בודדים של גילויי הבנה מצד החיילים ומפקדים. בבקרה אחד ליוו חחיילים הבריטים מחל שהלך ל„בריתי". הקצין שוחה עם בני המשפחה „לחיים", כמו הכיד בחריפות המצדים שהוא החיילים נוקמים.

הרב מיימון הכריז על צום על כי אילצוהו לחלל שבת. מהאותן עורר סערה בלתדחן. ב־אמצע המה שוחרר „מטעמים רפואיים". שאר המנהיגים הוחזקו 129 יום במעצר. יחדיו ישבו בלאפרון כמאה ועשרים עצורים, הנהגה ואנשי אנייל, ובילו בצורה חברית טובה. בזכרונותיו מן הימים הם כתב הרב מיימון:

„לאחר שנאסרתי וישבתי ארבעה עשר יום ב־לאפרון, שוחררתי ונסעתי לפאריס, שם נפגשתי עם בן גוריון. שם הוזלנו לדרוש בתוקף מדינה יהודית עצמאית, ולו גם רק בחלק מארץ ישראל. משם נסעתי ללוזון להתייעץ בעניין זה עם פרופ' מייצמאן".

אותה שבת שבן „בבשרי" בגיני המוסדות הלאומיים בירושלים, חפסו עיי הצבא הבריטי גם בגיני „ההסתדרות" בתל־אביב, בגיין בנק הפועלים, בית ויצ"ו, ועוד.

חיפוש מחסני נשק

כוחות גדולים של צבא ובשטרה הקיפו מספר גדול של קיבוצים ומושבות. ופתחו בחיפושים אחרי נשק. תושבי יישובים סמוכים ניסו לחוש לעזרתם של היישובים הנצורים כדי להכביד על הצבא הבריטי בחיפושיו. בהתנגשויות אלה הרבו מתיישבים יהודים שבדיים רוקות המיתצבו מול החיילים.

כשלושת אלפים מבני היישובים נלקחו למעצר ברפיח בגבול ישראל־מצרים. מחבורות נשק נמצאו במשק יגור. ביתנאים מן הנוף ומחרון הוכבו על ידי לשכת המיתנות ליאות את „הנשק" של היהודים", כמובטח לצדיקים תעולתם. יגור נגר־מה. שדות ומטעים נדיסו הנעקרו. בעלי חיים גורשו בצמא. גם צמחים כמשו וקמלו.

הראשון לציון הרב הראשי שיראל הרב משה המיירי (אומפלובסקי) יצאו למשרדי מושל הע־ת הבריטי כמאה נבחרת של עצם „הפעולה" ועל ביצועה ביום השבת. דיר ויצמן נעבש עם הנציב העליון, הוא חבריו שהפעולה נחמה „לע־קור את הפרוד היהודי ולחשיב את הסדר של כבר. אשר לביצוע הפעולה בשבת דוקא, הסביר המזכיר הראשי של הממשלה שזה נעשה כדי „לפגוע אובדן חיים של בריטים יחודיים".

ההוכחה שזו היא ארצנו

בנאום ממחנה לאסרין ובריח דב יוסף בגוזנו הדיתוגאים: „בשבתות ובמועדים, כשישבתי בי עמל אילול, ידעתי שהאויב הוא שלנו. בהתנכלי ברחוק של כביש תיא — ירושלים. ידעתי מה שבת ומתי יום חול בארצנו. כשהיתי כביש הוהה מתנועה ידעתי שיום חול הוא. ובשבת היתה דממת קודש. זו היתה הוכחה ומבוהה ובתר בשבילי, כי הארץ הזו ארצנו ולבני ומרתי.

נוצר־משנה אסף הפץ:

לימודי יסוד ביהדות השפיעו על גישתי לעם ישראל

נוצר משנה אסף הפץ — מפקד מרחב השפילה במשטרת ישראל

במקורי אני חבר קיבוץ השומר־הצ־עיר כפר מנחם. לא אגיד שבכלל לא לימדו אותנו יהדות במשק, למדנו קצת תנ"ך, אבל יותר מזה — לא ידעתי. לפני כמה שנים התחלתי ללמוד קרי־מינולוגיה בבר־אילן. בשנה שעברה סיימתי תואר ראשון ועכשיו אני לומד קרימינולוגיה לתואר שני.

עם תחילת הלימודים — החלה בש־בילי הפגישה עם לימודי היסוד ביהד־דות. ומה אומר? מה שנראה בהתחלה כדבר מיותר — נתפס בעיני היום לא רק כחיוני, אלא כמה שהשפיע על אישיותי כאדם ועל כל גישתי לעם יש־ראל ולמסורת ישראל. רכשתי, לעומת מה שידעתי קודם, ידע עצום בערכי היהדות. בבר־אילן מצליחים לגשת אל הקניית הידע חזה בצורה נכונה, במי־נון הנכון, במאסיוריות ובהעמקה, ר־אני מודע לכך שזה משפיע על ההבנה, על הסובלנות, על הקירוב אל הזולת היהודי.

אין לי ספק שבמוסד הזה משיגים מטרות של קירוב לבבות והקשבה הד־דית וגם אם כל אחד שומר על דער־תין והשקפותיו או מתווכח עם הצד שכנגד, הוויכוח נעשה, הדדות ללימו־דיו, בדיסציפלינה אקדמית ובדרך ארץ.

דרך אגב, כמי שפועל במערכת חבר־תית כוללת, ונמצא כל הזמן במגע עם דתיים ועם חילוניים אני יכול להצהיר כאן שהתמונה המוצגת בתקשורת ב־יחס למתחים ולעוינות החברה הישר־אלית — מוגזמת מאוד. אין כל כך הרבה עוינות ברחוב כמו שעל דפי העתונים. לא בטוח אפילו שמספר הקיצוניים בשני הצדדים גדל בזמן ה־אחרון. להיפך — אני נתקל בהרבה גילוים של תקשורת טובה, קומוניק־ציה, שיתוף פעולה והקשבה של דתיים לחילוניים ושל חילוניים לדתיים, אבל המקום שבו העסק הוא חרגוע ביותר הוא הקמפוס של בר־אילן.

פרופ' מיכאל אלבק:

בר־אילן מוסד המגשר בין הפלגים בעם

פרופ' מיכאל אלבק — נשיא אוניברסיטת בר־אילן

אין גרוע מבורות גחלק מהקונפ־ליקט במדינת ישראל נובע מבורותם של שני הצדדים זה כלפי זה. מי שתוקף את זולתו בלי להכירו — עושה דבר שלא יסולח. וזה אכן מה שמתרחש. חוגים חילוניים מתנפלים על הסמ־נים החיצוניים של דת ישראל בלי ל־הבינם כלל. הרי שמעתי אנשים נשא־לים מה זה חג השבועות והם עונים: חג שבעת הימים...

ובדיוק במישור תזה, מישור סילוק הבורות — תוקפת בר־אילן את הב־עייה ותורמת לפתרונה. לומדים אצלנו כעשרת אלפים סטודנטים. כארבעים אחוז מתוכם (ארבעת אלפים) באים מבתי ספר לא־דתיים. בטווח של איקס שנים זה מצטבר לציבור רציני של יש־ראלים שלמדו בבר־אילן לימודי יסוד והתנערו מבורותם ביחס ליהדות. לא פעם נכנסים לחדרי אנשים, ביניהם קציני צה"ל ומודים: אנחנו לא אותו בר־אדם שהיינו לפני הלימודים. התק־רבנו ליהדות. קודם לא ידענו דבר ר־איך לא התבישנו בחוסר הידיעה ה־טוטאלי שלנו.

בר־אילן הפכה אם כן, בצד תפקי־דיה האקדמיים — למוסד המגשר בין הפלגים בעם.

איך יוצרים את הגשר?

א) ע"י לימודי יסוד ביהדות המ־סלקים כאמור את הבורות;

ב) ע"י פגישות יומיות עם נוער ר־מודים דתיים בעל השכלה ורחבי אופ־קים במהותם שוני גמור מן התדמית המצטיירת בעתונים וברחוב. (לומדים שיהדות זה לא רק הסתגרות, גיטואי־זם, התחמקות משירות בצה"ל אלא תרבות בעלת עומק, רוחב אופקים ר־מסורת הנמשכת אלפי שנים);

ג) ע"י קשרי ריעות וחברות הק־שר האישי מעגל קצוות ומקרב מן ה־עמדות הקוטביות אל המרכז.

ומה שנכון לגבי הסטודנטים תתלוך־יים — חשוב גם לסטודנטים הבאים מבתי ספר דתיים ופונשים כאן חברים חילוניים. אינני מאמין בערכו של ג־סואיזם רוחני לעומת זאת אני מאמין בכוחו של החינוך הדתי. בגיל עשרים פלוס ספג נוער דתי מספיק חינוך ר־אמונה כדי לעמוד בפני רוחות נושבות וכדי להיות נשכר מהאזנה לאנשים אחרים שאינם כמותו. הפגישה עם ה־סטודנטים החילוניים באוניברסיטה — רק יוסיף לאישיותו ולא יקעקע דבר. אם לא כן קורה — אז צריכים מחנכיו לבדוק מה עשו לא נכון בשש עשרה השנים שקדמו לבואו לאוניווי־סיטה. הסתגרות של נוער דתי עם בני מינו בלבד, בלי בחינת עצמו במגע עם אחרים — תמנע ממנו להגיע לשלמות. האוניווירסיטה משמשת איפוא מקום מיפגש ונישור לשני הצדדים ועובדה שפה אין קונפליט!

תסיסה, הקצנה ואלימות — מתרח־שים אצל אלה שאינם מדברים זה עם זה, אצלנו — מדברים...

ניצב־משנה אסף הפץ:

לימודי יסוד ביהדות השפיעו על גישתי לעם ישראל

נוצר משנה אסף הפץ — מפקד מרחב השפילה במשטרת ישראל

במקורי אני חבר קיבוץ השומר־הצ־עיר כפר מנחם. לא אגיד שבכלל לא לימדו אותנו יהדות במשק, למדנו קצת תנ"ך, אבל יותר מזה — לא ידעתי. לפני כמה שנים התחלתי ללמוד קרי־מינולוגיה בבר־אילן. בשנה שעברה סיימתי תואר ראשון ועכשיו אני לומד קרימינולוגיה לתואר שני.

עם תחילת הלימודים — החלה בש־בילי הפגישה עם לימודי היסוד ביהד־דות. ומה אומר? מה שנראה בהתחלה כדבר מיותר — נתפס בעיני היום לא רק כחיוני, אלא כמה שהשפיע על אישיותי כאדם ועל כל גישתי לעם יש־ראל ולמסורת ישראל. רכשתי, לעומת מה שידעתי קודם, ידע עצום בערכי היהדות. בבר־אילן מצליחים לגשת אל הקניית הידע חזה בצורה נכונה, במי־נון הנכון, במאסיוריות ובהעמקה, ר־אני מודע לכך שזה משפיע על ההבנה,

משה אונא, ד"ר יעקב צור ויצחק מאיר מציגים בשיחה מיוחדת ל„הצופה" את...

„מסמך העקרונות" לחידוש פני הציונות הדתית /

מאת שאול שיף

כאלף צירי ועידת התנועה הדתית־לאומית, שתיפתח בחודש הבא, יבקשו בראש וראשונה לכסות ולהגדיר את משנתה האידיאולוגית.

אין זו מלאכה קלה כאשר מדובר בתנועה פלורליסטית, שאינה חד־כיוונית ה־מאחדת תחת קורת־גג אחת פעילים ב„גוש אמונים" וב„נתיבות שלום"; בני תורה המבקשים לדבוק נאמנה בפסקי „המשנה ברורה", ו„נאמני תורה ועבודה" השוללים את המסגרות החינוכיות של נע"ם; חוגים המעודדים שרות בנות ב־צה"ל וכאלה שאינם רואים ב„ישיבות ה־סדר" פתרון למאוויהם התורניים ומעדיפים ישיבות ציוניות ללא שרות צבאי.

האמנם ניתן לכנוס את כל הדעות הללו למחנה אחד, שבסופו של דבר יפלו בו הכרעות בשאלות אקטואליות במקובל ב־מפלגות דמוקרטיות, של רוב ומיעוט?

בפני הועידה יהיו, כפי הנראה, ארבעה „מסמכים רעיוניים" שעמדו בפורומים שונים, שמחבריהם מאמינים כי הם יהיו לכלל הציבור הדתי־לאומי על גיוניו האידיאולוגיים השונים.

ארבעה מסמכים על שולחן הועידה

האחד — „בית העבודה". הראשון שהוכן עוד טרם שקמה „תנועת יגר" של „פורום ההתארגנות", שיום „הקיבוץ הדתי" והוא הוא בעל זכות היוצרים על „תנועת יגר" ותהליך השיקום והמבראה.

השני — „מניפסט האחדות" של ראש ישיבת „הר־עציון", הרב אהרן ליכטנשטיין שליט"א, שהוכן לקראת „כנס האחדות" ב„בניני האומה" בירושלים.

השלישי הרביעי הוכנו לקראת הועידה הקרובה: „מסמך העקרונות" של האידיאולוג משה אונא, המ־הנך התוקר ד"ר יעקב צור וחבר הנהלת הסוכנות היהודית, יצחק מאיר — וכיותים רעיוניים שחוברו בידי חגן פרת מראשי ישיבת „הקיבוץ הדתי" הפ־הר יואל בדרום מערבה.

השבוע התארחו במערכת „הצופה" ד"ר משה אונא, ד"ר יעקב צור ויצחק מאיר והסבירו את היתרונות שב„מסמך העקרונות" (ראה כסגרת) אותו הכינו לק־ראת הדיון האידיאולוגי, בועידה. בשיחה עמם נטל חלק עורך „הצופה", מר משה אישון.

מגילת יסוד של הציונות הדתית

בראשית דבריהם מבקשים השלושה להבהיר כי „מסמך העקרונות", להבדיל ממצע בחירות, אינו

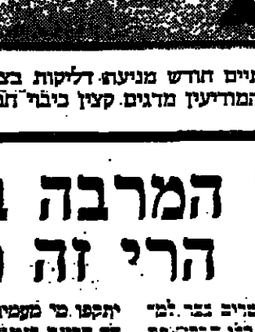

משה אונא

הדרך המיוחדת של הציונות הדתית

עוסק בסוגיות אקטואליות. לדעת מחבריו, כל חלקי התנועה יכולים לסמוך עליו ובכוחו להביא לאיחוד אמיתי בין הפלגים האידיאולוגיים השונים. המסמך בא למנוע כל נסיון למיורזיאציה המבוצעת בדרך כלל במצבי הבחירות שבהם עמדת המיעוט אינה משתקפת כלל." זהו מעין מגילת־יסוד של הציר־ונות הדתית המתארגנת מחדש והמחייבת את כל מי שמייצג אותה כלפי פנים וכלפי חוץ. יצירת מוקד רעיוני אחד, הוא הצעד הראשון והכרחי להבראת התנועה" — דברי משה אונא. לדעתו אל לה לחדר־דה לעסוק בסוגיות אקטואליות. באלו יעסקו המוס־דות החדשים הנבחרים וכל שאלה תידון לגופה בזמנה. תוך מתן אפשרות ביטוי לעמדות המיעוט והתחשבות בו בניסוח ההחלטות גם כאשר הן יתקבלו בהצבעת רוב ומיעוט. משה אונא מחייב מתן אפשרות הימנעות לנבחרים במוסדות תוך כאשר עמדת הרוב עומדת בסתירה לתפיסת היסוד שלהם. „ובלבד שעמדתו של הנבחר אינה עומדת בסתירה לעקרונות המנחים ש־יאומצו בועידה, והכלולים ב„מסמך העקרונות".

יצחק מאיר מבקש להדגיש: „אחד הדברים בחי־שובים במסמך העקרונות הזה הוא בכך שהוא מבטא חטיבה כוללת כאשר העקרון האחד נושק לשני יס־עיפיו אינם עומדים בפני עצמם". הוא מוסיף כי „היה זה מהלך לא פוליטי ולא אידיאי כל ניסיון שי־עשה לגבש עמדות בתגובה למה שקורה אצל ה־אחרים".

להבליט את הייחוד והחיוב

ד"ר יעקב צור מטעים, כי „יחודו של „מסמך ה־עקרונות" בכך שאינו עוסק בשלילת המחנות הנתונים בציונות אידיאולוגי עם התנועה הדתית־לאומית. הוא רק מקיים את הדיון ומתוך כך־מחבהרת ייחודיותו".

אומר משה אונא: המסמך קובע כי התנועה הדתית־לאומית היא חלק בלתי נפרד מכלל התנועה הציונית (סעיף 1). הטעל ידוע, כי התנועה הדתית־לאומית שוללת את גישה הביתתית ההסתגרות הנטוטית ב־הרגישה את הייחוד אחראית לכלל ישראל ואחדותו ומכאן שהיא אנטי־תזה למחנה החרדי ולמחנה החי־לוני כאחד.

המסמך — מוסיף משה אונא — חותר להבליט כי נוסף־ל שאלת שלמות הארץ, ישנו שאלום מרכ־זיות אחרת־המומדות במרכז חיינו, שעל התנועה הדתית־לאומית להגדיר אליהן.

הסעיף הדן ביחס שבין ישראל לגולה מסתייג כי הרישה שאין ליהודי התפוצות מה לומר בפנייה של ישראל. „הם היהודי חייב לקבל את כל הלקיח כגו־רכים חיובים אלא שהציונות הדתית רואה במדינת־ישראל את הבסיס הקיומי של העם בארץ ובתפוצות. זאת, להבדיל מהמפלגות שאינן ציוניות.

במסמך קיימת הפרדה בין הסעיף העוסק בחיי הרוח לבין הסעיף הדן במדיניות החינוכית. היה משה אונא ד"ר יעקב צור מסבירים כי סעיף 4 בא להבליט את שלילת הגישה של אני ואפסי עוד ועידוד פתי־חות לערכי יסוד חיוביים אוניברסאליים. (משה אונא: „חיזוק המורתי" היה מושתת, בין היתר, על פתיחות לערכי יסוד של הומניזם").

בסעיף 5 — המדיניות החינוכית — השקיעו מחברי המסמך מחשבה רבה מתוך הכרת הפרדים המתרר־צים במחנה הדתי־לאומי. סעיף זה מתמודד עם כל המכשולים האפשריים ומסגה את כל המאחד. „אי אפשר להביא לשיקום תנועה בלי פיוס אידאי" — אומר יצחק מאיר — ומוסיף: המשותף רב יותר

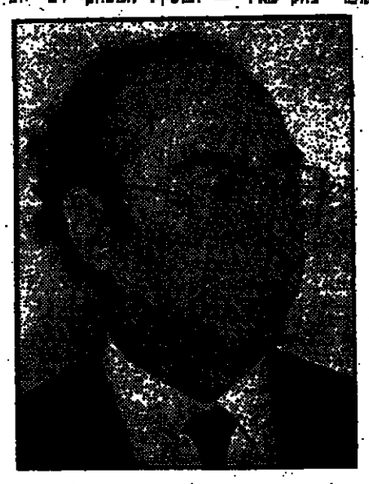

יצחק מאיר

חידוש פני ההנהגה

בכל תתומי העשיה והחשיבה של המדי־נה והחברה: במשק, בבסתון ובמדע.

6) הציונות הדתית רואה את מעורבו־תה הפעילה בשאלות החברה והתרבות ואת מחויבותה הדיאלמית לתהליך מיזוג הגלויות כנובעים מתפישתה הדתית הכו־ללת, וכפועל יוצא ממנה. היא שואפת ליצור חברה המושתתת על ערכי הצדק הסוציאלי והמוסר. היהדי כפי שבאו לכלל ביטוי במשנת תורה ועבודה. היא משוכנעת שקבלת ערכים אלה על ידי כלל ישראל היא ערובה לאחדות העם, ותעשה להקניתם בדרכי נעם, בחנוך רחב ובהסברה.

*

המפד"ל היא הזרוע הפוליטית של התנועה הציונית הדתית. האמנים על דרכה של הציונות הדתית צריכים על כן למצוא במפד"ל את המסגרת הפוליטית היפה לממושם בפועל של עקרונות ה־תנועה כפי שנוסחו לעיל. השותפות ה־מעשית במסגרת הפוליטית חייבת להי־יות מושתתת מראש על הכרת שוויון הערך והמעמד של בעלי דעות פוליטיות מגוונות ובלבד שהם מקבלים קבלה מל־אה את הנחת היסוד של התנועה.

המפד"ל במפלגה שקמה להבטיח את ממוש עקרונות התנועה כולם הי"א מעצם מהותה רב־יעדית.

יכולתה לפעול פעולה פוליטית מקיפה ורצופה במדינה, מותנה בשלמות המחנה הציוני הדתי ובכניסתו למסגרת פוליטית אחת. הועידה הנבחרת של המפד"ל ש־תאשר את עקרונות התנועה הציונית הדתית ואת אופיה רב־הפני של המפלגה כפי שאלה מוצעים בזה, תבחר את מוס־דות המפלגה. אלה יערכו בבוא היום למערכת. הבחירות לכנסת הבאה. מצע שיוטסח על ידם לאותה מערכת בחירות יושתת עלהעקרונות האלה.

מוצע על ידי המחברים:

משה אונא יצחק מאיר יעקב צור

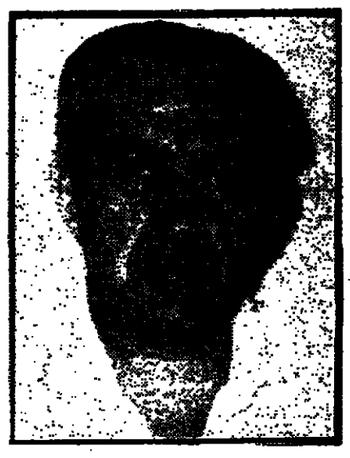

ד"ר יעקב צור

הדגש: תורה ועבודה

מהמפרץ, ואין לעצב מצע על בסיס קוניקסטראלי. לא מעט אנשים עובו את המפ"ל באמנים כי המפד"ל איבדה את ייחודה האידיאי והיריבה של המפד"ל תפסה תאוצה, כאשר נכבעה ליעד אחד ולדגל אחד. התנועה שלנו היא רב־יעדית ובשום אופן אין זה מפלגה לנושא אחד והחיונו הוא פרק חשוב בעק־רונותיה.

קיים פוטנציאל הנהגתי בנוער

השיחה עם מחברי המסמך נגשה לסעיף ההנהגה שבמסקנות „ועדת יגר". אומר משה אונא: כאשר במשך שלושים שנה הורסים בניין, אין להקימו במשך חמישה חודשים. מסוף שנות ה־50 אין להנה־גה קו אידיאולוגי ברור, ולהיעד התחילו לקעקע את הדברים מבפנים. ההנהגה קבעה שרק היא יכולה לנהל את הענייניים ושאל לו לאחר לגשת אל המזבח...

ד"ר משה צור סבור, כי קיים פוטנציאל עצום בתוך הנער הדתי־לאומי ובמחנה הציוני־דתי. אלא שחלה אצלנו טלקציה שלילית. מי שכיבד את עצמו ברח ואמר: „זה לא בשבילי". מחובתנו להחזיר היום בציבור שלנו את ההכרה שקיימת הזנות מוחלטת בין עתידו האישי והציבורי במדינת־ישראל וכי יקשה לו לחיות בארץ אם המחנה הדתי לא יהיה מעורה בה ובבניינה ושותף בכל מערכותיה.

יצחק מאיר קובל כי הרגלנו את הציבור שלנו שהדרשות של מנהיג היא מסריסת מאד. „לא ייתכן שלאותם מאה אלף איש שהשתתפו בבחירות הפנ־מיות אין את היכולת לגדל מנהיגים חדשים. יש לשחרר את צירי הועידה מן האימה שאין ליהדות הדתית מנהיגים אלא אלה שמכהנים היום. זהי אימה אנטי־דמוקרטית ועל־כן אין זה מקרי שאנו רוצים להעמיד את הועידה גם על ניכוח אידיאי.

ראש השב"כ — החנינה והסבך

היכה ידיעות נתפרסמו בימים האחרונים לקראת הכרעתו של הרעץ המשפטי למשפ־לה, יוסף הרש, שהיכה בסיום שלושי בלילה, ב„פרשת ראש השב"כ". לא היה ספק כי המברקה, הבא אשר הבא, היא מידיו של מר הרש. הבה ביום רביעי בבוקר הבהיר כי הפרשה התגלגלה למחלוקת מהבהיר: שיא המדינה, חיים הרצוג, הקביק חנינה לראש השב"כ, אברהם שלום, ושלושה מאנשי השי־רות שהיו מעורבים בפרשה האומבים בקו 300.

החלטתו של נשיא המדינה ניתנה לאחר שראש השב"כ ביקש ביום רביעי בבוקר מראש הממשלה לשחררו מתפקידו. ההתפטרות הוגבהה היו פרי פעולה משולבת של הנשיא והקבינט. הרעץ המשפטי למשלה היה, כמובן, בסוד כל ההליכים שהיו בפרשה בתקופה האחרונה ואף השתתף בישיבה הלילית המפשטת של הקבינט. בישיבה זו ביקש הרש בתקופת הפרשה — אז ברגע כלו־טרתי; על יסוד הודעה שהגיע קודמו בתפקיד, פרופ' יצחק זמיר, אז הקבת ועדת חקירה ממלכ־תית. בישיבה זו שבו גם על אפשרות התפטרות ראש השב"כ ונתן הנחיה מידית לו, אך להחלטה הכופיות לא היה שותף, הנת הודעה קיבל בדיע־בד.

ההחלטה בקבינט לא התקבלה בנקל ותחילה לה דיון סוער. ראש הממשלה, שמעון פרס, צידד בעמדת הרעץ המשפטי על הקמת ועדת חקירה ממלכתית. בעמדתו זו תמך גם שר הבינ־ון יצחק רבין. אולם, מול ראש הממשלה התיי־צב במלוא התוקף ממלא מקומו, יצחק שמיר, שאיים כי דרך זו תביא לפירוק הממשלה ול־„הליכה אל הבחירות". בסופו של דבר אימצו כל שרי הקבינט, מול קולו הבודד של עזר וייצמן, את הצעת שר המשפטים בדבר הנחינה.

מיד לאחר שהתפרסם הענייין הנעדר ויכוח משפטי ודיברו סביב המהלך המשולב של הת־פטרות וחנינה. חוגים משפטיים ופוליטיים מתחו ביקורת על מתן חנינה למי שלא נקבע כי הם

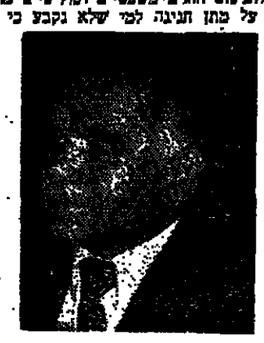

יצחק שמיר

„ללכת אל העם"

חקירה ממלכתית. בעמדתו זו תמך גם שר הבינ־ון יצחק רבין. אולם, מול ראש הממשלה התיי־צב במלוא התוקף ממלא מקומו, יצחק שמיר, שאיים כי דרך זו תביא לפירוק הממשלה ול־„הליכה אל העם". בסופו של דבר אימצו כל שרי הקבינט, מול קולו הבודד של עזר וייצמן, את הצעת שר המשפטים בדבר הנחינה.

בדברי הביקורת על ההתפטרות והחנינה הודגש עניין שלטון החוק בישראל. פעמה לא הושמעה גם על ידי אישים פוליטיים, ולאו דווקא על־ידי חוגים משפטיים. אך בפולמוס הציבורי בחצים המחצות לא לפי מידת הנדרה לפלסון החוק אלא לפי עמדתם לגבי השומדים בראש הממלכ־ה. אנשי השמאל וחלק מחוגי „המערך" מבשיכים לתבוע ועדת חקירה. הם מדברים על בדיקת חלקו של הדרג הפוליטי, כשבוחנים היא בעיקר ליצחק שמיר, שהיה ראש הממשלה בעת פרשת אוסובוס. בקו 300. בין הנדרים לשלטון החוק בולט חלקם של אלה המתנגדים לרוטציה. הנדבר אינו מקרי, כמובן...

ב„פרשת ראש השב"כ" תם פרק נוסף, אך הסבך עדיין. לא הותר, ככל שהמבדרים אמודים בזירה הפוליטית.

השאלה כמובן — רוטציה או מדינה...

בש. נגה

פרשת פולארד לא תמה

צוות שהיה ישב השבוע ממ־שכות כדי לדון בפרטים של פרשת נתנאל פולארד. המעיה היא שאנשי משרד המשפטים בארה"ב רוצים לחקור את תא"ל א. פלץ מחיל האוויר ששמו הוזכר בקי־שור לפרשה. בעיה שנייה: מש־פחת פולארד דרשה שממשלת ישראל הרשא מרצאות הגמה של פולארד ותשלם לעו"ד שלו סך של 120 אלף דולר.

בהתייעצות השתתפו ראש הממ־שלה, ממלא מקומו, שר הביטחון ושר המשפטים. האחרון חזל מאר־צות הברית, שם נפגש בעניין זה עם כמה אישים בוואשינגטון.

בין האפשרויות שבשקלו: הרעץ המשפטי של ממלכת המדינה באר־ה"ב, אברהם טורי, הוא שיחקור את פלץ. במהלך ביקורו בארץ לרגל השתתפות בדיונים על שאלת מאבה. הוא חקר את שלושת הישראלים האחרים שהיו מעורבים בפרשה. יחד עם זאת ייתכן לפלץ חיסון מלא מפני הסגרתו לדין באר"ב ויותר לו לב־קר שם.

נתברר, כי שבו אנו נוקלים ב־הבדלי דעות בין ממלכת המדינה בוושינגטון לבין משרד המשפטים האמריקאי, מר מרדכי ניהל בעניין זה שיחות עם שר המשפטים האמרי־קאי, אדוארד מיז.

אין זה העניין היחיד המטריד את שר המשפטים האמריקאי. הוא בוקר בישראל לא מזמן והשתתף גם ב־ד־נונה המרכז המשפטי ולשכת עור־כי הדין בירושלים.

הבעיה השניה שמטריחה את בין היא, כיצד לנהוג בקורט ולדהיים. אם הוא בחוקת פושע מלחמה, תצ־מרך ארה"ב לשלול ממנו את האפ־שרות להיכנס למדינה. מסכים ש־הרצברג לידי שר המשפטים מצוות שלו בבנק היא מעמה מאד. אבל יש לו זכויות לדעת ולהחליט.

כאשר התעוררה פרשת הפיצוים של המנכ"ל לשעבר, ארנסט יכת, אשר על פי ידיעות שונות הם מס־

הסתתרות מאנשי פתיעות

אריה דולצין

„עבריינים". אולם, נשיא המדינה, חיים הרצוג, בהודעתו המיוחדת הבהיר כי לפי חוק ועדות הקי־רה יש בסמכותו לחנן גם מי שלא הורשע בדין. הנשיא הדגיש כי פעל בדרך שפעל משום שראה לפניו בראש ובראשונה את הכורח להבן על סיבת הצבור ובטחון המדינה. שר התקשורת, אמנון רובינשטיין, היו בין אלו שהעלו השגות על דרך זו של חנינה. אולם, הנשיא בהודעתו הסתבה על דברים ופסיקות של אנשי משפט ישראליים, ביניהם... עודמי אמנון רובינשטיין, שבספרו „המשפט הקונסטיטוציוני" כתב: „החוק אינו מגביל את סמכות הנשיא לחנן עבריינים, הוא רשאי לחנן אותם אף לפני שהורשעו".

בדברי הביקורת על ההתפטרות והחנינה הודגש עניין שלטון החוק בישראל. פעמה לא הושמעה גם על ידי אישים פוליטיים, ולאו דווקא על־ידי חוגים משפטיים. אך בפולמוס הציבורי בחצים המחצות לא לפי מידת הנדרה לפלסון החוק אלא לפי עמדתם לגבי השומדים בראש הממלכ־ה. אנשי השמאל וחלק מחוגי „המערך" מבשיכים לתבוע ועדת חקירה. הם מדברים על בדיקת חלקו של הדרג הפוליטי, כשבוחנים היא בעיקר ליצחק שמיר, שהיה ראש הממשלה בעת פרשת אוסובוס. בין הנדרים לשלטון החוק בולט חלקם של אלה המתנגדים לרוטציה. הנדבר אינו מקרי, כמובן...

ב„פרשת ראש השב"כ" תם פרק נוסף, אך הסבך עדיין. לא הותר, ככל שהמבדרים אמודים בזירה הפוליטית.

השאלה כמובן — רוטציה או מדינה...

בש. נגה

השבוע נסתיים חודש מניעת דליקות בצה"ל. בתרגיל מסכם שנערך אי שם באחד מבסיסי המדיעין מדגים קצין כיבוי חבית דלק (צולם ע"י יחידת דובר צה"ל)

וכל המרבה ב„סקנדאלים" הרי זה משובח...

חברי הכנסת החברים גבר למ־דן, כי אל כותרות כלי התקשורת ניתן להגיע, בדרך כלל, רק אם יתקפו מי מעמיתיהם, יקבלו עמ־דה חריפה בעיתון לעמדה פרקים, או יעורר „סקאנדל". שנן, כמו בן דיבים נוספות אך אין כאן המקום לפרטן.

יו"ר ועדת הפנים של הכנסת, ח"כ דב שילנסקי, העלה רעיון בעקבות „ריסוס" הוועדות לבקר ב„מאה שע־רים". כאילו שביקור ב„מאה שע־רים" יזכים אותו יותר מעבר לחדש. לו. אבל הרעיון הוא רעיון כי הוא ישיג כותרת. הוא יבקש לבקר, „נסו־רי קרתא" יתגבדו והמשרי „תפוד־ר" למרות שהוא חסר כל תוכן עניני. נוסחה להבטח אידיאולוגית בין „נסורי קרתא" לבין קבוצת חברי הכנסת — לא תימצא בסיור שכזה, שנועד להיערך בחסות כלי התקשו־רת. עד כאן הקטה ראשונה.

משפטה לבקר בשכונה הדתית הוסבר לו, כי יכולות להתעורר בע־יות ותבל ליצור מתיחות חדשה. אז אז החריג ח"כ דב שילנסקי על בי־סול הסיור הרשמי והחליט להיצנע להצעה לסייר במקום באירח פרטי. מחבר לו כאדם פרטי לבקר היכן שהוא רוצה. כגיל לגבי מעבדו מחיב. הכל יודעים זאת. אלא ש־אפשר להרוויח כותרת באיזון שע־רוריה, וכאן באה ההתרבה של מיי־עות „המערך" ו„שינוי" את ועדת הפנים עד שלא יהקיים ביידיר... מרסנים מתפרקים, קיבוצים כרעים תחת הנטל, מצב הנהלים מתדרדר בשל שביתת האחיות, אין בשקיע אחד לרפואה בארץ, מפעלים שלבים פרשנים את הרגל חברי הכנסת עוסקים בשולים שבשולים ללא רמה וללא המר.

ש. שאול

„הסודיות הבנקאית" של אריה דולצ'ין

בתפקידו ביזיר ההגדלה הצ־יוות מעמש אריה דולצין גם כנגיר בנק לאומי. זה מדרך כלל הואר בבוד, בפועל המעידבות שלו בבנק היא מועמה מאד. אבל יש לו זכויות לדעת ולהחליט.

כאשר התעוררה פרשת הפיצוים של המנכ"ל לשעבר, ארנסט יכת, אשר על פי ידיעות שונות הם מס־כומים ב־5 מיליון דולר, נשאל עליה מר דולצין.

השובתו היתה: א) הוא בירר עם הנהגלה ונאמר לו כי הכל חוקי; ב) בעניין הסכום אין הוא יודע על כך דבר ואין זה מעניינו, כיון שחלה על כך הסיעות בנקאית.

אלה דברי הבל, שכמובן לא נש־מע גם בסוגיה ז. הסיעות בנקאית חלה על השבוגות, לקוחות, ע"ים עסקים של הבנק וכידיב. אבל מש־כורת המנכ"ל ומיצויים המשולמים לו אינם נמנעים לחסיגות בנקאית. אדרבה, אלה פרטים ש־ב לחשוף אותם בדיון ובכאון.

אולם כאשר מסתבבים בתשלום פיצויים שכאלה וכאשר מתגלה ש־הבנק אמנם נזקק לכך שהמבשלה התיצב מאחריו מניחתי בהסדר כיוחד, אבל המנכ"ל שלי יוצא עם שפע טוב שכות, אזי מותר להסתיר מאחורי חומת הסיעות. בבוד רב הסיעות הזה אינו מוסיף לא לבנק לאומי, לא להגלה הציונית ולא למר דולצין.

י. ד.

עט לשחוק

הקמתם של שני הארגונים לאחיות אינה מצביעה בהכרח על כך שהן אחיות לצרה אלא על עוד צרה לאחיות.

* * *

ובשעה שבין אחיותינו הקרבות ניטשים, אחינו החולים נותרים נטושים.

* * *

הממונה על השכר, הלל דוראי, מתפטר בשל תנאי השכר הנמוכים להם הוא זוכה. אין תימה איפא, שהסי־בה הרשמית לתתפטרות הרצגה ע"י הממונה על השכר כ„שהיקה בתפקיד".

* * *

סגן ראש הממשלה, דוד לוי, הוכיח, בהרציאו את הפרק מאטלס ישראל, כי הפרק תלוש מהמציאות.

* * *

בעוד הגאוגרפים עומדים על דעתם כי הפרק שנתלש יוחזר למקומו, הרי הנושא כבר אינו עומד על הפרק.

אילן בומבך

השבוע בקו מעט יק

בדעה אחת...

هكذا من الأصل

הגשמת הרעיון המקורי /

מאת מאיר שילוח

יש להניח שוועידת התנועה, שתתקיים אי"ה בקרוב, תעסוק בעיקר — בבחירת הנ־הגה חדשה. למי נסיון העבר בכל המפלגות, כשמדובר בעניינים אישיים, בשליטה על מוקדי כוח וחלוקת העוגה-הכספות מוחלה־טות הרוחות, המתח עולה וחולשת האדם מבצבצת ואופפת את המעורים בגושא חשוב זה, טובת הכלל ומעמד הפרט נעדרים זה בזה. תקוות שתיבחר הנהגה שתזכה לשקם את התנועה ולהחזיר עטרה ליושנה.

אני בא להסב את דעת הבירים למשור אחר — לצד העיוני של התנועה, ואשמח אם יוכלו לתרום לקידום הגושא. שהוא „ישרדה" המקורי של התנועה ובו תלוי עתידה לשבט או לחסד.

לפני כשמונים וחמש שנה — בעקבות החלטת הקונגרס הציוני לכלול את פעילות התרבות בתוך המסגרת הציונית הכללית, יסד הרב ריינס ז"ל את תנועת-המזרחי מתוך מטרה להבטיח שהתנועה תתפוס את מקומה הראוי ליד יתר הפעולות הציוניות — בבנין הארץ. דבר שלא היה צפוי מצד קברניטי ה־תנועה הציונית החילונים. רבני המזרחי חבריה היו מהסכנים ושחו נגד הזרם. הם נרדפו „על צורא־רמי" על שנאותם יד ל„פרושים", ועל שהתעלמם משלוש השבועות שהושבעו (ראה כתובות קי"א) וביניהן „לא להרחיק (או להחזיק) את הקץ". המרבי היהודים היו אז הדורי אמונה שרק עם בואת גואל הצדק תבוא הגאולה, ולא ע"י מעשה אנוש כמוללי מסילה לכך. המאבק למען ציון ומשראיה והפעולות של „הלשכה השווה" הפרדסנית. להבטיל את בע־כיה הלא הם כתובים על דפי תולדות המזרחי, יאין זה מקרה שהקמתה של רשת החינוך של המזרחי היתה פעולה העיקרית ששימשה תרים בפני מעילות התר־בות של ראשי המזרחי. הציונית שהיתה מגוונת מכל סמנן של מרשת אבות.

דור אחר אחרי ייסודה של המזרחי הקים ר' שמו־אל הירש לנדוי ז"ל את תנועת הפועל המזרחי וחרם את דגל „תורה ועבודה" שאמורה היתה להיות „הי־מרד הקדוש". עצם העבודה שצעירים גלהבים אלו יוצאי ישיבות ובתי מסידים העזו להצמיד את המלה „עבודה" ליד המלה המקודשת „תורה", כבר גילתה את מגמתה של תנועה זו ששאפה — ליד קיום התור־רה ומצוותיה להשתית את החיים בארץ על יסודות המוסר היהודי תוך יצירת חיי חברה תקינים ברוח הצדק של נביאי ישראל. דגש מיוחד הושם על יצירת כפים ועמל עבודה כאנטי־תיזה להלך־הרוח הגלותי שגרס „אצלנו במשפחה לא היה בעל מלאכה", ותת־עלמו כליל מאמרי חז"ל כגון „ששת ימים תעבוד — זו מצות עשה" (מדרש), וכן... כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עוון" (פרקי אבות). או „גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה". (נדרים פ"ט). בילקוטים השונים שראשיה ערסמו קראנו הרבה על עזרה הדדית, אחדות העם ואהבת ישראל, מידות סו־בות ומעשי חסד המעוקרים מאור התורה. ומוסר הנבו־אים וחזון נפרץ היה לראות חולץ ותלמיד חכם עומד על הפרגום והוא שותף מלא בפועל לבניין הארץ. ר־בערב היה קובע עתים לתורה. התחייאותו השלילית של המתרצות העובדים הכללית ל„בטלנים יוצאי ה־ישיבות" מסקה. אחרי מאבק מר לגוביות שוות לכל נוגע, הבדיוני הגולם לכך היוות יסודו של המושב „שדה יעקב", היה אז שמה של חסד וקודש השם. החלו לצוץ קבוצות שאמנם מרבינן התפרקו, אבל התמיכה לא שסקה ומקומו של הפועל הדתי הלך ותמ־בצר.

בין החטיבות המאורגנות בתנועה מהווה הקיבוץ הדתי לדעתי הגוף המגשים ביותר את משנת תורה ועבודה בהשואה ליתר הגופים, כולל המושב הדתי כי השיתוף, השוויון והצורה הדדית הם חלק אור־גני מאורח החיים היומיומי, והתמורה איננה קשורה בתרומה של החבר למשק כי „לכל אחד לפי צרכיו". העובד בענף מכניס — המפרנס — איננו המפרנס (נרין קבוצה) ואין לכן פער ברמת החיים, ואף כל זה הוקם בכוחה וכח כוחה של התנועה.

לפני למעלה מעשרים שנה התמזג המזרחי עם הפועל המזרחי והוקמה המפלגה הדתית־לאומית — המפד"ל. המעילות מתמקדת מסביב למסגרת הפר־למנטרית ועזרתיה הממשלה, המאמצים מכוונים לשמור על מוסדות ההנוך הדתיים לאומיים על שלו־ותיו השונים, על קדושת השבת, הרבנות ומעמדת. התנועה גם יוזמת מספר חוקים הקשורים ומעוגנים בהלכה, ואין לקבא בחבריגו הצריכים להאבק נגד רוב בדול חילוני. ואף אנטי־דתי, אבל כל המעילות שייכת גם למזרחי וכלולה בפרוגרמה שלה, עליה המזרחיבה להיאבק. היכן נעלמה תנועת הפועל המז־רחי הרי יש בכלל מאתיים מגנ, ותנועת תורה ע־בודה לא באה לצולם לגרוע מכמה אלא להשלים מס־פר עקרונות חברתיים מוסריים עליהם קראנו בילי־קוטים השונים עם ראשית הטעצתה בציבוריות הארץ ישראלית. היום לא קרה אצלנו מה שכתוב. אותי עובו (שם המזרחי) ותורתי שכרו? האם ניתן להס־תפק בשמורות מבע של מזכיר מיוחד ומספר תור־מים שכמעט אין שומעים עליהם? נכון, הנכסים הר־בים בקרקעות הכלולים בחבית מפלגת האם כבדי־קים תמיכה מרבית בה, אבל הייעוד העיקרי של תנועת תורה ועבודה היה והווה „קדש את חייך בתו־רה ושהרים בעבודה". הריני שואל: מתי נחזור להיות מנשיאי הרעיון המקורי של משנת הפועל המזרחי, ולא נסתפק בפעילות שגרתית למפלגה הדתית לאר־מית — המזרחי?

(כתבה יבבה)

„מסמך העקרונות" לחידוש פני הציונות הדתית /

מאת שאול שיף

הציונות הדתית היא חלק בלתי נפרד מתנועת התחיה הלאומית שנתגבשה פו־ליטית והשיבה עם ישראל למעמד של רבונות יהודית בארץ־ישראל.

1) הציונות הדתית מבוססת על ההכ־רה כי הרבונות בארץ־ישראל יונקת את סמכותה מתורת ישראל ומן הזיקה היחו־דית בין העם לבין ארצו בכל הדורות. היא ממלאת שליחותה בהזה בהגנה על הארץ וביישובה, ותמלא אותו בעתיד מכח נצחיות הזיקה הזאת. הרביגית ה־יהודית בארץ־ישראל היא בעלת משמ־עות מכל מקום. באשר היא תנאי לקיום היהודי בעולמנו.

2) הציונות הדתית מושתתת על עקרון האחריות לכלל ישראל ועל עקרון הדא־גה לאחדות העם היהודי באשר הוא שם.

3) הציונות הדתית דואה במדינה ישר־ראל את הבסיס הקיומי של העם בארץ ובתפוצות ומהוראותה כלפי המדינה היא על כן מרכיב אינטגרלי ממהויותה ל־עקרון האחריות לכלל ישראל. מכח אית־ריות זאת, חותרת הציונות הדתית לק־שור קשר של דינאמיקה דתית ולאומית עם יהדות הגולה שבמרכזו החנוך היהו־די, העלייה לארץ־ישראל והערבות הדדית־נות החדדית בין ישראל לבין הגולה.

4) הציונות הדתית שואפת להשתית את חוי הרוח והמעשה של הפרט ושל האומה על התורה, על העקרונות המעו־גנים במסורת ההלכה והמחושבה היהו־דית, תוך פתיחות לערכי יסוד חיוביים אוניברסליים והדמוקרטיה.

5) המדיניות החינוכית של הציונות הדתית מכוונת על ידי ההלכה הפסוקה, על העמקת תלמוד התורה, הרחבתו וקי־רובו לכל שדרות העם. היא רואה חובה להבשיר את הנער הדתי לאזרחות פעי־לה, לשותפות בתהליכי הברעה ולהנהגה בכל תחומי העשיה והחשיבה של המדי־נה והחברה: במשק, בבסתון ובמדע.

6) הציונות הדתית רואה את מעורבו־תה הפעילה בשאלות החברה והתרבות ואת מחויבותה הדיאלמית לתהליך מיזוג הגלויות כנובעים מתפישתה הדתית הכו־ללת, וכפועל יוצא ממנה. היא שואפת ליצור חברה המושתתת על ערכי הצדק הסוציאלי והמוסר. היהודי כפי שבאו לכלל ביטוי במשנת תורה ועבודה. היא משוכנעת שקבלת ערכים אלה על ידי כלל ישראל היא ערובה לאחדות העם, ותעשה להקניתם בדרכי נעם, בחנוך רחב ובהסברה.

*

המפד"ל היא הזרוע הפוליטית של התנועה הציונית הדתית. האמנים על דרכה של הציונות הדתית צריכים על כן למצוא במפד"ל את המסגרת הפוליטית היפה לממושם בפועל של עקרונות ה־תנועה כפי שנוסחו לעיל. השותפות ה־מעשית במסגרת הפוליטית חייבת להי־יות מושתתת מראש על הכרת שוויון הערך והמעמד של בעלי דעות פוליטיות מגוונות ובלבד שהם מקבלים קבלה מל־אה את הנחת היסוד של התנועה.

המפד"ל במפלגה שקמה להבטיח את ממוש עקרונות התנועה כולם הי"א מעצם מהותה רב־יעדית.

יכולתה לפעול פעולה פוליטית מקיפה ורצופה במדינה, מותנה בשלמות המחנה הציוני הדתי ובכניסתו למסגרת פוליטית אחת. הועידה הנבחרת של המפד"ל ש־תאשר את עקרונות התנועה הציונית הדתית ואת אופיה רב־הפני של המפלגה כפי שאלה מוצעים בזה, תבחר את מוס־דות המפלגה. אלה יערכו בבוא היום למערכת. הבחירות לכנסת הבאה. מצע שיוטסח על ידם לאותה מערכת בחירות יושתת עלהעקרונות האלה.

מוצע על ידי המחברים:

משה אונא יצחק מאיר יעקב צור

ד"ר יעקב צור

הדגש: תורה ועבודה

מהמפרץ, ואין לעצב מצע על בסיס קוניקסטראלי. לא מעט אנשים עובו את המפ"ל באמנים כי המפד"ל איבדה את ייחודה האידיאי והיריבה של המפד"ל תפסה תאוצה, כאשר נכבעה ליעד אחד ולדגל אחד. התנועה שלנו היא רב־יעדית ובשום אופן אין זה מפלגה לנושא אחד והחיונו הוא פרק חשוב בעק־רונותיה.

קיים פוטנציאל הנהגתי בנוער

השיחה עם מחברי המסמך נגשה לסעיף ההנהגה שבמסקנות „ועדת יגר". אומר משה אונא: כאשר במשך שלושים שנה הורסים בניין, אין להקימו במשך חמישה חודשים. מסוף שנות ה־50 אין להנה־גה קו אידיאולוגי ברור, ולהיעד התחילו לקעקע את הדברים מבפנים. ההנהגה קבעה שרק היא יכולה לנהל את הענייניים ושאל לו לאחר לגשת אל המזבח...

ד"ר משה צור סבור, כי קיים פוטנציאל עצום בתוך הנער הדתי־לאומי ובמחנה הציוני־

هكذا من الأصل

עיטורי סופרים וספרים

בין סוגיות ונוסחאות

מאת אברהם בלאט

„אל שיעורי פרופ׳ דניאל שפרבר אתה לא יכול להיכנס „כאורח פורח", אלא חייב להתקשר מלכתחילה" — אמרו לי בלשכת הדובר, אך כאשר הרמתי את האפרכסת והזדהיתי בשם האכסניה והמטרה, זומנתי בצהרי היום, כאחד מן המניין, לחדר 110 ב־בניין ס/ל. בחוץ שטף אור שמש את חזית הבית, וסטודנטים ישבו על ספסלים מבוטנים כדי לפוש ולתפוס שלווה, ולמטה ליד הקפטריה התגודדו חבורות ולגמו קפה, מכוסות פלסטיק, בחפשם חסות בצל שמשיות והעץ רב הפארות. נכנסתי לחדר רחב מידות, מואר בפלורוסצנטים וצפוף ספסלים והמתנתי עד שקומץ התאסף ובא לי שמוע את השיעור „על תולדות המנהגים" המיועד לתלמידים שיש להם ידיעה רחבה ביהדות והם מתמחים לתואר שני.

פרופ׳ דניאל שפרבר הוא איש ממוצע קומה בגיל קלסתר פנים עדין. בנוקן וכפואת ושערו הח״ב מבהיר את עורו הלבן. הוא נכנס בצעדים נמרצים ובמרשל ליד השולחן לפני צרור כתבים, המתנשאים לו אסכמתא למובאות בדבר הרצף הדיאלקטי של הכנהגים בישראל. פרופ׳ דניאל שפרבר, לבדן כופלג, בעל נפש אמנותית, קשור להגדרה תלבידיו ומעורר בהם ציפאון למנהגים המנהגים על פי כתבים מקובלים ומוסכמים. הוי כולים גם להשתנות והתיבטל, בארצות שונות על פי דעת פוסקים או קיבוצים שונים, בהיותם מ־שובבים להשפעות רוחניות וחברתיות. אח הש־תלשרות תהליך המנהג שהפך במשך הדורות לנהג הבדינה או כנהג המקום — כגולל פרופ׳ שפרבר צל דרך ההבנה וכשתדל למצוא את המקו־רות כדי להראות שיש להם יסוד בספרות ההל־מודית.

הליכה אל השתין

פרשת שערים זו, וההליכה אל השתין כדי להבין ולדעת בנהגים, שיגוי גרסאות ונוסחאות. היא בעצם התיזה הבסיסית והכוחה במחשבתו היצירתית של החוקר, המאזכר מסורות ראשונים והאחרונים עד שהוא מגיע לריאליה של תלמוד.

״יח סיון יום שבו נפטר יהושע בן נון, הוא גם ל״ג בעומר, יום שבו פסקה פטירת תלמידי רבי עקיבא — היה ידוע עד המאה השש עשרה כיום מודגר של צום ואבלות, וכך הוא כתוב גם בר־שימות של הגניזה הקהיריה המדגישות דווקא את האבלות. לעובדת זאת מציין ר׳ חיים ויטאל, שמאז עלה האר״י לקברו של ר׳ שמעון בן יוחאי ושהה שם שלושה ימים לבש ל״ג בעומר את כימוד קבלתיסי של הילולא וחג, ושם הץ לסיומן האב־לות. הדרש לכך אנו מוצאים בספרות הנוסעים, אצל ר׳ שלמה מרייגשטאט, אצל ר׳ כשה ירד־שלבי הנעדרים שהיו בארם על פי הנעדה לפירון בכל ארץ ישראל. מלבד בעומר עד אמרו חג זה, ר׳ התחד״א אף מוסיף מבירי הנהרין קבצו שלא יאכלו ולא ישתו על פי הקבר אחרי כן היו בארם המכמים ללכת את הזיהר. פרופ׳ שפרבר מצרף תו לתו כדי להוסיף עוד נדבך ולהביאנו בסוד הכנהגים בציונו שהעדיה לקברו של שמואל ה־נביא אף קדמה לעליה על קברי של הרשבי, ל־היא ההגלה עוד כמאה הארבע עשרה, ברמת לא הרחק כירושלים.

אתה יושב בחדר ההרצאה ושומע פרטים ופר־טי פרטים, אם בכתבים, בשיעור אקדימי, בצוותא עם חבורת של סטודנטים, שרושמים כל מלה, כדי לא לאבד אף סיפה.

אתה יושב וכתרהר עם עצמך, ראה נא ראה, איך ציבור זה צולל לבנהגים שכתם היה יכולים יפה עד היום, ובתוך בפרהסיה. משתילות טופח קדמה ובידיעה הבציר הזא גדולה. לא, אין זו רק כחדות ל״ג בעומר זעיר יאולי חינוכית, כי אם כיוקד של אכזנות ודעות המתנגשות וכמ־לחבות.

פרופ׳ דניאל שפרבר לבוש בחליפה כהה צוואר רוך פתוח וציציותיו משתלשלות החוצה בבחינת „וראיתם אותו" כגיד את השיעור בקול מיגורי, ביחותא, ובתגלה בשני פנים חוותיים. כאשר הוא מרכיב את משקפיו הוא נראה לך רציני וחד עיניים, וכאשר הוא מוכיב אותם, בעת העיון, הוא פתוח וכגולה בקוים רכים. הוא מרכין את ראשו הכבוהה בכיפה הכהה עגולה ומתכון בסדר כדי למצוא מקבילות. ישיבה ז״ת תוך שקט ספואר הישענות על יד אחת, ונעיצת מבט חודר וחוזר תוך הסבר בלחש מה שמון בה, לעומת מרצה אחר באולם סגור אשר הושב בהליכה, וקולו מגבר בחליל: כה חושבים על זה הכמי הפדגוגיה? האם יש לישיבה לרצפ העמידה אפשר שונה מב־הינה פסיכולוגיתו? איך מגיבים או קולמים מנג־טני הסביבה שלנו בשני הבעבדות הללו?

פרופ׳ דניאל שפרבר דיקאן הפקולטה למדעי היהדות בוד בוריל שבברזיליה בשנת 1940 הוא כהן כמה כתב כראש הקהילה לחקר הספרות התלמודית. „כאשר הייתי ילד — הוא מספר היתה לי עשוקה לבייר ולבנן. אחבתי את האמת. ב־שנת 1958 לאחר גבר בה ספר תיכון באתי ארצה ללמוד לימודי קודש. קודם כניסתי לאוניברסיטה אבי הזא הוגה דעות. כמפרשי היחס בין הלכה ואגדה. איש הכיונות הדתיות, ואצלו למדתי עב־רית. ביתנו היתה מרכז ארץ ישראל בגולה".

חותמו של בית אבא

עולם הנוסר והנגות, ההלכה והאגדה, השאלות הגדולות שבעולם הרוח והשקלא וטריא שבגפש, דרו אצל האב ר׳ שמואל שפרבר בכמיסה אחת ואף האכזגו לאחד, ובכל היומה מורגשת הסדידות של אמה. האב היה דן בכבשונה של תשובה ות־פילה ביחודה, מגדיר את בעיית ערכיותה של האגדה בשילובה עם ההלכה, ומעמיק לעיין בהג־יונות הרב קוק ז״ל בספר „מאמרותי (בהתבי מוסד הרב קוק תשל״ה). בית אבא זה הטביע את חותמו על הבן שבא לירושלים ללמוד תורה ב״שיבת „קול תורה" וב„ישיבת חברון" אצל ר׳ יחזקאל סרנה הוא בא לזמן קצוב של שנה ומחצה כבן שש עשרה והצי עד הפסרפו להמשך השכלתו. אך הזמן מתמשך ודניאל שפרבר בן הישיבה שוהה כאן בשבך חמש שנים, ותוך כדי לימודיו הוא גם מצייר ומוכר את תמונותיו כדי להתפרנס ול־סמך את צרכיו בהיותו צמחוני.

דיוקן וקתדרה

עם פרופ׳ דניאל שפרבר

בשנים הללו המוקדשות ללימוד התורה, ישבן גם אותחתות של „בין הומנים" את דניאל הצעיר בוחן דרור לדמיונו ועורך ניחות לאריוסר, לאפ־גניסה, ובאיקר, להודו הקורצת לו כמרחק שנים. אלו הן שנות „ילדי הפרחים" באמריקה ו„היפים" בכל העולם, וצעירים הכמוסים לחלום, מתחי־לים ללמוד את סולמות הערכים, כדי לבדוק בלהם את העולם שבפנים.

לארץ כמו הודו יש כביהה, תהיה, ודניאל שפ־רבר שוכב גם ברחובות. כדי לראות תרבויות להרחיב אנפקים, ולהתפרק מעומס של מטעמים. בעיות האנתרופולוגיה והסוציולוגיה אינן כובשות את הצעיר הנוח. אך הפרהיסטוריה והארכיאולו־ציה, מעשה האמנות הבוסיקה לוכדות את רו־חו. ההיסטוריה העתיקה של הודו ודתותיה. מע־רכת הציגנדוס והגאנגס, מחפו כגראה אותה עת את כל הרומנטיקנים והכיסיסיקנים, ודניאל שפר־בר בכלל זה.

כאשר הוא חוזר מהפלגה הודדת מזמן אותו ר׳ יחזקאל סארנה, ראש הישיבה, ושואל אותו פרטים על המסע, על עולם ומלואו. לא לחיכם עוסק שפרבר כאותר יתר בפתרון בעיות הל־כתיות של הקהילה היהודית שבבלכותה... „בשנת 1962 חיר״ה ללמוד באוניברסיטה. תואר ראשון עשיתי בתולדות האמנות והעניק לי תואר ב״א לאחר שלוש שנים ליכוד ב„קורטאלד אינסטיטוט אוף ארט" שבלונדון בשנת 1965. כיד אחרי כן התחלתי בדוקטוראט ב„יוניוורסיטי קולג׳ תחת הדרכתם של פרופ׳ פ׳ שטרן ראש המחלקה לדי־מדים עבריים, ופרופ׳ א׳ כוכליאנו ראש המח־לקה להיסטוריה עתיקה בשנת 1968". באותה שנה מחמן דניאל שפרבר למחלקה לתלמוד ב„בר אי־לן. ובמגמת עבודתו האקדימית כפרסם מחקרים בתחיכי המבחוות: תולדות ארץ ישראל בתקופה הרומית, פילולוגיה תלמודית, לשון יוונית ולא־טינית, השאלות כלשון הזיל והדדת סקפטים תלמודיים.

באחד הימים אני נמצא שוב, בסדנה סמיניריונית בבחינת גרסאות ונוסחאות בתלמוד הירושלמי וה־בבלי, בעניין „עיירות מוקפות חומה וקרובות לעפר". השעה היא אחר הצהרים, וחבורה של בחורים מזקנים וסטודנטים חבושות בכפות בים ליד שולחן מלבני־עמום גמרות ותרגומים ומ־נסים לחדור דרך פסוקים במקרא המאוחרים ב־מסכת „מגילת" כדי לבצוא את השורש או המקביל. בידוע, קרימים שיבושי נוסח בתלמוד הירושלמי, אם על ידי העברת סוגיות שלא במקומן, או שלא במקום הנכון, ולפעמים שונה משנת הירושלמי ממשנת הבבלי. לגבי משניות יהודות יש מדות, שהן נערכות בשני נוסחים, ובמשניות רבות יש חילופי נוסח מהותיים ומכאן היסוד לכמה נעגודים בין התלמוד הבבלי הירושלמי. תלמוד ירושלמי המחבש בביסיים מיוחדה. ופיתח מערכת כו־נהים המקבילה לזו שבתלמוד בבלי, אך נערבו גם רשימות של מונחים המיוחדים לתלמוד ה־ירושלמי. אנשי בבל נמשכו אחרי התלמוד שלהם, אך חכמי בבל פנו בשאלות גם אל חכמי ארץ ישראל. ישנים איפוא סטודנטים בצהרי היום ומבררים בשיעור של „תלמוד לתלמודאים" וס־דקים בכל אות וסימן, כדי למצוא את המקבי־לות.

גישה היסטורית

„אני לא פילוסוף — אומר לי פרופ׳ דניאל שפרבר — אלא איש מדע, בעיקר היסטוריון הבא ללמוד את ארץ ישראל בתקופת התלמוד, וגם ההיסטוריה הכלכלית והאגרארית. בתחום זה, אנו לא כבינים גופי הלכות וגופי סוגיות בגמרא, כי כיוון שאין אנו יודעים את הרקע ההיסטורי שלהן, אפילו את מירקע המלים, ולאחרונה אף פרסמתי שני ספרים שהראשון הוא הנושא של „כסף וס־חירים בזמן „פלשתינ״ הרומאית, והשני — דן בבעיות האגרריות של א״י בתקופה זו, ושני כר־כים אלה הם מתוך סדרה גדולה יותר, שאני מתב־גן שתעקיף את כל האספקטים הכלכליים והתב־רתיים של א״י האמוראית. הכרכים הבאים שהם בשלבי הכנה ידונו במצב האורבני, במיסוי, וב־שטר של התקופה הזאת. כמו כן אני שוקד על הכנת מילון למלים יחיגות לסגיות בלשון הז״ל. מילון זה מבוסס על מילונו החלוצי של ש׳ קרויס שיצא לאור לפני קרוב לשמונים שנה״.

את המטתה להבנת ההלכות והסוגיות רואה ה־פרופסור בקיום שלוש דיסציפלינות: א) הבדיקה הסקסטואלית שהיא על פי כתבי יד של הראשונים. בדרך זו אתה מבחר איזה גרסא נראית לך כמקו־בלת. ב) הגישה הפילולוגית, ברירת גרסא מו־בילה אותר לאוטימולוגיה, לחקר שרשי המלים, גזרותיהן ויחסיהן למלים אחרות, באותה לשון או בלשון קרובה אחרת, ובשאר המקומות גם לב־דיקה לקסיקאלית, בחקר אוצר המלים של הלשון ובמיונן לפי עקרונות מסויימים. ג) הקשור והי־סמורי והתרבותי החמרי, כי אחרת אותה יכול לקחת סקסט ולבאר מלים על פי השערות פילי־לוגיות שאינן מתיישבות בהכרח עם המציאות ההיסטורית של הזמן הנדון. שלושת כללים אלה מגורים איפוא את המיתודולוגיה, את תורת השי־מות המדעיות לחקירה ולחקר בסיס החליל. אתה הקורא, אם ברצונך לבנות את הדרך המדעית של מחקרים בראליה התלמודית של פרופ׳ דניאל שפרבר. לך לך אל חוברת „סיני" (כרך צ״ח, תשרי חשון תשמ״ו) בענין „מזוזה למין נגר" איך להניח את המזוזה באלכסון או שתהא שומדת בזקיפה, או חציה עומדת וחציה שוכבת, על כל הפלוגתות בין רש״י ורבנו תם, על עדויות אר־כיאולוגיות ועדויות מימי קדם או לגבי משמעות לכלה, ותבוא על שכרך. בדרך זו אתה יכול גם להמשיך בסילוך לכתב העת „סדרא" כתב עת לחקר סגרות התורה שבעל פה (כרך ב׳ תשמ״ו) וללמוד על מערכת הכלים „הגר, המסרק, הטבעת והשלשלת ב„בבא מציעא". על הקשר בין ההלכה ובין התוספתא בענין טומאה וטהרה. אך מי ומי בין ההולכים לכיוון זה של חקר הממצאים ופי־רוש הדברים, שיקום!

למדנים במשך דורות תתעסקו לרוב בצד המש־פטי המסורא. של השערה הנמוה עד כדי כך ש־למדנו „גמרא גמירא, סברא לא ידענא" לבדתי את ההלכה, את סעמה איני יודע״ (יומא ל״ג א״ב). אך היתה זו השקלא וטריא שהותה את מוקד עולמם, עד שבאו מפרשים כמו רש״י ותוס־פים כמו הרמב״ם, ונתנו קודקס מוסבר. בעולם הישיבות הלימודית היתה הסברה תופסת את ה־מקום העיקרי, ואולם בעולם הישיבות התפידיות הושם הדגש על ההלכה היצאנית מן הסברה. פרופ׳ דניאל שפרבר (נשוי + 8) המשמש רב בקהילת „יד אחר" ברחביה מיום הקמתה פוסק לפי ההלכה, לוקח סוגיה עם המפרשים הקלא־סים, ומוסיף רובד לימודי נוסף כדי לבדוק את הגירסאות כפי שהם נתונים בבתבי יד, ובי־חוד את שמות הבוטרים לפי סדר הדורות והעי־כות ביניהם. כי העריכה והעדכנה הפגישו לפ־עמים דעות שלא לפי הסדר הכרונולוגי של ה־תקופות, כדי לחדד את הגיגודים, בעוד שהאישים האמוראים שבהם מדובר, הין בתנאים אחרים. כך אתה מוצא סוגיה, שבה אומר ר׳ יוחנן משהו, ולאומתו מתוכה בגיתון רבא, הרי ברור, שרבא לא היה מסוגל לדבר ישירות עם ר׳ יוחנן שחי בתקופה אחרת ובארץ אחרת. מכאן שגיגודי דעות אלו, הין רק מכחינת הסוגיה המקבילה הפנ״ין, אך לא מפגש בגיגיאי. מכאן אתה למד שהתוקר צריך להיות איש האשכולות שמאגד בתוכו, את הארכיאולוגיה, הפילולוגיה, ההיסטוריון. איש הסברות, ואיש ההלכה, גם יחד — כדי להגיע אל עומק הראייה וכושר האבחון בשנויי הנוסחאות.

„אני חיים על פי ההלכה שיוקנה מהמורות שנפרפרו על ידי חזיל, ואנו פוסקים על פי חזיל״. פרופ׳ דניאל שפרבר שהחזיק בשנת 1976 לחיות חבר במכון ללימודים מתקדמים ליד האוניברסיטה העברית, וישב במחיצתם של פרופ׳ שאול ליבר כן ופרופ׳ גרשום שלום — הוא רב בישראל המערבי בין הבריות. ורואה את מטרתה של היהדות לאחוב את הזת על כלל ישראל ולשעול ברוח היהבית כדי לשרש את הניכור ובין הדתות ובעיקר בין החילונים הדתיים. חלה הקצנה בקרב הציבור וקולות שחץ נשמעים ברחוב האמיתי על המחנה. הארגונים הקטנים אפור למיסוח לחשוב אחרת, וכולם נשמכים אל הפעמונר הקיצוני אשר נשמע ברמה, הוא אשר מעולל את כל האירועים המ־ריבות שהגיבר את פרי הבאושים. אתיאוריסטית „בר אילוך היא אחד המוסדות המסמאים פתיחות רעיונית לאנשים ולמחשבה. יש לנו קווי יסוד של לימודי חובה בהדות וחושש אקדימי אשר בסך הכל יוצרים את הכלים ל„שבת אחים גם יחד". וכך ישבנו ושמנו שעה ועוד שעה אצל שפרבר כדי ללמוד את תורת העיון והחיים. דניאל שפר־בר, הפרופסור הרב, אינבו אולי גדר מאיזה צוען נגסי ביוחד, אך הוא מעלם ללא ספק את הדגם של אינטלקטואל האש התורה, אשר בידם המסתח לחברה ישראלית יפה.

היונה כמוטיב־מלווה

מאת נ. ד. שרבר

„ליונתי בחגוי הסלע"... — בסתר המד־רגה... (שיר השירים) — „המתה כנסת־ישראל ליונה (חז״ל). „מי אלה כעב העו־פינה וכיונים אל ארובותיהם" (ישעיה), ועוד כהנה וכהנה דימויי יונה לכנסת־ישראל בספרותינו העתיקה. השכיחה עצמה, בביכול, הומה כיונה ע״י שריד מקדשנו — הבותל המערבי על גלותה.

„הנשר, הנשר, גוזלי פרקי", קובלת היונה בשירתו של חיב ביאליק בפואמה הגדולה שלו על שני בחורי־הזמר שיצאו לחפש קברו של דוד המלך...

השמורר שלום כתב, שילדתו וחיבתו עברו עליו באווירה מסורתית מובהקת, הרשמע, מראה, כאד מהמוטיב הזה והוא חוזר עליו בשירתו הלוך וחזור ובמיוחד בספר שיריו הראשון — „אורצל היונה" ״). ואכן הן בציעותה של יונה ותמיתה הן קובלנותיה הנגושות־הדרישות משתקפות בשורות השירה של כתב. היונה הסמלית הזאת מקפלת בכנפיה: תחינה, בקשה, מחאה, אך לעולם לא אבדן תקוה.

בזל, רצה. אבדן נפשות נקיות על לא עוול בכפן — אך היונה תשיר דרכה במרחב המתיה התכול והזך של השמים הההורים על פני הארץ האפלה ומזיעות הישבים עליה. כל זאת באותה פיסת שמיים וכים ותכולי־הקוה שעליין שרדו לפלסר. בהקוה ובמרץ תפלס היונה דרכה עד התבור השמים כולם ועד ראיתו באורים אפלת ארץ ותושביה הבוכים והמטרסכים.

כתר של ביונה ומלכות, חסד ורחמים קושר המשורר לראש הימה שלו — היא יונת ישראל. יונתו אינה „יונה פוהה". הוד לה ואצילות ובדומה לה — הפרוטופים סלה — כנסת ישראל.

תמצא לומר: אין תומתה — פתיהה... הפולם זקוק ל„גינון הכנפים" המרגיע של יונת הנתים וה־שלום.

„יונת השלום" המגושמת במקצת של פיקאסו? — לא־רדוקא! יונת שלום הנרשאת שלום לפפירי שלום ולא לשתריה? — לא־רדוקא! אלא יונת תום ושלום שתופיע ותתגלה מתוך חנוני־המלא ות־נסתרים, אשר „שקרים מסכמים" מסתירים אותה.

אמנם לגן־עדנה יונה זו לבדה תשכיר. המשורר נותן בה „מבט ועוד מבט" עד שתתגלה זו בכל צחותה ותדיבנה, אך יום יבוא שבמקום לקנן רק בלבבו של המשורר יקודים בה מאמר הנביא: „מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם".

תמיד תשאני היונה — היא כנסת־ישראל — „אל קנה" — הוא ארץ־ישראל.

המשורר שואב להנמיע את יונתו מים לרוב ממו ידו עד שהיא תהיה רוויה והוא עצמו יגמע בחדוה מהמאכלישעתו של היונה „בוזן יחד כרבי בוקר". משוררנו מסתכל למעלה — ויצת מוכבי הבוקר. בוקר גאולתם של שירתו — עת היונה הצחה אשר בשקע השכינה דומה למשק כנפיה תשרה שוב על כנסת ישראל אל אדמתה המאירה ותחת שמיה הבהירים.

המשורר שואף להנמיע את יונתו מים לרוב ממו את הגם (והדגל) שלו ומעלה את רחמו עד להיות הוא ויונתו כגן מופלא מצחן אלוקיו. וכיוון בזה לגאמר „הנצחי" — זו ירושלים.

קונגרציה השונית ותכנית הרמונית מיצאת ביטויה בשני מחלולים, האחד — בחקר אקדמי, ותשני — מיסמארים ורדפים אישיים, כה סיבה ומהן מהיותה? שאלה השבת אם אי אז במרב־ריות ערב, ממלכה שנעשתה זכרה כליל בין ה־יעודים אבל היא מוכרת בסמרות הערביים ומציאותה הוכחה לנו ע״י הארכיאולוגיה.

אין ייחבן שיתרד תימן, שמיעוטים ואגדות בעל־פה ובכתב חיים בקרבם אלפי שנים, שכחו דבר שכחה?

הסיבות, הבנתי מדיר טובי, לשכחה הסלק־מיוחדת הן נמשיכ״ו ומגמתיות בגראה.

לא כל עצמה התימנית־ערבית הקדומה קיי־בלה על עצמה את היהדות אלא כגראה רק בית המלוכה (מוכיר אל הבוזרים) ולא את תרי״ג המצוות כולן קבלו אלה אלא נשמו את עבודת האלילים ועברו לאמונה בגמרא השלם. אם הוספת האיסלם — כל המתיהדים מחצי האי־ערב עובר את היהדות וקיבלו על עצמם את דת מחמד ועימם חלק מהיהדות ששהו שם מאז תרבן בית הראשון. גו, וכי רצוים שהיהדים שבלחצו על דתם לוחץ מחמיד במשך למעלה מאלף ומאה מאות שנה יצביח בזכרון את המראיאה של ההתאסלמות ההמונית הזו?

לעובת זאת מרחיב הטרי״ץ את דיבריו ב־השאירו את שותמן הנו בזכרון הקולקטיבי של „מגילת תימן" על שתי מראיות אחרות, ש־הנדה התימנית.

מדבר ב„גזירת הנצורות" וב„גלות מוניי". ד״ר טובי קושר את שתיהן — בשבתאות. השבתאות התימנית, לה מוקדש בספרו פרק מרכזי, שונה מן השבתאות היהודית בארופה. אמנם זו של פרופ׳ גרשם שלום מאמץ דיר טובי ומוסיף לה הוכחות ממקורות שלא היו ב־שני פרופ׳ שלום. מה מייחד את השבתאות ה־תימנית?

„אמיה: האמונתי, הלוקאלי. „מתח משיחי מתו־כיד ומבטל מלוזה את חיי היהודים בתימן לאורך כל הדורות", מסביר דיר טובי. „אולי בשמים הדיכוי הקשה שבו „היו נתונים תמיד ואולי משום הנגישה הראשי הבצוחית. מי שלום לא היכו שורשים, נעשית, בארץ גלותם, מעולם לא הרגישו כמו הנוצרים בני דת משה או האמריקנים מעצא ידוי... אלפי שנים חיו בתימן ואלפי שנים חשר אורחים גמו ללון... אירוניה של הגורל, הגלות הוותיקה ביותר של עם ישראל היא גם הגלות הנוראית ביותר מי בחינת תוכנה הפנימי.

יתר״ תימן חיו כאילו תמיד על מזוודות. ת־כיד מוכנים להפנות לקראתו של המשיח ה־תידי. ומשיחי שקר — אכן לא חסרו להם. דיר מרבי מונה אחתם, כה אחר זה.

גם המשלמים הרגו לשריחיות הבתמתית. גם בין הדרים חי מתח הנפיה למחדי, הוא המשיח שלהם, שליח מחומר או האיסלם ה־כמתאי שלמתא כבלה את עצמו ומבטר ישותה, ולא עמם נהרו גם מאמינים מוסלמים אחרי ה־משיח היהודי של החקיפה.

מה אלא איפא שכאשר הגיעו כמאה הילן השמיעות לתימן על הופעת מלך היהודים ב־אירופה — נתפסו לו רוב מגיין ובניין מבני העדה. מי לגו גדול מבמשורר ר׳ שלום שבזי, שכתב שירה משיחית בשבתאות נלהבת. אלא ש־בתימן עיבדו את השבתאות לצרכים המקו־כים. הבתוסים שנגרו מיד המבירו שיש משיח בן דוד ומשיח בן יוסף ובן־יוסף זה יתגלה בתימן ויצא להילחם בשליטים המקומיים ו־יצה את. מבאותיהם. אחרת — איך יכלו יהודי תימן להסביר לעצמם את האפשרות שהם יצאו מתימן וישלו לארץ ישראל, והלא היו כה מוכרים בשיעור של „תלמוד לתלמודאים" וס־דקים בכל אות וסימן, כדי למצוא את המקבי־לות.

גישה היסטורית

„אני לא פילוסוף — אומר לי פרופ׳ דניאל שפרבר — אלא איש מדע, בעיקר היסטוריון הבא ללמוד את ארץ ישראל בתקופת התלמוד, וגם ההיסטוריה הכלכלית והאגרארית. בתחום זה, אנו לא כבינים גופי הלכות וגופי סוגיות בגמרא, כי כיוון שאין אנו יודעים את הרקע ההיסטורי שלהן, אפילו את מירקע המלים, ולאחרונה אף פרסמתי שני ספרים שהראשון הוא הנושא של „כסף וס־חירים בזמן „פלשתינ״ הרומאית, והשני — דן בבעיות האגרריות של א״י בתקופה זו, ושני כר־כים אלה הם מתוך סדרה גדולה יותר, שאני מתב־גן שתעקיף את כל האספקטים הכלכליים והתב־רתיים של א״י האמוראית. הכרכים הבאים שהם בשלבי הכנה ידונו במצב האורבני, במיסוי, וב־שטר של התקופה הזאת. כמו כן אני שוקד על הכנת מילון למלים יחיגות לסגיות בלשון הז״ל. מילון זה מבוסס על מילונו החלוצי של ש׳ קרויס שיצא לאור לפני קרוב לשמונים שנה״.

את המטתה להבנת ההלכות והסוגיות רואה ה־פרופסור בקיום שלוש דיסציפלינות: א) הבדיקה הסקסטואלית שהיא על פי כתבי יד של הראשונים. בדרך זו אתה מבחר איזה גרסא נראית לך כמקו־בלת. ב) הגישה הפילולוגית, ברירת גרסא מו־בילה אותר לאוטימולוגיה, לחקר שרשי המלים, גזרותיהן ויחסיהן למלים אחרות, באותה לשון או בלשון קרובה אחרת, ובשאר המקומות גם לב־דיקה לקסיקאלית, בחקר אוצר המלים של הלשון ובמיונן לפי עקרונות מסויימים. ג) הקשור והי־סמורי והתרבותי החמרי, כי אחרת אותה יכול לקחת סקסט ולבאר מלים על פי השערות פילי־לוגיות שאינן מתיישבות בהכרח עם המציאות ההיסטורית של הזמן הנדון. שלושת כללים אלה מגורים איפוא את המיתודולוגיה, את תורת השי־מות המדעיות לחקירה ולחקר בסיס החליל. אתה הקורא, אם ברצונך לבנות את הדרך המדעית של מחקרים בראליה התלמודית של פרופ׳ דניאל שפרבר. לך לך אל חוברת „סיני" (כרך צ״ח, תשרי חשון תשמ״ו) בענין „מזוזה למין נגר" איך להניח את המזוזה באלכסון או שתהא שומדת בזקיפה, או חציה עומדת וחציה שוכבת, על כל הפלוגתות בין רש״י ורבנו תם, על עדויות אר־כיאולוגיות ועדויות מימי קדם או לגבי משמעות לכלה, ותבוא על שכרך. בדרך זו אתה יכול גם להמשיך בסילוך לכתב העת „סדרא" כתב עת לחקר סגרות התורה שבעל פה (כרך ב׳ תשמ״ו) וללמוד על מערכת הכלים „הגר, המסרק, הטבעת והשלשלת ב„בבא מציעא". על הקשר בין ההלכה ובין התוספתא בענין טומאה וטהרה. אך מי ומי בין ההולכים לכיוון זה של חקר הממצאים ופי־רוש הדברים, שיקום!

למדנים במשך דורות התעסקו לרוב בצד המש־פטי המסורא. של השערה הנמוה עד כדי כך ש־למדנו „גמרא גמירא, סברא לא ידענא" לבדתי את ההלכה, את סעמה איני יודע״ (יומא ל״ג א״ב). אך היתה זו השקלא וטריא שהותה את מוקד עולמם, עד שבאו מפרשים כמו רש״י ותוס־פים כמו הרמב״ם, ונתנו קודקס מוסבר. בעולם הישיבות הלימודית היתה הסברה תופסת את ה־מקום העיקרי, ואולם בעולם הישיבות התפידיות הושם הדגש על ההלכה היצאנית מן הסברה. פרופ׳ דניאל שפרבר (נשוי + 8) המשמש רב בקהילת „יד אחר" ברחביה מיום הקמתה פוסק לפי ההלכה, לוקח סוגיה עם המפרשים הקלא־סים, ומוסיף רובד לימודי נוסף כדי לבדוק את הגירסאות כפי שהם נתונים בבתבי יד, ובי־חוד את שמות הבוטרים לפי סדר הדורות והעי־כות ביניהם. כי העריכה והעדכנה הפגישו לפ־עמים דעות שלא לפי הסדר הכרונולוגי של ה־תקופות, כדי לחדד את הגיגודים, בעוד שהאישים האמוראים שבהם מדובר, הין בתנאים אחרים. כך אתה מוצא סוגיה, שבה אומר ר׳ יוחנן משהו, ולאומתו מתוכה בגיתון רבא, הרי ברור, שרבא לא היה מסוגל לדבר ישירות עם ר׳ יוחנן שחי בתקופה אחרת ובארץ אחרת. מכאן שגיגודי דעות אלו, הין רק מכחינת הסוגיה המקבילה הפנ״ין, אך לא מפגש בגיגיאי. מכאן אתה למד שהתוקר צריך להיות איש האשכולות שמאגד בתוכו, את הארכיאולוגיה, הפילולוגיה, ההיסטוריון. איש הסברות, ואיש ההלכה, גם יחד — כדי להגיע אל עומק הראייה וכושר האבחון בשנויי הנוסחאות.

„אני חיים על פי ההלכה שיוקנה מהמורות שנפרפרו על ידי חזיל, ואנו פוסקים על פי חזיל״. פרופ׳ דניאל שפרבר שהחזיק בשנת 1976 לחיות חבר במכון ללימודים מתקדמים ליד האוניברסיטה העברית, וישב במחיצתם של פרופ׳ שאול ליבר כן ופרופ׳ גרשום שלום — הוא רב בישראל המערבי בין הבריות. ורואה את מטרתה של היהדות לאחוב את הזת על כלל ישראל ולשעול ברוח היהבית כדי לשרש את הניכור ובין הדתות ובעיקר בין החילונים הדתיים. חלה הקצנה בקרב הציבור וקולות שחץ נשמעים ברחוב האמיתי על המחנה. הארגונים הקטנים אפור למיסוח לחשוב אחרת, וכולם נשמכים אל הפעמונר הקיצוני אשר נשמע ברמה, הוא אשר מעולל את כל האירועים המ־ריבות שהגיבר את פרי הבאושים. אתיאוריסטית „בר אילוך היא אחד המוסדות המסמאים פתיחות רעיונית לאנשים ולמחשבה. יש לנו קווי יסוד של לימודי חובה בהדות וחושש אקדימי אשר בסך הכל יוצרים את הכלים ל„שבת אחים גם יחד". וכך ישבנו ושמנו שעה ועוד שעה אצל שפרבר כדי ללמוד את תורת העיון והחיים. דניאל שפר־בר, הפרופסור הרב, אינבו אולי גדר מאיזה צוען נגסי ביוחד, אך הוא מעלם ללא ספק את הדגם של אינטלקטואל האש התורה, אשר בידם המסתח לחברה ישראלית יפה.

המשכיות ומשיחיות יהדות תימן —

מאת נעמי גוטקינד

הפניתי את תשומת לב הקוראים לרטאנאנס המחקר ההיסטורי בתולדות יהדות תימן הפוקד את בניה מן הדור השני והדור השלישי של עדה זו. שנת תשמ״ו אינה שונה מבחינה זו מחמש או שש השנים שקדמו לה (מדובר בתופעה שצברה תאוצה ב־שנות ה־80 בלבד). בימים אלה יצא ספרו של ד״ר יוסף טובי, „עיונים ב־מגילת תימן", לפני כמה חודשים פר־סם אברהם עובדיה ספר זכרונותיו („נתיבות תימן וציון) (העורך יוסף טו־בי) וספר טרי נוסף, הפעם זכרונותיו של עובדיה זנדאני בעריכתו של נסים בנימין גמליאלי, הגיע אף הוא ל־מדפי חנויות הספרים.

הפריחה הספרותית הנוכחית הזו, הנכרת ב־שני מסלולים, האחד — בחקר אקדמי, ותשני — מיסמארים ורדפים אישיים, כה סיבה ומהן סיבותיה? שאלה השבת אם אי אז במדב־ריות ערב, ממלכה שנעשתה זכרה כליל בין ה־יעודים אבל היא מוכרת בסמרות הערביים ומציאותה הוכחה לנו ע״י הארכיאולוגיה.

אין ייחבן שיתרד תימן, שמיעוטים ואגדות בעל־פה ובכתב חיים בקרבם אלפי שנים, שכחו דבר שכחה?

הסיבות, הבנתי מדיר טובי, לשכחה הסלק־מיוחדת הן נמשיכ״ו ומגמתיות בגראה.

לא כל עצמה התימנית־ערבית הקדומה קיי־בלה על עצמה את היהדות אלא כגראה רק בית המלוכה (מוכיר אל הבוזרים) ולא את תרי״ג המצוות כולן קבלו אלה אלא נשמו את עבודת האלילים ועברו לאמונה בגמרא השלם. אם הוספת האיסלם — כל המתיהדים מחצי האי־ערב עובר את היהדות וקיבלו על עצמם את דת מחמד ועימם חלק מהיהדות ששהו שם מאז תרבן בית הראשון. גו, וכי רצוים שהיהדים שבלחצו על דתם לוחץ מחמיד במשך למעלה מאלף ומאה מאות שנה יצביח בזכרון את המראיאה של ההתאסלמות ההמונית הזו?

לעובת זאת מרחיב הטרי״ץ את דיבריו ב־השאירו את שותמן הנו בזכרון הקולקטיבי של „מגילת תימן" על שתי מראיות אחרות, ש־הנדה התימנית.

מדבר ב„גזירת הנצורות" וב„גלות מוניי". ד״ר טובי קושר את שתיהן — בשבתאות. השבתאות התימנית, לה מוקדש בספרו פרק מרכזי, שונה מן השבתאות היהודית בארופה. אמנם זו של פרופ׳ גרשם שלום מאמץ דיר טובי ומוסיף לה הוכחות ממקורות שלא היו ב־שני פרופ׳ שלום. מה מייחד את השבתאות ה־תימנית?

„אמיה: האמונתי, הלוקאלי. „מתח משיחי מתו־כיד ומבטל מלוזה את חיי היהודים בתימן לאורך כל הדורות", מסביר דיר טובי. „אולי בשמים הדיכוי הקשה שבו „היו נתונים תמיד ואולי משום הנגישה הראי הבצוחית. מי שלום לא היכו שורשים, נעשית, בארץ גלותם, מעולם לא הרגישו כמו הנוצרים בני דת משה או האמריקנים מעצא ידוי... אלפי שנים חיו בתימן ואלפי שנים חשר אורחים גמו ללון... אירוניה של הגורל, הגלות הוותיקה ביותר של עם ישראל היא גם הגלות הנוראית ביותר מי בחינת תוכנה הפנימי.

יתר״ תימן חיו כאילו תמיד על מזוודות. ת־כיד מוכנים להפנות לקראתו של המשיח ה־תידי

הגם שאול בנביאים?!

התנגשות בין המלכות והנבואה

מאת הרב בצלאל נאור

לחיים שני סטרים: המלך, המשפט, הנביא, הסופר, הי מטפורה, המלכות; והלילי, הירחי, הנקבי, ההוראתי, הנבואי. אמון המלכות הראשונה בישראל יסוד בתר־יבלת לנוח בין שני עברים אלה, בהתבטאות להעדת את שני השפות בשילוב. שאול בן קיש אבן דגה ראשית נדידה, אבל סמטקני אם הטבים את כמדיה המדייקים של מסגנתו.

שאול, בחיר ה', הוא איש הרוח, בעל מסתורין, „הנגעת תחל נביאים ירודים כמבטאה ולאניהם -בל תוף וחליל וכנור וחכה כתנבאים, ותלוה עליך רוח ה' והתנבית עמם ונהפכת לאיש אחר". נבה שומם מיגלה לנבואה. „משמנו ומעלה הרחצית מבל העם". „אין השכינה שורה אלא על חכם, גבור ועשיר והעל קומה".

בחיר אחר היה שאול כבשים את יחוד הארשי ובמשב לאדם השלם בהצטרפו לצבאות להקת הנביאים. אילו נולד לפני דוד, בעדן השופטים הפריזמטיים", היוה מעלתו הרוחנית מספקת לו לקום לתשועת שבט, ללא סימנים מלו. אבל חוצר קרא למלך.

מלכות הפירוש סדר, קבע, הסמר, הגירות, וכל מה שקשור היה לאלוהי, ההשראות שהאומיות, לתשמיכת־איש, לנשיבות רוח", בהסיר האחוד הוא בא ונחשב כמורד במלכות. שמואל ביטא לבטל את הנד הזה של אישיותו, לבטל אחיות אלה, את מלכותו ההפבר של כיבוש בגבעתו. בסמוך נשמתו המעגלל מאבק כתמיד של סתירה ובניין.

וכבל שבבה בפיסיחתו, בסמטיקליתו, מרחו — רחב הבלוגה המכוסחת רדפה אחר כלים. חייו הבנים הנעימים, הדי הרוח לא הרפו מבבו, לא נתנו לנשמו מרגוע אלא המריחהו בלי סוף. חלום הנבואה התחלף בחלום בלהות; רוח אלהים הנבורשה חוזה בצורת רוח אלהים רעה. „ורוח ה' סרה מעם שאול ובעתתו רוח רעה מאת ה'".

הגבינה הנבואה רוחקו מסבר הבלך, דחנן בשחר ידים, אמנם מדי פעם, מתוך דכדוכה של נפש, קראם לבדו, הן הין בבלות את דעתו בבבר בשבבר הימים. „והיה בהיות רוח אלוים אל שאול ולקח דוד את הבנור הנגן בידו ורוח לשאול ושבב לו וטרה מעליו רוח הרעה".

לא היה במשבר המריבה „בבל הערים" מקום להשראת נבואה הישראלית היוצרת מאד, והקושר שקדם היה בליבך מבעי ובריבך בחנג שאול, הפך לו לרוצח רבב אדבב. בכאן ואילך תבלה הנבואה בל אבו ומל חבשו: „ותבלה רוח אלהים רעה אל שאול ויתנבא בתוך הבית והוד מגון בידו כיום ביום ובו ר". „וילך שם אל נויות בראמה ותהי עליו גם הוא רוח אלוים וילך הלוך ויתנבא... וישבט גם הוא בבגדיו ויתנבא גם הוא לפני שמואל ויפל ערום כל היום ובל הלילה על כן יאמרו הגם שאול בנביאים". אדם זה שהיה מבריאות ראוי ביותר לנבואה, כה הערוך מבקר רוחו עד שהתבטאות הוותה נושא לבעלי־חצים, מאיש־סדם של אבל הנביאים הפך לזר הבארתם: „הגם שאול בנביאים?"

ז. „נעים זמירות ישראל" הקסן[1]. ה„סנדרוני"[2], הרגיל לי שנות את שמנו[3] כדי לשעבד ולראות בי שבב ה'[4], הבוז הנדוף על אחוזתו, הולך וגדל... ומצבא בנבב עיד הבנים. בהיותו המנוסדת של המלך המלבי קשרו עליו כל הנערים הלוז: כנר וכהן, נבחה ואדרים־ותבים, כל כוחות לילו מבן לו. ובבב, עיר הכהנים, ותכלה.

ערב, שבן ערב בא למשלת שאול המסיקרת, הרומסת, ומעמדת הרוח הרוזמה שבב חוזות בתוריה המפלבתו. אחיה, ומתוך מהני נבב הנרוגים מתנבאים במלך שאול בתורת בעלתי אוב. הבשוחה בשונה קן. עץ יושם לשלמות שאול בשורה מדי, ומתחיו ימלוך דוד האוקסטר, המפון ומכרכר ומשוחק לשני ה':

„ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך ומבל ביתו לצות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה'. ונקלותי עוד מזאת והיהי שפל בעיני ועם אמהות אשר אמרת עמם אבבדה. ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה[5]".

ב.

הדור שלנו, דור ראשון לבלבות, נקרא לדברים גדולים, להחזיר את עטרת הנבואה לישנה. הוסמה נחבה לדבר, נכשלנו בנסיבתנו. היה קל מדי להשתים בנשלתנו את המיסמד הזילוני השונה בבל יכלתו לדבא ולבבוב אם לא הוא ה' ולהשתוק את הנבואה הישראלית הייחודית. אבל לאמיתו של דבר, גם אנו, שלומי אמוני ישראל, אשמים. לא שאפנו לשיבת הנבואה כראוי לדור שבי ציון. לרוב הסתפקנו בדשנים ישנים שהבאנו אתנו מהגלות. הסתפנו בשנאת הרציני הדיבות הישראלי הדיבות הנבואה הייתה מבוקשת לבבו לחידוש הנבואה ושיבת רוח ה'. יחבן שאילו הראינו וגילינו את השבב שביהדות, את בהנה, את הלהב הלהט שבה, הייתה זוכים ל„קבלת־פנים" אחרת מבד אלה שאינם שומרי בבתות. אבל לאבבנו, אנו בעצמנו מקופדים ואינו יודעים מחזיק־הבדלות של קדושה, מהם.

עם ישראל בישוד עם הרוח. וכשלא ניתבה אפשרות לאותה הרוח להתבטא בצורה נאותה. עולים לקרות שני דברים: א) הרוח תבבא לה סיפוק בבתות חרבים זרים שאצלם אין תוכן; ב) הרוח תהבל בעצמה מרוב תסכול.

אם הנוער החילוני פונה ל„בעלי־אוב" מדעם רוח הקודש ובנואות, הרי הנוער הדתי סובל בעצלת „רוח ה' רעה" בגלות. לא כל רוח ה' לטובה, יש רוח ה' שהיא לרעה. פנטיות, קנאות פמולה וכו', כל אלה סימפטומים של רוח ה' רעה.

הנוער החילוני אינו נהנה מנבואה והדות בוחרי מפיסה ויש לנו עליו רחמנות גדולה כשהוא שואל בבעלי־אוב לסיניהם, אם מבעבר ואם מעזרה. חבל מאד של נוער יהודי שמבקש השוונות לשאלותיו הקיומיות מאמריקה ומרוסיה, מהדו השוונות. אבל גם על הנוער הדתי יש לעורר רחמים רבים. ברוך השם אינו עונה לבעלי־אוב, לחרבויות זרות, ברם מואיל ולא ניתבה לו רוח־הקודש בבולא זיו הדה, אחוזו מצין „רוח ה' רעה". הנעים שלא ניתן לזיות עליהן הואר הבהל, נראות מהן הפוריה, הבחוכות הצמקמקות. אין שני שבים בישראל, ישנו עם אחד בלבד, עם הנביאים, וכשהוא הוא נכנס לבוץ, מילוו נרפשים.

האמת הבלובה היא שאינו מתקדמים בפריבה הזאת, צוברים אנו במקום, נהיינו לשתי מחנות, „הדתים" ו„חילוניים", התבדרנו מאחדי מדרשים, וכבל הנראה תהיה זאת „מלחמת אלף שנים". המצב הזה „ימשך עד שהעם, כל העם, יבקשו את ה' אלוהיהם ואת דוד מלכם, ומתעוד המלכות לבואה שהיא הנבואה לשתי המבות, מבת „בעלת הבית" של חברה פגאנית, מבד אחד ומבת „רוח ה' רעה" של חברה פרעסיסטית, מבד אחר.

---

1 שמואל א' י', ה'—ו'.
2 שם ט', ב'.
3 שבה ציב.
4 יחסם לב שבשמואל א' פרק י"א שאול עודו מתעקד כשמעם תרועתמי עד שלא הפלך בגלגל. ראה שם פסוק ו'.
5 ראה ברכות ג':
6 ש"א ט"ו, י"ד. ועי' לקוחי הורה לר' חיים ויטאל שמואל א' י': „לכן היה רוח רע: מבעת את שאול, הנאול ולא הוקן הנבואה ורוח הקודש נגלה עליו רוח שמאה, לכן לא נעבה באורים ותומים הנביאים כי הוא פגם מחינת הנבואה ורוח הקודש".
7 ש"א ט"ו, כ"ג.
8 שם ח' ח' כ'.
9 שם י"ח, ו'.
10 שם י"ט, כ"ג—כ"ד. והשוה י', י"ב.
11 שם י"ז ד'; מגילת י"א. חולין ס': ריש כה. חולין ל: ורשת אחרות יקשה לרש"י עגיל, שאמר לבנו, שאמר דוד.
13 ש"א כ"א י"ד—ט"ו; תהלים ל"ד א'.
14 ותלי ל"ד כ'.
15 שיר ו', כ"א—כ"ב. ומבים מוף הלכות לולב. ועי' לקרית שם כי מאחר חטא שאול, דוד הוא יחוקן הנבואה מחדש בשטיבה בשיבוך נצח.

הרהורים על דרך חינוכנו

מאת הרב שבתי סבתו

(מסבת אבות ה'ו). — הוא היה אומר: בן חמש שנים למקרא, בן שלש למשנה, בן שלש עשרה למצוות, בן חמש עשרה להלכה, בן שמונה עשרה לחופה, בן עשרים לרדוף...

בשנה נפלאה זו מקפלת בתוכה את כל עולמו של האדם, מיום שעבר את שנות עולמו והחל הבבר בשפתיו, עד יומי וקנתי המופלגים בהם הוא מנתק בגע עם הסובבים אותו.

על אף ההחשיבות המצומצמת ההוראה הדינוכית הבקיאה שבעבריקה לגו מיומנה זו, לא נכתה לחידון בהרחבה כראוה לה על ידי האמוראים בתלמוד ההדורות הבאים אחריהם. ומן הסתם סמם לבך הוא שבדר זה עשוים ובלוי ונהגו בחיי יום יום. אך מה שהיה פשוט בדורות ראשונים, הפך למסתם ובלתי מובן בדורות האחרונים ובבחוד בדורבו זה. ההחל עלמות מבשנה זו היא מבחנת ושיטתית.

אבו ובדקו בדייני ישראל, חכמיו ומחנכיו שב־ילדותם הנבנו בבנהג בדורות הללו. שאלו נא וראו כמה בקיאים בבשת סדרי בשנה על פה? מעטים הם. כמה שיבושים בארזבור פסוקי התנ"ך שהם בשפת אמנו? שלא לדבר על אי ידיעתם בלל. דבר שלא נשמע ולא נראה כלל בין חבמי דורות ראשונים ומסורן. אני לה לילדותנו שבירשה את קנותנו.

הסם ישר הוא לפסוק בתריפות וסברא, הבירות דאבני ירבא, קודם לימוד שרשי אמונתינו ויסודות אמתיתנו, הורעים ונסתרים, גם הפ"ו ציבים ודר־מסמעים לו לקום לתשובת שבו, ללא סימנים מלו. אבל חוצר קרא לבלך.

מלכות הפירוש סדר, קבע, הסמר, הגירות, וכל מה שקשור היה לאלוהי, ההשראות שהאומיות, לתשמיכת־איש, לנשיבות רוח", בהסיר האחוד הוא בא ונחשב כמורד במלכות. שמואל ביטא לבטל את הנד הזה של אישיותו, לבטל אחיות אלה, את מלכותו ההפבר של כיבוש בגבעתו. בסמוך נשמתו המעגלל מאבק כתמיד של סתירה ובניין.

וכבל שבבה בפיסיחתו, בסמטיקליתו, מרחו — רחב הבלוגה המכוסחת רדפה אחר בבלים. חייו הבנים הנעימים, הדי הרוח לא הרפו מבבו, לא נתנו לנשמו מרגוע אלא המריחהו בלי סוף. חלום הנבואה התחלף בחלום בלהות; רוח אלהים הנבורשה חוזה בצורת רוח אלהים רעה. „ורוח ה' סרה מעם שאול ובעתתו רוח רעה מאת ה'".

הגבינה הנבואה רוחקו מסבר הבלך, דחנן בשחר ידים, אמנם מדי פעם, מתוך דכדוכה של נפש, קראם לבדו, הן הין בבלות את דעתו בבבר בשבבר הימים. „והיה בהיות רוח אלוים אל שאול ולקח דוד את הבנור הנגן בידו ורוח לשאול ושבב לו וטרה מעליו רוח הרעה".

לא היה במשבר המריבה „בבל הערים" מקום להשראת נבואה הישראלית הייחודית מאד, והקושר שקדם היה בליבך מבעי ובריבך בחנג שאול, הפך לו לרוצח רבב אדבב. בכאן ואילך תבלה הנבואה בל אבו ומל חבשו: „ותבלה רוח אלהים רעה אל שאול ויתנבא בתוך הבית והוד מגון בידו כיום ביום ובו ר". „וילך שם אל נויות בראמה והוא עליו גם הוא רוח אלוים וילך הלוך ויתנבא... וישבט גם הוא בבגדיו ויתנבא גם הוא לפני שמואל ויפל ערום כל היום ובל הלילה על כן יאמרו הגם שאול בנביאים".

ז. „נעים זמירות ישראל" הקסן, ה„סנדרוני", הרגיל לי שנות את שמנו כדי לשעבד ולראות בי שבב ה', הבוז הנדוף על אחוזתו, הולך וגדל... ומצבא בנבב עיד הבנים. בהיותו המנוסדת של המלך המלבי קשרו עליו כל הנערים הלוז: כנר וכהן, נבחה ואדרים־ותבים, כל כוחות לילו מבן לו. ובבב, עיר הכהנים, ותכלה.

ערב, שבן ערב בא למשלת שאול המסיקרת, הרומסת, ומעמדת הרוח הרוזמה שבב חוזות בתוריה המפלבתו. אחיה, ומתוך מהני נבב הנרוגים מתנבאים במלך שאול בתורת בעלתי אוב. הבשוחה בשונה קן. עץ יושם לשלמות שאול בשורה הרציני מדי, ומתחיו ימלוך דוד האוקסטר, המפון ומכרכר ומשוחק לשני ה':

„ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך ומבל ביתו לצות אותי נגיד על עם ה' על ישראל ושחקתי לפני ה'. ונקלותי עוד מזאת והיהי שפל בעיני ועם אמהות אשר אמרת עמם אבבדה. ולמיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה[5]".

ב.

הדור שלנו, דור ראשון לבלבות, נקרא לדברים גדולים, להחזיר את עטרת הנבואה לישנה. הוסמה נחבה לדבר, נכשלנו בנסיבתנו. היה קל מדי להשתים בנשלתנו את המיסמד הזילוני השונה בבל יכלתו לדבא ולבבוב אם לא הוא ה' ולהשתוק את הנבואה הישראלית הייחודית. אבל לאמיתו של דבר, גם אנו, שלומי אמוני ישראל, אשמים. לא שאפנו לשיבת הנבואה כראוי לדור שבי ציון. לרוב הסתפקנו בדשנים ישנים שהבאנו אתנו מהגלות. הסתפנו בשנאת הרציני הדיבות הישראלי הדיבות הנבואה הייתה מבוקשת לבבו לחידוש הנבואה ושיבת רוח ה'. יחבן שאילו הראינו וגילינו את השבב שביהדות, את בהנה, את הלהב הלהט שבה, הייתה זוכים ל„קבלת־פנים" אחרת מבד אלה שאינם שומרי בבתות. אבל לאבבנו, אנו בעצמנו מקופדים ואינו יודעים מחזיק־הבדלות של קדושה, מהם.

עם ישראל בישוד עם הרוח. וכשלא ניתבה אפשרות לאותה הרוח להתבטא בצורה נאותה. עולים לקרות שני דברים: א) הרוח תבבא לה סיפוק בבתות חרבים זרים שאצלם אין תוכן; ב) הרוח תהבל בעצמה מרוב תסכול.

אם הנוער החילוני פונה ל„בעלי־אוב" מדעם רוח הקודש ובנואות, הרי הנוער הדתי סובל בעצלת „רוח ה' רעה" בגלות. לא כל רוח ה' לטובה, יש רוח ה' שהיא לרעה. פנטיות, קנאות פמולה וכו', כל אלה סימפטומים של רוח ה' רעה.

הנוער החילוני אינו נהנה מנבואה והדות בוחרי מפיסה ויש לנו עליו רחמנות גדולה כשהוא שואל בבעלי־אוב לסיניהם, אם מבעבר ואם מעזרה. חבל מאד של נוער יהודי שמבקש השוונות לשאלותיו הקיומיות מאמריקה ומרוסיה, מהדו השוונות. אבל גם על הנוער הדתי יש לעורר רחמים רבים. ברוך השם אינו עונה לבעלי־אוב, לחרבויות זרות, ברם מואיל ולא ניתבה לו רוח־הקודש בבולא זיו הדה, אחוזו מצין „רוח ה' רעה". הנעים שלא ניתן לזיות עליהן הואר הבהל, נראות מהן הפוריה, הבחוכות הצמקמקות. אין שני שבים בישראל, ישנו עם אחד בלבד, עם הנביאים, וכשהוא הוא נכנס לבוץ, מילוו נרפשים.

האמת הבלובה היא שאינו מתקדמים בפריבה הזאת, צוברים אנו במקום, נהיינו לשתי מחנות, „הדתים" ו„חילוניים", התבדרנו מאחדי מדרשים, וכבל הנראה תהיה זאת „מלחמת אלף שנים". המצב הזה „ימשך עד שהעם, כל העם, יבקשו את ה' אלוהיהם ואת דוד מלכם, ומתעוד המלכות לבואה שהיא הנבואה לשתי המבות, מבת „בעלת הבית" של חברה פגאנית, מבד אחד ומבת „רוח ה' רעה" של חברה פרעסיסטית, מבד אחר.

לראשונה-ספרים על מלחמת קוריאה

מאת בת שלום

מלחמת קוריאה עדה כאשר ביוני 1950 פלשו חיילים חמר שים בשטח דרומי מצפון קו־ריאה אל הדרום שהיה לא־מוכן ולא ממוש כראוי ובמסע מלחד מה מהיר פעמו במדינה וכבשו אותה כמעט עד למחוזותיה ה־דרומיים והאחרונים. רגע לפני הכניעה המופית של הדרום — הציל חיילים אמריקנים בתוס־פת חיל כשלוח של האדים ר־עצרו את המתקפה. הגנרל דוגלס מק'ארתור במיתקפת נגד מו־הירה — הדף את הצפונים ו־הניסם אל מעבר לגבול המשון; כשהוא מובש אפילו את בירת הצפון פיונגיאנג.

דבר זה היה יותר מדי שהר־מינים היו מוכנים לבלוע. צב־אותיו של מאו עברו את נהר יולו והתקיפו את מקארתור.

הגנרל האמריקני התבונן כ־תגובה לחדור למין אבל אז הת־ערב נשיא ארה"ב, הארי טרו־מן, שלא רצה לוחריב את ה־מלחמה באסיה, שלח את מק־ארתור הביתה וכרת עם המינים הצפון קוריאנים שביתת נשק רופפת המחזיקה מעמד עד היום אם כי אין שום מבטח כותב וחתום המציד עליה. ב־מלחמה הזו, שבעצם לא הסיגה דבר נהרגו למעלה מ־54 אלף חיילים אמריקנים ולמעלה מ־מליון קוריאנים וסינים. למרות זאת, במפתיע, לא לכדה מלחי־מת קוריאה את תשומת לבם של המומחים האמריקנים ואף לא של הסופרים. דונלד נוקס עשה איפוא במידה רבה מלאכה חלד־צית בנושא. הוא ראיין חיילים ונגרלים אמריקנים, צייד יום אחר יום את אירועי הקרבות, הראה כיצד בגיבוד לתחזיות חיילים בחיים האזר־חיים, כשהם בולעים בדממה את תסכוליהם מתוצאותיה של המל־חמה המיוחדת וחסרת המצא־בה השתתפו, בניגוד לנסיונם באסיה, במלחמת העולם השי־נייה. מלחמת קוריאה הנחילה לאמריקנים בפעם הראשונה, שעם כל כוחו של נצחון שהיא ב־עצם כישלון, והיתה זו חוויה ראשונה לקראת מה שהתגבר בו־ווייטנאם ואולי מסיבה זו נחי־לצים עזה סופרים לבדוק מה ארע בה. דוגמא שנייה לחוו־יות הענין במלחמת קורי־אה. הוא ספר שעדיין לא יצא אל החנויות אבל נמצא כבר בדפוס באוהיו. זכרונותיו של עד ראייה, איש המרינס בדי־מוס שנלחם בקוריאה והיום, שלושים ושש שנים לאחר מע־שה, החליט לכתוב מה שראה שם.

*

אושר ע"י הצנזורה

מחבר „מלחמות", ספר מקפיא דם על כריש סורף שהתקף גם לטרף מצליח, פיטר בנדלי, חו־ליט השנה להגיה את הבידים האכזריים של מימי האוקיינוס כדי לתשוף את שדות הציד ה־מסוכנים לא פחות של הצלילי־קה הוושינגטונית. ברוטן חצר בלשי ½ הומריסטי בשם: „אר־שר ציי הצנזורה" מספר בנדלי על פעולותיו בראשית שנות ה־40 לחיינו סימוטי ברנהם. המזמון להיות סופר צלילים בבית הלבן ולכתוב את נאומיו של הנשיא בנג'מין ס' וויגלה.

ברנהם המשועבם המתבקש לכתוב נאומים שהתאימו למר־עדוני נוצר חוגי צדקה למי־ניהם, בדמם הון אחד לבלות על שולחנו כסמכים חמוריים ד־בהם מרחת המחבר האמומי של קוריטון (הוסמה של דבש ופלפלין ליין) ואש עשיר מחבלכל בשלטון.

כך אי אפשר לעולם בלא מקרא (מים) ובלא כשנה (יין) ואי אפשר לעולם בלא השיים (קוב־ליטון) ואשרי מי שעמלו בשיים.

משמע יש כאן ערמדה שבסיסה הוא, המים השפיעים הנצרכים לכל אדם. ומעליהם היין המצריך עיבוד. הקוריטון שהוא המובחר שבכולם לאנינו הטעם ויש בו הוספות מיוחדות. כך המקרא מקיף את הכל, ואין מי שיוכל לחיות בלעדיו. ובנגדו נמשלה התורה למים. המשמעה היא כנגד היין. אך המובחר שבכולם הוא התלמוד שענינו הקשת הכל־לים זה בזה עד שמצאים ביצוצות. אלו הם ההל־כות הנלמדות מתוך עיון וסברא.

אמור מעתה. תחילת דיבורו של אדם להיקף את ידעת התורה כולה בכלל אחד גדול. וכן לכלול את כללות האמונה בפסוק אחד. ואין ספק כי אין הילד הזה מבין את מה שהוא אומר. ומנין לנו שזה־פסוק „תורה צוה לנו..." הוא כלל כל התורה כולה? ראיה לזה מסכת בבא בתרא דף יד. אמרו ליה רבנן לרב המנונא. כתב רבי אמי ארבע מאות ספרי תורה (לא יתכן שאדם יוכל להמציק כמות כה גדו־לה). אמר להם: שכא תורה צוה לנו משה... כתב.

כלומר יש אפשרות לכתוב את כל התורה כולה ע"י כתיבת הפסוק שהוא כוללה. כשהילד מגיע לגיל חכמה, ראוי הוא להתחיל ללמוד את התורה שבכתב לפי סדרה. ועד שהוא בן עשר למד הוא את כל המקרא. (תורה, נביאים, כתובים). ולא רק שחילד ראוי לכך, אלא כך הוא בנוי מבחינה נפשית. הוא אוהב את הליימוד ואת החזרה על הפסוקים בניגון כמות שהן עם הנבואה הבסיסית שהגנו לו בהם.

ולפיסוד טוענים מזכיר את המדרש הנפלא (תנ־חומא — מקרי) המתאר בפרוטרוט ובאריכות רבה את שלבי ירידת הנשמה לעולם. ההתהוותה כעובר וכילוד. דבר בתבאר שהעובר לומד את התורה כולה על ידי כלאך בטנה, ובצאתו מרחם אבו מכבה המלאך בר הדוק לראשו, וטוטרו ומשכחו את כל הנהיה שלמד.

ובו לא יתבה לבואה ענין זה? לשם מה ללמוד ואחיב לשכח?

אך כאמור לעיל בחיר ובהיר ונהיר. וראשית יש להזהיר: ראוי הוא שאין עולמו של העובר כעולמנו אבו עולמבו הוא חיצון הפולמו הוא פנימי. ענין סגולות ואבו וכיו הנוגעים וכי ביקתו היא פנימית. מכאן שבר הדלוק לראשו בבמצותו ראוי וחגגת בתחום הלא ידוע לבו. אם יש בשל לראיה זו הרי הוא הבלוב. וכל לימוד התורה לגבין מסתבם בהשגה ורהגיות בולה אשר אינבת באה לידי ביטוי. אך תיקונו הוא בצאתו לעולם הזה שבו הוא בטמגרת הזבן.

ודאי כך ולשיטת התורה הנמכת לחיות מודרנת ואיתית, ובדיקה מצוכה. אך אלבלא נשרשה בו ידעת התורה כבעבר, לא הית מבלית האדם כל ימי חייו ללבוד אם אות אחת. וסך כל התקדמותו של האדם בימי חדר הנדון הוא ההשיג ביגיע כפו אשר הנה בו כבבים ושורש.

ולבעמיקים השוב, יתבדר שליבוד העובר וסטירת הבלאך הגורמת לשיכח תלמוד הם הופבה אחרת בעולם להיות בתיבת לחות ראשונים ושבירתם. בבאן הדבן סלולה הבבת עונש חטא הפגל. שב־ביא דרישתא נאמר „ובנה הגיהה לי ויחר אפי בהם ואכלם" ולאחר שבתם על הדעה כתיב „ובשם פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" וכאן הדיעונו רבו־תינו זכרונם לברכה, אין לך כל פרעונות שבאה לעולם שאין בה אחד מעשרים וארבעה בהברע לישראל כך היה. אלא שלא התקיים בדור אחר, כי אם התנהל על בני כל הדורות. אפור מעתה, גם בעונש נתבלתה כיתת ארך אפים וזאת כאשר הבי־דרה בתחלקה על פני דוריה רבים ושנים רבות.

בסכם הנאמר — שמירתו של הכלל היא בהתחל־קותו לפרטים.

ד. כלל ואחיב פרט

הדרם של דברים כך הוא: כלל ואחיב פרט.

והיכן מבאר לנו חזיל ומראה זו? בבדר הפר־שיות של קראת שמע. וכך שבינו במסכת ברכות פרק שני בשנה ב': איל יהושע בן קרחה. למה קדמה „שמע" ל„והיה אם שמוע"? אלא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחיב יקבל עליו עול מצוות.

הנוי אוכר ראשית קבל עליך את הכלל הגדול שהוא מלכות שמים, כשורש ובסיס לקיום כל שאר המצוות, אך כיון שאי אפשר שהאדם יקיים את כל הכלל הגדול בחה של אמונה ולא פרוקם מעשים, לכך באה פרשת והיה אם שמוע הפוסקת בקיום המצוות שהם הפרטים של כלל האמונה, ועל ידי קיום כל פרט ופרט מאיר ומזרח אורה השלם של מלכות שמים.

ה. הזדה שבכתב ותורה שבעל־פה

תנומא פרשת נח ג — „תורה שבכתב כללות, הזה שבעל־פה פרטות.

התורה שבעל־פה היא פירושה של התורה שבכתב. כה שסתם משה רבינו בתורה פירשה הנביאים. ומה שסתמו הנביאים פורש בכתובים. אבל הלכה למעשה אין ללמוד אלא מדברי חכמים בתורה שבעל־פה שקבלו איש מפי איש עד משה מפי הגבורה.

חו המיבה שהתורה שבכתב — כתובה. התורה שבעל־פה אינה כתובה. לפי שאפשר לכתוב כללים ואפשר הקיף בהם את הכל. אבל פרטים היוצאים מתוך הכללים אין להם קץ וקצבה. כפשיש יפוצץ סלע. ומקרא אחד יוצא לכמה טעמים.

ו. יהם בין מקרא — משנה — תלמוד

בסכת סופרים פרט טו.

אי אפשר לעולם בלא מים (פשוטים ללא ציבוד אדם) ובלא יין (חיבים לחיוך את הגנבים) ובלא קוריטון (הוספה של דבש ופלפלין ליין) ואש עשיר מחבלכל בשלטון.

כך אי אפשר לעולם בלא מקרא (מים) ובלא משנה (יין) ואי אפשר לעולם בלא השיים (קוב־ליטון) ואשרי מי שעמלו בשיים.

משמע יש כאן ערמדה שבסיסה הוא, המים הפשוטים הנצרכים לכל אדם. ומעליהם היין המצריך עיבוד. הקוריטון שהוא המובחר שבכולם לאנינו הטעם ויש בו הוספות מיוחדות. כך המקרא מקיף את הכל, ואין מי שיוכל לחיות בלעדיו. ובנגדו נמשלה התורה למים. המשמעה היא כנגד היין. אך המובחר שבכולם הוא התלמוד שענינו הקשת הכל־לים זה בזה עד שמצאים ביצוצות. אלו הם ההל־כות הנלמדות מתוך עיון וסברא.

אמור מעתה. תחילת דיבורו של אדם להיקף את ידעת התורה כולה בכלל אחד גדול. וכן לכלול את כללות האמונה בפסוק אחד. ואין ספק כי אין הילד הזה מבין את מה שהוא אומר. ומנין לנו שזה־פסוק „תורה צוה לנו..." הוא כלל כל התורה כולה? ראיה לזה מסכת בבא בתרא דף יד. אמרו ליה רבנן לרב המנונא. כתב רבי אמי ארבע מאות ספרי תורה (לא יתכן שאדם יוכל להמציק כמות כה גדו־לה). אמר להם: שכא תורה צוה לנו משה... כתב.

כלומר יש אפשרות לכתוב את כל התורה כולה ע"י כתיבת הפסוק שהוא כוללה. כשהילד מגיע לגיל חכמה, ראוי הוא להתחיל ללמוד את התורה שבכתב לפי סדרה. ועד שהוא בן עשר למד הוא את כל המקרא. (תורה, נביאים, כתובים). ולא רק שחילד ראוי לכך, אלא כך הוא בנוי מבחינה נפשית. הוא אוהב את הליימוד ואת החזרה על הפסוקים בניגון כמות שהן עם הנבואה הבסיסית שהגנו לו בהם.

חימרה אחר האתון

מאת רפאל לוי

בתיקון טעות למפרש כל מ־קון התקנים 194 קראנו: „במשנ־פט האחרון של הסעיף ישומפר המלוים: מ־18%+" וכאן יש גם מלות וגם כספר. באחד העיתו־נים נכתב: „האשה... בת 35 חי־מה אחר אחוזה בשולחי הכ־ביש..."

במשפט הראשון הניל השאלת היא, אם מותר להשתמש ב־„מלים" גם למלות וגם למספ־ר. במשפט שלאחריו: אם יש לומר „איתנות" (חידיק, שוא, קמץ) או מותר — „חיזיקה" נראה. ש־כותר לומר „מלים" ו„חיזקה". במילון אבן שושן: „חיזק (מי בצירה) — נתן בחזקה, הלך אי־דרי חמור או אחרי בהמה אחי־רת, לרוחם בהלוכים".

בכסכת שבת ק"ג ב"ב: „ה־מחבר אחר בהמתו בשבת". הפי־רוש: „מנהיג הבור סוגנה, קרוי מחבר".

יש גם „הנגהה". ואין מנהיגין את הבהמה בקול ביום־טוב" — ביצה ד', ה'. „משיכה בגמול ו־הנגהה בחמור" — בבא מציעא ט', א"א.

מעניין, ששימוש בפועל אחד שכנבר באמיתות מסקנותיו. אבל אין מסק שפירדשו שונה, מקודי גם אם יש לשער שלא כל מדעני המקרא יסכימו עם דבריו.

יהא זה מסובך למטוי פרסים בי־דבר הרשויו של המחבר ואת מסי קנותיו על מסך אותם חישובים ב־עניין הנבואות של דניאל. אולם מן הראוי לבסור לפחות שתי דוגמאות מן הספר הזה „דניאל ובואתו".

את הפסוקים 36 עד 41 בפרק י"א בספר דניאל (החל במשפט: „ועשה כרצונו המלך ויתרומם ויתגדל", עד הפסוק 41 „ובא בארץ הצבי ורבות יכשלו ואלה יימלטו בידו — אדום ומואב וראשית בני עמון") מייחס המחבר — לפי חישובי השנים — לקיסר וילהלם מגרמניה אשר בשנת 1914 היה מיחסי מלחמת העולם הראשונה. משך רוב שנות המלחמה הראשונה. משך רוב שנות המלחמה תישאר פלשתין תחת שלטון טור־קי — כותב א' שץ — ואולם השמח של אדום, מואב וראשית בני עמון, כלומר השמח של מדינת ירדן, יהי־מוק בקצב איטי בתחת ידי השלטון הסובלי".

בפסוק כ"ד בפרק ט' של ספר דני־אל, נאמר:

„שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך לכלא הפשע ולחתם חטאת ולכפר עון ולהביא צדק עו־למים ולהחתם חזון ונביא ולמשוח קודש קודשים". ודיו שץ מסביר, ש־המלה שבועים, המופיעה רק בספר דניאל, בשמלת תקופה בת 49 ש־נים, המלה שבועות תקופה של 7 שנים. כלומר, שהמלים שבועים ש־בעים המופיעות בפרק ט' שווה לב־די 49 כפול שבעים שהיא תקופה בת 3430 שנים. ואחרי הסברו של המחבר לגבי חישוביו אלה, הוא מ־גיע לסיכום שלו, 1996, ומסיק בכך כי בשנת 1996 — היינו כעבור 11 שנה — יוקם בית המקדש, כל הנ־בואות בתנ"ך יתמלאו וצדק עול־מים ישרור בעולם. זה לאחר שכבא סימוכין בנבואה של דניאל, כי ב־שנת 1948 תוקם מדינת ישראל.

טוב לקוות. לו יהיה כן! יהיה כולנו. שבנואה זו ושל א' שץ! על סמך דבריו של דניאל אמנם תקום. ולא תיגרם לעם ישראל אכזבה, כפי שקרה בשנת תי"ר — 1840 — ש־פרסים על כך מסופרים בספרו של ר' אריה מורגשטרן „משיחיות זוי־שוב ארץ־ישראל", שיצא לאחרונה. מכל מקום, הספר מעורר עניין ומחשבה.

פירוש חדש ומעודד לנבואתו של דניאל

מאת אברהם ב. ריבלין

„דניאל ובואתו", — פירוש הי נבואה בספר דניאל", מאת אלי־הי שץ. הוצאת „ספרים „אלף־ביתא", תל־אביב 175 קמ"ד.

ספר דניאל, הוא מן הקשים ביו־תר בתקרא, ועל כן נתון לפירוד־שים שונים. מחברן של הספר „דני־אל ובואתו" סוקן בבנוא לספרו עניין הנבואות של דניאל. אולם מן הראוי לבסור לפחות שתי דוגמאות מן הספר הזה „דניאל ובואתו".

את הפסוקים 36 עד 41 בפרק י"א בספר דניאל (החל במשפט: „ועשה כרצונו המלך ויתרומם ויתגדל", עד הפסוק 41 „ובא בארץ הצבי ורבות יכשלו ואלה יימלטו בידו — אדום ומואב וראשית בני עמון") מייחס המחבר — לפי חישובי השנים — לקיסר וילהלם מגרמניה אשר בשנת 1914 היה מיחסי מלחמת העולם הראשונה. משך רוב שנות המלחמה תישאר פלשתין תחת שלטון טור־קי — כותב א' שץ — ואולם השמח של אדום, מואב וראשית בני עמון, כלומר השמח של מדינת ירדן, יהי־מוק בקצב איטי בתחת ידי השלטון הסובלי".

בפסוק כ"ד בפרק ט' של ספר דני־אל, נאמר:

„שבועים שבעים נחתך על עמך ועל עיר קדשך לכלא הפשע ולחתם חטאת ולכפר עון ולהביא צדק עו־למים ולהחתם חזון ונביא ולמשוח קודש קודשים". ודיו שץ מסביר, ש־המלה שבועים, המופיעה רק בספר דניאל, בשמלת תקופה בת 49 ש־נים. המלה שבועות תקופה של 7 שנים. כלומר, שהמלים שבועים ש־בעים המופיעות בפרק ט' שווה לב־די 49 כפול שבעים שהיא תקופה בת 3430 שנים. ואחרי הסברו של המחבר לגבי חישוביו אלה, הוא מ־גיע לסיכום שלו, 1996, ומסיק בכך כי בשנת 1996 — היינו כעבור 11 שנה — יוקם בית המקדש, כל הנ־בואות בתנ"ך יתמלאו וצדק עול־מים ישרור בעולם. זה לאחר שכבא סימוכין בנבואה של דניאל, כי ב־שנת 1948 תוקם מדינת ישראל.

טוב לקוות. לו יהיה כן! יהיה כולנו. שבנואה זו ושל א' שץ! על סמך דבריו של דניאל אמנם תקום. ולא תיגרם לעם ישראל אכזבה, כפי שקרה בשנת תי"ר — 1840 — ש־פרסים על כך

מודי ורבותי, אחי ורעי

מאת משה קרונה

„לא עת לי להצטנע" (ג')

עלייה — בגדר פיקוח נפש

בפעם הקודמת הלכתי אל הרב שלמה דוד סרנא בענין אחר לגמרי. נזכר אני כי לשם „בסדר" בקשתי משני חברים הנשובים מאד שיהיו עמדי הרי הם הד"ר שמחה בונים פלדמן וד' פיסל גוטמרס. ביום בהיר אחד קיבלנו ידיעה טלגראפית כי קיימת אפשרות של סמך לצרף כמה וכמה חברים לשיירת עולים בלתי לגאלית שהפליג מנמל קונסטאנץ באוניה הכרוחי הדבר כי כבר יהיו בנמל הרומני בבוצאי שבת הקרוב. ברוך היה לנו כי חברינו הנלוצים היו טובים לצאת לדרך מתוך אזעקה של כמה שעות בלבד. אבל הרי לא ייתכן לארגן בשבת הטעה הלוצים דהיים זוכרי שבת כמעט הם בגיהם הנאכנים כל זוכרי שבת. הן לא בשמע כדבר הזה הן גם אנו המארגנים את העדה הילנו חרדים על שמירת המצוות

ובכן, הלכנו יהדיו ליטול עצה מאת ר' שלמה דוד כהנא. באנו לפניו ודיר קיבלנו; הבין כי עניין נהוץ לפניהם. תיארנו לפניו את הענין מכל צדדיו והקפדנו כי התיאור יהא מאוזן הוהר עצם הרכבה של המשלחת שלנו מצד כמאה עדים על מגמת האיזון. הרב סרנא העביר ידיו על פניו ונתן היה משך כמה דקות בהבנה של רגעים מחי עליון ואחר כך פתח ואמר בפשטות אמנם כן — בשלה מבריקים להברים ונחדיפם הזהר נז' הדים כי יעלו על הרכבות בטרם כניסת ה' שבת, כי לא יצאו בתחנות הסונות שבקן יתעכבו הרכבות אל בחוץ לקרונות. כי לא יחללו את השבת בכוס ענין אחר, פרט לענין גופו של הנלה ופיקוח נפש והי יברך את צאתם ובואם אל ארץ הקודש. דבריו היו קצרים, תמוכים, ברורים. הוא לא הסביר לנו דבר בהעבריו ובסיקוליו הלכתיים ובירך אף אותנו לשלום...

ואמנם, אותה שבת נסעו כמה וכמה חלוצים דהיים, שהבלנו אותם בברכיהנו, ברכו בות לעבר האנייה בנמל קונסטנץ הגיעו לארץ ישראל. אינו זוכר בדיוק אם הסיפור הזה נתפרסם בעתון בפולין. אלא זוכר אני כי לא היה פוצה פה ומצפצף. לא נשאלנו על ידי מישהו את כבוד של הרב אבר אחר תתיר לנו את הדבר. פשוט היה אצל יהודי פולין כי ענין העלייה לארץ ישראל בימים הדם הוא ודאי בגדר של פיקוח נפש.

רשיונות לעליית נוער

זוכרני היטב כפעם אחת דיברו עמי על הדחיפות שישבה בכינוס ישיבה של נציגי הארגונים ההלוציים ביום הכבת מדי לדון בשאלת האפשרות להגדיל את התנועלות הכלילה בדבר הקצבת רשיונות לעליית נוער מפולין כדרך המוקצבים רשיונות לעליית נוער ליהודי גרמניה. זו היתה יוזמה חשוב מאד כי קיומו נהוגי לאוזי מאפשרת הא לפתות פהה של רחמנות אצל משלח ה' מגדאם הקצבת מספר של רשיונות עליה. שמענו כי הנגרת הנרייטה סולד בעצמה מנ' סה לחמוך ביוזמה זו ובלבד שהרשיונות שייתנתו (אולי) לא יגוזו מהמיכסה הניתנת לנוער שלנו בגרמניה הנוהן בסכנה של ממש. הסכמתי על דעת אבי ואמי, זכרונם לברכה, שכל הישיבה הזו תתכנס בביתנו הפרטי שלנו סביב שולחן השבת וכל המזמנים. הבינו מעתם ממצוים הם בתחום של בית שבו יש שמירת שבת כהלכה. אבי, שהיה לבוש מדרס תמיד בשבת בגדי שיראין, סייע לאמא להגיש לאורחים תקרובת שנרי ידע כי מדובר בפיקוח נפש. ואמנם צריך לומר כי בהמשך הזמן קיבלנו בפולין מספר מצומצם של רשיונות לעליית נוער מפולין. אז רצינו ליצור הקדים שעליו יהא אפשר לבסס בעתיד דרישות נוספות. קבוצה קטנה ובכללה נוער דתי, הצליחה לעלות לארץ ואולם לבם של אנשי כבלולת המגדש לא נפתח יותר ואנו בפולין אפילו לא העזנו להעלות על דל שפתנו דרישה מאת ראשי עליית הנוער כי גם אנו בפולין נקבל אינה פירודים כעולהן זה של עליית הנוער מ' גרמניה. זוכרני עוד כי בהיותנו כאנו זמן מה בקונגרס הציוני בציריך נפגשנו — משלחת של הנוערות ההלוציות בפולין — עם הנערת הנרייטה סולד בכבודה ובעצמה. יגלנו שיחה ארוכה בנושא של עליית נוער מפולין. המצב בפולין היה קשה ומציק אלא כולנו ידענו שאת הדפיסות יש לתת לנוער היהודי בגרמניה. מדי זוכרי את הפרסים האלה שוב ושוב עולות נגד עיני תמונות המצבים הקשים שבהם הועמדנו כבר בגיל צעיר כל כך. בעיות הכורות והזעזועות הי נערמות על דרכנו מדי יום ביומו ויכי ה' נעורים שלנו היו לכפיין „דיקה ביום דיק".

בינתיים עולם כמנהגו נהג. התנועה מת' רחבת ואני כמרכז לנסות על פני ערים ו' עיירות. חברים טרכזים בתנועה מצליחים איך שהוא לעלות ופעילים הטובים הדבים בערי הדה מגיעים לוורשה כדי למלא את התפקידים. עדיין יכנס רבים מחברינו המנהיגים אשר בדוכה למנהיגיהן של תנו' עות אחרות מקדישים את כל מעייניהם ל' מלחמות הקיום בכפום. אין כלל לקנא בהם שהרי אין הם רואים שום נחת בעבודתם. הנגיעות ההדדיות בבוסדות הכדינה וב' מלכונות הכוביציאליים הולכות ומצטמקות בכוח גזרות מלכות. מהיגי פולין מכריחים ללכת בעיוורון בוחלם וכבר מדברים בריש גלי על הכרת צמדה של כל אוטוזיה וכבר יש כרמה הכספר על כינוס עצרים פוליטיים בהסגר של מעין מחנות ריכוז. מלבר וכלפי חוץ יש עוד חופש ורבים מאמינים כי דווקא על ידי המרצת המאבק המדיני אפשר יהא לגיע לסוויון זכויות.

בין כה וכה ממשיך עולמנו הציוני להיות סוער וגועש כל הזכן. המפלגות רבות זו עם זו מאין להן יכולת לעסוק באופן ממשי בעניינים הזנוים־חיוביים אחרים. הר, אילו נפתחו שערי הארץ היו כל הדריבים האלה שנפגשו כל הימים בהרבה הכלל — מתרכ' זים מיד בפעילות חיובית של ארגון הע'ל' יה! עכשיו שהשערים נעולים מתנצחים הכל על הבעיות האלו: האם יש לחתום על עצו' מות למען אוטאקראציה של מיליון יהודים מפולין או לא? האם יש תוחלת לעצומות אלו או שכא אין הן אלא עיסוק בדבר שאין בו מועיל? האם מוכרחים להפעיל סעיפי משכמת הטורה בסקל הציוני כדי להכביד על הפעולה הכדינית הנצכאית של ז'בוטינ' סקי והבריח או לא? האם הכרחי הוא לנסח בדיוק נכון את „המסרה הסופית" של ה' תנועה הציונית או לא? האם יש סיכוי כלשהו להסתדרות הציונית החדשה (הצ"ח) אשר הקים זאב ז'בוטינסקי או לא?

כאלו וכאלו היו השאלות שהיו מנסרות בחלל עולמה של יהדות פולין. ודאי הוא

אצלי כי אלה היו רק תחליפי עיסוק במקום פעילות למען מצא של ממש שלא ניתן היה להישג ממשי ריאלי בימים הדם.

פגישה עם סוקולוב

אכן, בשנים האלו מהמן הייתי לעתים קרובות עם אישים ציוניים חשובים שהיו סרים אלינו לוורשה. נשתמרה בזכרוני פגישה עם נחום סוקולוב. הוא היה מעניג ציוני עולמי דגול ובעל זכויות בהרבה תחומים כולל הנחום המדיני. יהדי פולין באמת אהבו את נחום סוקולוב שצמח מקרבם, גדל בתוכם ופעל אצלם והיה פטרסם. יהדי פולין בדרך כלל היו נאים בו — על בשרו' נותיו הספרותיים והמחקריים, תרומתו לחת' פתחות המחנות העברית והציונית, פעלו בתנועה הציונית העולמית וכדומה. הפגישה שלי עמו גרמה לי דווקא מפה נפש כפוים.

וכך היה המעשה: נתקיימה בוורשה ועידה גדולה של המזרחי בהשתתפותם של הרבה רבנים מכל ערי המדינה. למוצאי שבת נק' ראה אסיפה רבתי של באי הועידה בהר' תפארתו של נחום סוקולוב ה„ערך גלות" בימים הדם בפולין. האסיפה התקיימה באולם המרכזי הגדול של העיירה, אולם מפואר בסגנון ממוכר. הנה ביקצני הכ' יצחק גיסבירס כי אצא לביתו של נחום סוקולוב כדי ללוותו בבואו לועידה. עשיתי כאשר צוויתי והגעתי לביתו של בנו פלוריאן, ש' כצור היה באיזור פולני טובהק, „נקי" מ'

נחום סוקולוב
„שיגר דמות"

יהודים. מלא, נתבקשתי להמתין. בחדרו' לשכתו של נחום סוקולוב עד שתיגמר סעו' דת הערב. נהמתי כי בהדר היו פרוסים על פני השולחנות עשרות עתונים בערבה לשר' נות ולרוב בפולנית. לא מצאתי אף סימן בלשונו לאידיש או לעברית. כשנכנס סוקר' לוב החל לדבר עמי בפולנית ואני ציוני צעיר עונה לי בעברית. משונה היה הדבר בעיני. מדוע כאילו מתעקש הוא לדבר עמי פולנית דווקא? מדוע אין הוא מראה סימני חיוך כלפי צעיר שמדבר עמו עברית? והנה מתחיל סוקולוב להקיפני בשאלות על גבי שאלות על שום מה אין בעתונות, בשום עתון לדבריו, רמז וסימן לכך שהוא ישתתף ויבר בועידה של המזרחי? השיבותי לו (בעברית) שאכן יש ויש פרסום רב בעתונים הקדישים באידיש ובעברית. חנעת ידו ו' מראה עיניים שלי קדם לכן ונכחנו לי כי הוא בכלל לא ראה לפניו את העתונים האלה. נזכרתי כל כלי: מעניג ציוני מ' היקף כזה — כלום כך צריך למוג? וב' ורשה? ובדרך לועידת המזרחי? ועוד זכרני: בדרך הנסיעה למקום האסיפה הב' שיך סוקולוב כל הזמן לדבר עמי פולנית ולא שאלני דבר וחצי דבר על הנוער הדתי, הציוני, אולפנות לימודי וכדומה כן הדב' רים. לשמחת זה היה מספר לי את „הנסים ונפלאות" של המכונית בעל „שמונה צילינ' דרים" שבת הגיע ויצר מברלין לוורשה בלי עודף רב.

הנה במשך רגעים ספרים יכולתי לראות בעיני ממש „שינוי דמות" בצורה בלתי רגילה. לפתע נהפך נחום סוקולוב הזה לאיש אחר לגמרי. זה האיש שזכרתי עתה זה בביתו ובחדרו לועידה כאילו בעלם ל' חלוטין ועל הבמה עלה ר' נחום סוקולוב הבוכר החביב של יהדי פולין. יהדי ש' יכנה המרכזים של הישיבות, עיירות, עיירות, עד' יין מבוצים באופן דיבור; גירסא דינקותא ולשון אידיש שגורים חורמים מפיו בשטף וכולו קורן „הימישקים" (ביתיות) מחברת הרבנים ובעלי הבתים הרבשי המבוצעת ר' גלימות"השבת הרבניות ושאר בגדי שבת; הוא מרגיש עצמו ב„בית" ונוקט בדבריו ל' שון שיהדיו הוא יפה כי ערבה היא לאוזני השומעים.

פתח סוקולוב בדברי שבח: בעצם — כך אכר בערך — הריני כולי כאחד מכם. האי' דיאלים של המזרחי קרובים ללבי ואילו הייתי צעיר לימים ודאה הייתי את האידי' אלים — מצד אחד ואת מלאכת הנשמה הנדרת של הפועל המזרחי — מצד אחר הרי ב„ודאי" הייתי מצטרף אליכם, דרך הפועל המזרחי... ואשר לסיעות המזרחי — שהיו בימים הדם נשמעות בקולות הריפים ורמים ביותר — בענייני הפגיעות בחיים הדתיים בארץ ובעניינו אחריותה של הצב' הלה הציונית השלמית כלפי מדיניות החוץ הציונית — על כל אלה יש לו תלי תלים של תירוצים והסברים שפלים משובבים דברי חכמה ודברי תורה כתאות לבם של הרב' נים הצירים המקשיבים פעורי פה לדבריו. המזרחי — כך הוא טוען — משול לאותו יהודי היוצא במוצאי שבת מתחום קודשת יום המנוחה והקדושה לתחום הרחוק ואו' גוזיו של הרחוק. אולם כאיבו היהודי יצא במוצאי שבת מבית הכנסת ונשאר יחידי עם דאגות החולין הרבות המתחילות למלא את ראשו הוא אינו נהפו וכא קדם לכל לקדש את הלבנה. בתפילה זו מתפלה ואתר' די עוכה מכל צרותיו ומתפלל לבוראו ש' ימלא את „פגימת הלבנה", משל אין לו דאגות אחרות, קרובות יותר, מחשיות יו' תר. רבותי — המשיך סוקולוב לדבר — כציבור אחראי יש לכם ולנו עוד „כמה ר' כמה" דאגות לפני מילוי „פגימת הלבנה". אתם צוקים בערבה דברים אלם הרי עוד מאבקים רבים לפניכם וכו' וכו'. קולחים שוטפים דבריו של סוקולוב הוא כאילו ממש בתוך עמו וביתו הוא ירבב. השפעת דבריו המרגיעים נמשכת זמן מה עד — כך. זוכר אני — שקם מורי ורבי מימי ה„חזכמוני". הגרים בלהמפלה וחזר על דברי הבקורת הרוחים בין אנשי המזרחי ואומר לשומעיו בפניו של הארח הנכבד: „רבותי הרי יוד' עים אנו ש„אין מרמבין על הכס". הקהל הרב ובתוכו הארח עצמו מעלים צחוק על פניהם שחרי נחום סוקולוב עצמו היה יהדי במאמריו הסבועים להמוני קוראיו ב„הצפי' רה" בפולין משך עשרות שנים כ„גס" (ראי' שי תיבות: נחום סוקולוב).

וכך, כלי הייתי נתון בשנים האלה ב' עבודותיה של התנועה. עד וצמוד לבעיותיה עד שהרגשתי שהגה שוב אני מצוי במעין מצב של „חוסר נשימה" חוקק שאוד למה שקראו בימים הדם „מילוי הסולולות". רוצה אני וצריך כמובן לעזות לארץ הרבה מחב' רי. אולם, גם אם יש הכרח להיענות לצרכי עבודת התנועה ולהיטאר לעוד זמן מה כ' פולין הרי הכרחי ממש הדבר כי אבקר, לזמן מה, בארץ ישראל כדי לחדש בפועל את „הנציגות הישראלית" שכה הרבו לדבר ע' ליה, שאוכל להתבטם מאחרית הארץ ומ' חזרות הרציה והבעיות של הפועל המזרחי, עד שאוכל לדבר על כמה מהבעיות האלו מתוך בסחון כלשהו כי באמת נקי אני בהן ממראה עיניים.

באדר תרצ"ו יצאתי לבקר בארץ לתקופה של למעלה מחדשיים. חברים אמרו לי ב' פירוש לעשות מאמץ כדי לקלוט הרבה ככל האפשר מכל המתרחש בארץ ובעיקר... ל' דאוג כי אחזור לימי ל"ג בעומר הקרובים שהם ימי התעוררות המיוחדת בעבודת „ה' שומר הדתי" שבכל הסיוכות תפקידי ועבו' דתי הוא הוא העיקר והמרכזי.

מאת יצחק לוי

כמן לשני סוגים: כמישור הפנימי המפלגתי, בהלי' כות והנהגות הנבחרים ומוסדות התנועה וגם במישור התנועתי בעיקרה הנוגעת לענייני חינוך, ישיבות, קליטה וכו'...

ג') פסיקת הלכה הנבעת דעת תורה מחייבת. אשר כל שאר מנבחרי הציבור שלנו בכל מקום ובכל דרג צריכים להתחייב להנהג לפיה. (לדעתי הדבר צריך להיות תנאי ברור. דאף החלטת ועידה!).

בירורים לקראת הוועידה

הנבל החשוב ביותר בין שלושת הצרכים הנ"ל הוא שבעוד שלשני הצרכים הראשונים חייבת להיות מעורבות מחבדת של הנהגה הרוחנית בחיי היום' יום של המפלגה והתנועה, לצורך השלישי פסק הלכה מחבעת דעת תורה) אין צורך במעורבות כזו. ואולי מבחינה מסויימת טוב שההנהגה תהיה במרחק מה מהתנועה כדי שתראה את הדברים באופן יותר אובייקטיבי, ושתהיה הרגשה מצד המפלגה, כאשר הולכים לשאול אותם או כאשר מקבלים מהם פסק או חוות דעת מבחינת „ועלית אל המקום — קבלת הדברים כדברים „מעליהם" המעלים אותנו.

ההנהגה הסובה ביותר לעניין זה היא — כבוד הרבנים הראשיים. שכן כך אנו חייבים בכבודם ובקבלת דבריהם. אלא שכדי שהם יהו ההנהגה לתנועה עלינו לפנות אליהם ולהביע רצונו לכך. עלינו להתחייב בפניהם לקבל דבריהם (והרי הם אישים שקולים, כדי לדעת מתי להתערב ומתי לא!). עלינו לקבל ההלטה שקרנית שכל נבחר צבור היומא מבית התנועה חייב לקבל ותת הרבנים הראשיים, והעיקר נגד דעתם ימסיק לשמש נציג ציבור שלנו.

את התפקיד השני שהזכרנו צריך למלא חבר ד' רבנים שלנו חבר זה צריך לכלול את כל הרבנים המשבשים ברבנות וכן כמה אנשי דת' בלטים. הוא צריך לתת את הדעת על בעיות הכלל. לייעץ ברבנים אלו לגוף הפוליטי, ליזום דיונים משותפים, להתריע על תופעות שליליות או סבבנים שליליים בתנועה וכו'.

ואילו את התפקיד הראשון יש למלא בכך שבכל אחד מהגופים או מהמוסדות של התנועה יהיו שנים' פים כחברים אנשי תורה חיצון. שבמשרבותם יביאו לפני המוסדות השונים את השקפת התורה בנושאים הנדונים.

התנועה צריכה לחיות כך שבכל תחום בי היא נתבעת תהיה משרבות של הנהגה רוחנית. על כן ההנהגה הרוחנית — הרבה פנים לה (בנגוד לאמונת ישראל — שם ההנהגה הרוחנית היא בן הנהגה פוסקת ולא הנהגה שיש לה גם צדדים של מעורבות ושל נשיאה בעול יחד).

אני רוצה להדגיש הסבר להצעותי. מעורבות — אין פירושה פסיקה, אלא השתתפות, הבעת דעת, שכנוע הדדי, הסברה וכו'...

הפסיקה לגבי התנועה צריכה להיות מתוכה לרבנים הראשיים בלבד ועל פסיקתם אין לערער.

איני יודע כי כמה יהדו החברים עם כל הכתוב כאן או עם חלקים ממנו, אבל אם בעקבותיי יתפרץ דיון ציבורי כעמיק על הענין, ועד ועידה יתגבשו נקודות להחלטה וישום, עשינו צעד גדול קדימה.

אגב: בעתון „הצפה" ביום ר' עש"ק פ' בחוקותי הופיע בשמי שכאילו אמרתי שאני לא בעד לשאול דעת תורה בעניינים פוליטיים. כאמר זה היא המשקף את דעתי ולא אותו משפט שבו צוטטתי לא בחדייק).

(בפי מיטון)

הנהגה רוחנית לתנועה — כיצד?

ברור מעל לכל ספק שאחד הדברים ה' מרכזיים להם זקוקה התנועה כדי לעלות על דרך המלך ולהיות גורם לאומי מרכזי הוא — הנהגה רוחנית. כבר הרב הראשי הגר"א שפירא העלה במסמך שכתב ערב הבחירות לכנסת שהתנתקות מעולם התורה היה לאחד הגורמים החשובים לירידת קרנה ואיבוד כוחה של המפלגה הדתית הלאומית. ושני הדברים בדו"ח ועדת יגר אשר בנתחה את הסיבות שהביאו את המפר"ל מתנועה גדולה ומרכזית לכוח שולי במדינה, הזכירה גם סיבה זו.

כעת, לאחר התנועה שהבטרה בעקבות שריכת הבחירות לועידה, שכלעצמן הוסיפו הרבה כבוד ויוקרה לתנועה, והציתו תקוות רבות לשינויים, מן הראוי להתבונן בסוגיה מסוכה זו.

הנושא בוודאי יעלה בועידה ויהיה כנראה אחד הנושאים שנצטרך לחבריע בו תוך כדי הועידה, אחרת יש סכנה שהוא לא יעבור. על כן מן הראוי להתבונן בו ולהעלותו לדיון ציבורי עוד לפני הועידה כהכנה לדיונים בה.

ובכן, לשם מה הנהגה רוחנית?

הנני רואה שלושה צרכים להנהגה מעין זו.

א' הבאת הלכות והשקפות התורה ע' כל נושא ונושא. בפני אותם השליחים הנוסקים בצרכי הציבור, שבשים אותם יודעים או מפני בשפע עבודתם לא הספר לעיין בסוגיה, ייתכן שיתבלבל מבשיקולים הנדרים הנשיכים לענין.

השיקול הנורמי צריך להיות בכל צריך השיקול הראשון בהעלה.

ב') הצורך בעיני הציבור — אנשים אשר בסמ' כותם הרוחנית יכולים לנוהם את הסמיכה מראש, להתריע על קלקולים קיימים או אפשריים. אני מת' כוון לשני סוגים: כמישור הפנימי המפלגתי, בהלי' כות והנהגות הנבחרים ומוסדות התנועה וגם במישור התנועתי בעיקרה הנוגעת לענייני חינוך, ישיבות, קליטה וכו'...

ג') פסיקת הלכה הנבעת דעת תורה מחייבת. אשר כל שאר מנבחרי הציבור שלנו בכל מקום ובכל דרג צריכים להתחייב להנהג לפיה. (לדעתי הדבר צריך להיות תנאי ברור. דאף החלטת ועידה!).

בירורים לקראת הוועידה

הנבל החשוב ביותר בין שלושת הצרכים הנ"ל הוא שבעוד שלשני הצרכים הראשונים חייבת להיות מעורבות מחבדת של הנהגה הרוחנית בחיי היום' יום של המפלגה והתנועה, לצורך השלישי פסק הלכה מחבעת דעת תורה) אין צורך במעורבות כזו. ואולי מבחינה מסויימת טוב שההנהגה תהיה במרחק מה מהתנועה כדי שתראה את הדברים באופן יותר אובייקטיבי, ושתהיה הרגשה מצד המפלגה, כאשר הולכים לשאול אותם או כאשר מקבלים מהם פסק או חוות דעת מבחינת „ועלית אל המקום — קבלת הדברים כדברים „מעליהם" המעלים אותנו.

ההנהגה הסובה ביותר לעניין זה היא — כבוד הרבנים הראשיים. שכן כך אנו חייבים בכבודם ובקבלת דבריהם. אלא שכדי שהם יהו ההנהגה לתנועה עלינו לפנות אליהם ולהביע רצונו לכך. עלינו להתחייב בפניהם לקבל דבריהם (והרי הם אישים שקולים, כדי לדעת מתי להתערב ומתי לא!). עלינו לקבל ההלטה שקרנית שכל נבחר צבור היומא מבית התנועה חייב לקבל ותת הרבנים הראשיים, והעיקר נגד דעתם ימסיק לשמש נציג ציבור שלנו.

את התפקיד השני שהזכרנו צריך למלא חבר ד' רבנים שלנו חבר זה צריך לכלול את כל הרבנים המשבשים ברבנות וכן כמה אנשי דת' בלטים. הוא צריך לתת את הדעת על בעיות הכלל. לייעץ ברבנים אלו לגוף הפוליטי, ליזום דיונים משותפים, להתריע על תופעות שליליות או סבבנים שליליים בתנועה וכו'.

ואילו את התפקיד הראשון יש למלא בכך שבכל אחד מהגופים או מהמוסדות של התנועה יהיו שנים' פים כחברים אנשי תורה חיצון. שבמשרבותם יביאו לפני המוסדות השונים את השקפת התורה בנושאים הנדונים.

התנועה צריכה לחיות כך שבכל תחום בי היא נתבעת תהיה משרבות של הנהגה רוחנית. על כן ההנהגה הרוחנית — הרבה פנים לה (בנגוד לאמונת ישראל — שם ההנהגה הרוחנית היא בן הנהגה פוסקת ולא הנהגה שיש לה גם צדדים של מעורבות ושל נשיאה בעול יחד).

אני רוצה להדגיש הסבר להצעותי. מעורבות — אין פירושה פסיקה, אלא השתתפות, הבעת דעת, שכנוע הדדי, הסברה וכו'...

הפסיקה לגבי התנועה צריכה להיות מתוכה לרבנים הראשיים בלבד ועל פסיקתם אין לערער.

איני יודע כי כמה יהדו החברים עם כל הכתוב כאן או עם חלקים ממנו, אבל אם בעקבותיי יתפרץ דיון ציבורי כעמיק על הענין, ועד ועידה יתגבשו נקודות להחלטה וישום, עשינו צעד גדול קדימה.

אגב: בעתון „הצפה" ביום ר' עש"ק פ' בחוקותי הופיע בשמי שכאילו אמרתי שאני לא בעד לשאול דעת תורה בעניינים פוליטיים. כאמר זה היא המשקף את דעתי ולא אותו משפט שבו צוטטתי לא בחדייק).

(בפי מיטון)

הציונות שלי / מאת אורי גורדון

אני יליד הארץ הזאת עובדה זו כשלעצמה אינה עושה אותי ציוני. הציונות שלי נובעת מתוך חינוך עיוני ומעשי לציונות. בנעורי היתה חבר תנועת הנוער חעובד. תפיסתו האקסיוטיסטית של דוד בן גוריון ותפיסתו הרוחנית של ברל כצנלסון — עיצבו את השקפת עולמי היהודית והציונית. בית אבא היה ספוג אווירה יהודית. שנים היתה חבר קיבוץ. כל אלה הביאו אותי להיות בשר מבשרו, עצם מעצמיו של העם היהודי.

ואילו לפני היותי ישראלי וציוני, אני יהודי בכל נפשי. כל התנשאות שלי יהדיות. אני מקיא בנפשי. כן הבר האחד אני רוצה שיהדי העולם יעלו לישראל. מן הבער השני אני יודע שזו כשאלת לב בגדר הלום חזק. על כן אני שואף באופן פרדוקסלי לחיזוק הגולה. הן ושלום שקהילות ישראל יתרופפו או יתפוררו.

הציונות שלי היא זו שאינה רוצה שאנו־שמיות תהא בקהילות ההדיות. אינני רוצה פצצות בתוך הכבוד. אני רוצה עם הזק בגולה החזקה מהם כך אני כואב ומתייסר.

תנועות פטליות חלו בעם היהודי. ילד יהדי שאל עצמו בעבר כיצד להיות יהדי. כל עולמו היה נתון לשאלה איך לקיים דיים יהדים. היום בעולם פתוח ופוליטי שואלים רבים לא כיצד להיות יהדי כי אם לשם להיות יהדי. המשפחה ההיהדית אינה את סכיכותה. אנו חיים בתרבה מתרנית עם תרבות הגויים, המתברת באמצעות פרסום, אומנה וסלוד' זה. לא המשפחה קובעת לבניה אורח חיים. אין הזיקות כמשפחתיות כבעבר, אין שיחות בין הורים לילדים כעבר כולם חיים בקצב רצחני של חברה מודרנית.

לתנועה הציונית אין תשובות

מה עשים בעבר חדש זה?

לצערי, לתנועה הציונית אין תשובות. המעבר החריף של התנועה הציונית — טבע מהדר יכולת לתביב ותמונות של מבט לבעיות היומד של העם היהודי בהתאמות אדירה תמונות.

יהדות הגולה הגיעה לפרשת דרכים היסטורית. בבאמבה מתלוכים המרכזים של הגולה ומביעה כבלה כלתון ודרך. קיים גיבור גדול בין הדור הצעיר בגולה לבין הרעיון הציוני ומדינת־ישראל. ביחוב הדהדי אין „מתח" ציוני. תודעה של ציונות כמשמה כמעט אינה קיימת. השקפת עולמם של מנהיגי הקהילה משוללת לחלוטין יסוד ציוני מבשים וביטחות מרעיון הגליה לישראל. הים יהדים כגלה גמולי גיבה שרבית כלתה ומסורים מכל מהייבות ארצית אי מסגרתית. אינם יכולים לשמור את מחלת הדהדות ולכבית הבלולות. חיים יהדים המרי הכנים לאנשים־מעשים שאינם מביבים את' גרים. לא יכולו לתקן דורות צעירים, בסביבה לא' יהדית חומרנית בעיבה.

הסיבה היא בכל ההמשכים: איבדנו את החלום הציוני. אמה נתקל בכל פינה בציונות. התוצאה הבבוהה מוכרת ידועה: יהדי עליה לבית תופעת הירידה; הרחבת פערים בלכלים וחברתיים בתוכנו; מיעוט עבודה עברית מול עבודה לא עברית ביצור ובשירותים; ביחוד מדיני; תהליכי הבבולות; צמ' צום הכפעמה של התנועה הציונית על החינוך היהודי הבדר כמעט מחלום של חינוך ציוני בגולה; סימני שאלה הולכים ונוברים בדבר מרכזיותה של מדינת ישראל, במקום התחוקוה של ישראל כמרכז העם היהודי.

רבים שואלים מה משמעותה של מדינה יהדית? הציונות הציונית אינה עוסקת בנושא גורלי זה. אין שו' נים את קולה בסתיה היסטורית זאת.

גם הבבה הישראלית אינה כחמול שלשים. דיא הבתנה ועימדת כיום בפרשת דרכים בין היומה חברה יהדית עם כבוד וסיפוח מסורת יהדית, חברה יצרנית, חברה דמוקרטית חומנית, לבין היומה חברה דתיה קיצונית, חברה אלימה, לא יצרנית, לא דמוקרטית ולא חומנית, ועל כן לפי המשנים שלי חברה לא יהדית ולא ציונית.

כי זאת יש לזכור, הציונות הישראלית יעד אחר בלבד: הקמת מדינה ישראל. אך הקמת המדינה היה אמצעי להשגת יעדים גדולים יותר. חלבנו על רכנו רוב העם היהודי ארץ ישראל ויצירת חברה יהדית חדשה על יסודות צדק, שמיון ותיות האדם. שני יעדים אלה סרם הלאומי. בבאבץ גדול הנרכזה בישראל רק חבישית של העם היהודי. היום הבכריע של העם לא רק בגלות — אלא גם זה בסכנת הנרהקות מהיהדות. ליד ב"ישראל יש יהדה בגולה יש יהדה מהיהדות. מבלילה הנשבתה של הציונות נקלענו לעימות עם שכנינו הבבנו יעד שלישי: שלום עם שמי ערב. אך גם יעד זה נאתנו הלאה.

מהפכה ציונית שנייה

הציונות שלי אומרת, שבי שבתיראש מבאבץ על יהדים אלה של עליה, על הבה צודקת רחל שלום, מי שאינו כנסה לחתות את הדרכים הבאבצים לקי' ראת הנשבתם בתקופת הנוראית לעין, מביא את ש' ראל לקיפאון רציני. מיתי הבבתי ועשה אותה מ' הה קבוה רוחי הכרכשת באמלה.

הציונות שלי אומרת, שבי שבתיראש על אחר כה' יהדים הללו אז כעדינו על בשנהו כעוות את דבותה של הבינונה. מי שבינה רק לריבות העם היהדי בישראל, אך אינו מבבע כיצד הקום בה חברה יהדה ובדקת, אז מי שהזוה את שנת השלום עם הערבים — עשה בחיפזון או לא בחיפזון פלטה את הנוראה הציונית.

הציונות שלי אומרת, שיש להבין מראש בישראל תבנית חברתית מקיפה ומהבבנית לתיקון הציונות הפוליטיים והחברתיים.

הציונות שלי אומרת, שהכרח לבנות הנהגה הדשה ומהבבבה. הנהגה של דוגמה אישית.

הציונות שלי אומרת, שצריך לבטוא תבנית מעולה בישראל הראשונה ל„ישראל השנית".

הציונות שלי אומרת, שיש להשתית את מדי' הנב' רה כל פעילות עצמית התנדבותית של אזרחים במקום על כישור של תבריות והלת; לא מה המדינה יכולה לעשות בשבילי, אלא מה אני יכול לעשות בעבורה.

גם בארץ וגם בגולה אנו זקוקים להשבון נפש אמיתי, לגישות הדשות, לכלים חדשים ול' ניכוחים אידיאולוגיים שיאפיינו את צרכי הקיפתנו. במלים ברורות: אנו זקוקים למהפכה ציונית שניה.

יש לי שלוש בנות. לא פעם אני שואל עצמי מה כשותף לזן ולילדים יהדים בארצות הברית. המשותף אינו מהות יהדית או תרבות יהדית כי אם תביות המערב על המוסיקה, המקצבים והמחשבים שלה.

אני מרגיש, בשל כך, אך יחד עם זאת אופטימי. אני מאמין שתהיה ראקציה אידיאולוגית לכאב הקיים. עם אינו מאבד עצמו לדעת, כמעמקי היהדות יפרצו כוחות חדשים וממציגים חדשים שיתנו תשובות וכ' ווים ודשים.

המשבר הוא אידיאולוגי. אנשים אוכיים שאנו חיים בחקופת קץ האידיאולוגיה. הכל מעשי ומתישב. זאת אינני מקבל. יגאל אלון ז"ל אמר כי „מבני הנא שבחדי הים יהם אין בני האדם חיים בסטיות היסטוריות, רוב מציניהם מושקעים ב„עכשיו" ו' „כאן". אלם, ימות החול שאינם שואבים השראה מן הנע ולא יימשכו אל החלום — סופם שיאבדו את מעמם וירוקנו מתוכנם".

כשהייתי ילד חיבבו אותי שהליכה לקיבוץ זה הרבר החשוב ביותר לעשותו. אבהו לי שיש טולם של שלבים הקיבוץ הוא השלב הגבוה מכולם. כה המולם היום בתנועה הציונית? היום התנועה מוחדת לשלול את הגלות (לא יהדי הגולה). נכון, אני רוצה קהילות יהדיות חזקות. אך יש לי השקפת עולם ציונית האמרת: המטרה היא ישראל.

הציונות שלי אומרת, שהחדרשיה בינינו צריך ל' עמוד מבחינתי בסימן של שלושה נושאים עיקריים — האחד: הארץ שייכת לכל העם היהדי ולא רק לישובה. השני: הפליטה לישראל. בלי עליה אין זכות קיום למדינה ואין לה יכולת להמשיך ולהת' קיים. עליה היא הערך שעליו מתבקשת וחייבת להתעקש הציונות הישראלית. הציונות שלי שואפת לרכז את רוב העם היהדי במדינת ישראל. אינני מכיר ציונות אחרת.

הנושא השלישי. הוא חינוך יהדי. בלי חינוך יהדי לא יתקיים העם היהדי. יש לחזק את החינוך ולהעמידו במרכז הדרים ההדדיים בגולה. אך זה צריך להיות לא סתם חינוך יהדי. אלא חינוך יהדי וציוני. צריך לאמר שגר החינוך היהדי בגולה מהבהב חלוד שוח. יש טוענים כי הוא הולך ודועך.

הציונות שלי אומרת, שאם חס וחלילה לא נבסח ברציונות להתמודד עם בעיית החינוך היהדי הציוני לא רק בגולה כי אם גם כאן במדינת ישראל — אזי נגייב בעקיפין לאוצות הנוראה הנוראה של אובדן עם עתיק שהתקיים ואיך כל הדרישות והצפו' קות ושהזוקה ביכים בהם זכה לריבונות נדיבות ולי' הבה לאומית, לא עמדו לו כוחותיו להתחדש הוא אובד בלי שמישהו קם עליו לכלותו.

הציונות שלי אומרת, שאנו נבצאים בתקופה הי' עשרה להיות שעת רצון גדולה או חלילה שעת נעילה. מה שנעשה היום יכריע את גורל הדורות הבאים ואת המשך קיומו של העם היהדי. אם ניכשל חלילה, יעמוד הדור הזה לשפטם הנוסטרה היהדית ודאמים לא יהיו בדין.

שני מעגלים

אני סומן, שצריך שני מעגלים בתוך התנועה הציונית. המעגל הגדול יעסוק בחיזוק החינוך היהדי והציוני, יחזק את הקהילות, יעסוק בהסברה פוליטית, יאמין בבמרכזותה של ישראל, יעסוק במגבית ובלובי פוליטי. המעגל האחר יהיה המע' שים הלכה למעשה — דור צעיר העולה לישראל, זה האתגר. יש מתנגדים להצעה שלי בדבר שני מעגלים בעם היהדי. הם טוענים שאז ניצור שני מני ציונים: מנ' א' וסנ' ב. נכון, הקהלים העולים לארץ צריכים בעיני על הדרכי כספים.

כיום ניכרות מגמות שונות של הגולה כלפי מדינת ישראל:

1. שלילת הגולה

הבוקר בעולם

יום ד' בכסלו תשל"ט
(27.9.89)

גליון מס' 237

הבוקר בעולם

הבוקר בעולם

הבוקר בעולם

###

هكذا في الأصل

בחוג המשפחה

אופנה

התנור ההלכתי

אילו ביקשו מכני לתאר את תנור האפייה האידיאלי בשבילי הייתי אומרת: אני רוצה תנור שאפצר יהיה לאפות בו בבת אחת ביגים או שלושה תבשילים. תנור ש־תהיה בו הפרדה מוחלטת בין התא העליון והתא התחתון כך שמבחינה הלכתית מ־תר יהיה לי בחלק אחד לאפות גניח עוגת גבינה ובחלק השני — לתבין צלי עוף עם תפו"א. ועוד ארצה בתנור חלומותי להח־ליף בערב פסח את כל הפנים כך שלא אצ־טרך לשפשף עד כלות הנשימה כל פירור חכץ וכל טיפת שמן שרוף שנידבק בכוח אל התבניות, ושאותה פסורה מלצפות אר־תו בנייר אלומיניום. בקיצור — תנור ש־לא היה ולא נברא.

מסתבר — שלהלום שלי יש שותפות בהרבה בתים שומרי מצוות במדינה. אה־רת איך ניתן להבין את יוזמתו של המכון הבדרני טכנולוגי לבעיות הלכה שהציע ל־כל מיני חברות לייצור תנורים בארץ ב־דיוק את כה שתיארתי לפניכן קודם?

מכל החברות, הזריזה והמהירה בביצוע הרעיון המהפכני היתה חברת אלקסרה ו־היא זו שסיימה בימים אלה את ייצורו של התנור ההלכתי הראשון בתולדות ה־אנרטות ואם אינני טועה — יחיד ומיוחד בעולם כולו.

אי אפשר להשיג עדיין את התנור ההל־כתי בחנויות. חסרה לו חותמת אחריות של יצרן כלהיא לתקנים, אבל בעוד חו־דש כבר תוכלי לחפש אותו אצל אלק־טרה. על כל תנור תמצאי מדבקה ובה כ־תוב „בהסגת מכון מדעי־טכנולוגי לב־עיות הלכה" מאושר לאפיית מאכלים ב־חרים, חלביים ופרווה בו זמנית. וכן ל־יישרה בפסח גם לחמדיין ממש. תוך הקפ־דה מלאה על דרישות ההלכה". חתום — הרב י. הלפרין.

תנורי האפיה המצויים בשוק הינם ב־דרך כלל משני סוגים: תנורים בעלי 2 תאי־אפיה נפרדים המחוברים על ידי פס מתכת וכאלה שבהם שני תאי האפיה הינם לכביה תא אחד המופרד לשניים על ידי מחיצה.

שני סוגי התנורים האלה אינם מספקים את דרישות הכשרות לפי ההלכה, על פיה חייבת להיות הפרדה מוחלטת שתמנע הע־ברת אדי הבישול מתא לתא הספגות טע־מי הבישול בדפנות התנור.

עד כה, ענה השימוש בתנור קונבנצ־יונאלי בעל שני תאים על דרישות הכש־רות בתנאי שי:

— היה ייעוד מראש של כל אחד מה־תאים לסוג מאכלים קבוע.

— מאכלי בשר וחלב לא נאפו בשני התאים בו־זמנית.

— התנור הוכשר בין שימוש לשימוש ע"י ניקוי והיכמום מקסימלי.

כמו כן, לפסח נמצאו תחליפים כגון שי־מוש בסיר־פלא או תנורים ניידים.

התנור ההלכתי שזכה גם לכינוי התנור „הכשר" עשוי בעצם משני תנורים נפרדים ולכן אפשר לייצד אחד מהם למאכלי ב־שר ואחד — למאכלי חלב. יותר מזה — את אחד משני התאים אפשר לפלוף ה־חוצה ולהחליף באחר שאותו שומרים ב־„בוידעם" בין כלי הפסח וגם את הדלתות אפשר להחליף. מחיר התענוג, למעלה מ־אלף שקל. ואילו תא רזרווי לפסה עולה כ־130 או 140 שקל.

ואם אנחנו כבר בתחום החידושים בת־נורים, ראיתי באלקסרה גם תנור שתתא התחתון שלו אופה בשיטת הסורבו (משת המפיץ אוויר חם) והתא העליון — בשי־טת החום הקונבנציונאלית, כשבעזרת כ־פתור אפשר להעביר משימה אחת לשניה לפי סוג האוכל. (לעוגות טוב הסורבו, ל־צלי עוף למשל — עדיף החום הרגיל).

שיעור בהצלת נפשות — על רגל אחת

נאות דיצה גונן

אמה הלך בדרום, ראשך שרוד בעניינין, — והנה אמה רואה מיהו אדם מוטל על הארץ, עיניו עצומות ואינו משמיע הגה. אותה מטהר אליו, מתבונן בו. אנשים נמשפים מתקרבים: אחד אומר: „לקרוא לעזרה ראשונה", שני אומר: „צריך להביא מים לשפוך עליו", שלישי ממלמל אותו, פושר על לחיו.

הציבור רוצה לעזור, אך אינו יודע כיצד. דקות יקרות חולפות, ויתכן שאדם זה ישות בגלל שלא ניתן לו טיפול ראשוני מאותנו שניות ודקות ראשונות עד בוא העזרה המקצועית.

מחקרים רפואיים הוכיחו שרק 50% מכלל האנשים המגיעים לבית־חולים אחרי שאירעו הכרתם עקב התקף לב, נרשאו. נמצא שאם היתה מגישה להם עזרה ראשונה כלהי מקצועית אי שבתה. היה אחוז הבריאים גבוה הרבה יותר.

אבל „לב אל לב" נתנה „לבוש לבי", והיא מאורגנת במקומות שונים בעולם ההיאה שמדריכים לציבור ההיה לא תשולם.

הקורס — שאורכו ב־3 שעות — ניתן על ידי רופא ושני אחיות ומי מתברים מספר כללים ראשונים של טיפול באדם במומי הכרה. נעשות הדגמות ניים תותבות אין להוציא מהפה אלא אם הן מאד „מתנדנדות" בפה.

אם קורה לנו מקרה של איבוד הכרה ב־בית לאחד מבני המשפחה ורק אנחנו איתו, חשוב, תוך כדי פתיחת מעבר האוויר, לקרוא לעזרה. שכנים שישמעו אותנו יזעיקו עזרה ראשונה מקצועית.

אחרי פתיחת מעברי האוויר צריך לבדוק אם האדם נושם ואם קיימות דפיקות לב. אדם שאין לו פעולת לב, אינו מסוגל לנשום.

איך בודקים נשימה ודופק?

מאיך יכול להיות שתהיינה דפיקות לב אך קיימת חסימה בנשימה. איך ניתן לבדוק אם קיימים נשימה ודופק?

מכרע ברך מול צוואר הנפגע ונגסה לשמוע אם הוא נושם ע"י קירוב האוזן לפה.

אם הוא נושם, מספיק לחחזיק את נתיב האוויר פתוח ולקרוא לעזרה. לעומת זאת, אם יש תנועה בבית החזה אך אין שומעים נשי־מה, כנראה שיש חסימה בדרך מעבר האוויר. אפשר להזיז את הראש הצידה, לפתוח את הפה ולהוציא הפרשות או טוף זר.

במידה וקיים חשד לפגיעה בעמוד השידרה והאיש מקיא, יש להפוך את כולו הצידה — כדי שציר הגוף ישאר ישר.

הדבר הבא: לבדוק אם קיימת פעילות בלב. נחפש דופק בערק הקרוב אלינו והזמין ביותר שהוא עורק הצוואר המולין דם מהלב לראש. הוא נמצא משני צידי הצוואר, מתחת ללסת.

אם הנפגע אינו נושם ואין לו דופק — מה עכשיו צריך להתחיל בהנשמה מפה לפה ובעיסוי הלב, לסירוגין.

איך מנשימים?

שמים את השפתיים על פה הנפגע כשפינו מכסה את פיו כדי שלא יברח אויר. ביד סר־נרים את אפו. (ביד שהחזיקה קודם את ה־מצח). בהתחלה נושפים 4 נשיפות חזקות לתוך פיו. חשוב שנשום רגיל ולא נתאמץ יתר על המידה. כשנשום, נחוש התנגדות כמו התנגדות בזמן שמנפחים בלון. אם ההתנגדות שנחוש קשה יותר, סימן שעשינו פעולות אלה לא נכון. (בודאי אנו שואלים את עצמנו כיצד נשיפת אוויר דווי זו תחמוצת הפחמן שבא מריאותינו תעזור לנפגע? מסתבר שב־אוויר שאנו פולטים, נוצלה רק 20% מכמות החמצן שבו. ולכן יש באוויר זה די חמצן גם עבור הנפגע).

התחלנו את פעולת התחייאה ב־4 נשיפות אויר לתוך פיו של הנפגע. הפעולה הבאה תהיה עיסוי של הלב.

עיסוי הלב

ממשיים בפתירות את קצה עצם בית החזה. במרחק שלוש אצבעות מהקצה נניח כרית כף יד על כרית כף יד. נישר את ידינו (המרפקים צריכים להיות ישרים) והעיסוי נעשה בעזרת לחץ כל משקל גופנו. נעשה 15 עיסויים בזה אחר זה. העיסוי שאנו עושים הלב ומזרים אותו לאברים חיונים כמו: ה־מוח, הריאות, הכליות וכו'.

יש לעשות את פעולת העיסוי על מ־שטח קשה־ רצפה, קרש. לא עושים פעולה זו על מיטות קפיצים או מיטת מים כי אז הכוח שאנו מפעילים לא מגיע ללב אלא מועבר הלאה. אחרי ארבע הנשיפות הראשונות ו־15 עיסויי הלב, ממשיכים בקצב של 2 נשי־פות ו־15 עיסויים.

תשאלו: עד מתי להמשיך בפעולת ההח־ייאה? יש להמשיך בה עד שמבחינים בהתח־לת נשימה עצמאית והתאוששות הנפגע או עד בוא העזרה המקצועית.

קבלתם על רגל אחת הנחיות לטיפול רא־שוני בנפגע מחוסר הכרה. רצוי שכל אדם ישמע ויתנסה באחד מקורסי ההחייאה ב־אופן מעשי, ומי יתן, ולעולם לא נאלץ להד־דקק הלכה למעשה לידע זה.

„זהירות בדרכים" על ארטיקים

אם המועצה למניעת תאונות הייתה (דמ־יינו לעצמכם) מתחילה לייצר שלגונים, איזה שלגונים היא היתה מייצרת כמובן, שלגונים בצורה של תמרורים! ובכן, חבי ויסמן הח־ליטה לא לחכות לפעילות ממלכתית בנושא ייצור שלגונים והוציאה לשוק שלגון ראשון מתוך סדרה — בצורת תמרור עצור. השלגון חתוך בצורת מתומן (8 צלעות) כשה„לבן" של התמרור הוא בטעם ונול וה„אדום" ב־טעם תות. על מקל השלגון הוחלט להדפיס פתגמים ואימרות בנושא זהירות בדרכים — כאלו שכל ילד משגן בבית הספר: „הסדרכה כרית כף יד על כרית הכביש", „עבור רק במעבר חציה", שים פס שמחזיר את האור" וזה מה שנקרא, להכניס לזאטוטים את כללי הבטי־חות הייישר לתוך הפה. על נייר העטיפה של השלגון מתנוסס עוד 6 תמרורים שונים עם הסברים.

אנשי המועצה למניעת תאונות בראשות היו"ר ניצב (בדימוס) שמואל בוכר אינם חוששים כי מישהו גדל את עבודתם. לא מכבר נוצר קשר בין ויסמן לבינם בשיתוף עם משרד החינוך ומנהל הבטיחות בדרכים, וקשר זה הוליד מספר פעילויות. הראשונה נערכה ב־29.5.86 ליום זה וזמנו 600 תלמי־דים נציגי בתי ספר רבים. תלמידים אלו, כולם חברי „משמרות הזה"ב" (זהירות בדר־כים — זה"ב), לשפות הדרכה לקראת הקיץ והחופש הגדול בכל הנוגע לשמירה על כללי הבטיחות והזהירות בדרכים.

הכינוס הבינלאומי ה־5 לבעיות המשפחה בירושלים

כמאה וחמישים משתתפים מחו"ל, רובם פסיכולוגים ופסיכיאטרים, ו'כארבע מאות אי־נשי מקצוע ישראלים, הגיעו השבוע למלון לדום בירושלים כדי לשמוע הרצאות בנושאי התאבדויות בקרב ילדים ונוער, טיפול ב־מחלות נפש במסגרת משפחתית, השוואת הנירשון בין בני קיבוץ לבני עיר, הבדלי השתגלות בין טבתות, אמהות ובנות למ־ציאות החדשה בישראל בקרב יוצאות תימן ועיראק, בעיות של כתות מיסטיות ואיך הר־רים מתמודדים עמן ועם הסמים במשפחה. כל זאת במסגרת הכינוס הבינלאומי החמישי לטיפול משפחתי. בין האורחים מחו"ל בלטו בכינוס ד"ר פלורנס קאסלו, מנהלת מכון לטיפול משפחתי בפלורידה ופרופ' לפסיכולו־גיה רפואית באוניברסיטת דיוק, ד"ר ארנון כן טובים, פסיכיאטר מבריטניה, סטיב דה שייזר מארה"ב שהציג מודל חדשני לטיפול משפחתי קצר מועד, ד"ר פיליפ קאיי מנורוו־גיה שהסביר כיצד מטפלים במשברים משפ־תתיים תוך שיתה ברימנית עם שני בני חזון ושני איסלקים מקבוצת „מילנו" ד"ר לואיג'י בוסקולו וד"ר לאורה פרולרי שסיפרו על שיטתם בטיפול בחולי נפש בתוך משפחותי־הם. מעניינות במיוחד היו גם ההרצאות על הבעיות המשפחתיות של יוצאי אתיופיה ש־עברו לחץ נפשי קשה במעברן התרבותי מארץ לארץ ופרט פיקנסי — בין הפסיכיאטרים האורחים היו גם שלושה מ...פולין.

בחרדין * בטלוויזיה

בעריכת שולה מוסטיק

בחרדין

* „קבלה שבת" — פרשת „שלח": בעריכת משה חן (א') ששי, 15.00 — פ־רשת השבוע: רבי אברהם קרול מתבר זה־ספר „בסקרדיק אשיהו". אורחים לשבת: הרב ישראל הס על טעמי שמימה. (ב) הרב יצחק יעקובוביץ על הפרשה „חלה". (ג) אריאל שי על אגדה מיוחדת שהוקמה ל־חידוש פירות עתיקים בארץ.

* „מלוה מלכה" (ב') מוציש, 22.10 — „אני ה' רופאך" — אדה באלפן הפרופ' דה ויס, ראש הועדה לאתיקה רפואית בבית הספר לרפואה, וזאת בעקבות הצ־לחת הטיפוגוזין הבינלאומי לאתיקה רפו־אית — הבטים יהודיים, שהתקיים לא מכבר בשוויץ. המנחה: משה חן.

* „רב בעיירת פיתחה" (א') ראשון, 16.05 — הנפגש: ראש הפין — חלק שני (ש"ח).

* „מחשבה ישראלית" — סדרת שיחות מ־פי פרופ' אימנר גרינולד (א') ראשון 19.05.

* העברת מקם בעילת אליעות העולם בכדורגל ושידור משחק הגמר — שידור חי ממכסיקו (ב') ראשון, 20.30.

* „תפות ועל" (א') ראשון, 22.05 — הנפגש: „בילוי חופשה — הורים וילדים ביחד או לחוד".

* ראיון עם אלוף (גליץ) שני, 18.05 — הנפגש עם מפקד חילות השדה, אלוף אמיר דרורי.

* „ניתוים בפרשת השבוע" — פרשת „קורח" — מאת הרב יוסף מצגר (א') ש־ני, 19.05.

* „שלום על הרוכבים" (ב') שני, 23.05 — הדים מוקלטים מערב לכבודו של חיי־מקיה לבקוב.

* „השכלה חרשת לבלי" — „קהילות ישר־ראל" (א') שלישי, 11.30 — הנפגש: „לובי".

* „אבטע על הרופאים" — שבדשון בעניני בריאות ורפואה (ב') שלישי, 18.06.

* „שיעור בהלמודי" — מסכת „ברכות" — מפי הרב שבתאי סבטו (א') שלישי, 19.05.

* „מי מקם אחוי" (ב') שלישי, 22.05 — הנפגש: „בנוף ראשון" — עם הסר־פרת גלילה רון־פדר.

* „משרדן שקן הדבר" — מעולמו של האדם הבנגור (א') רביעי, 16.05.

* „שאל מעניין" (א') רביעי, 16.05 — שאלות ושיחות עם רב בישראל בעניני חברה והלכה.

* „בדמת המחדרהעיקון" — בעריכת אפרים אבא (א') חמישי, 16.05.

* „שיקוד מתניות" — מגיש: הרב עדין שטיינזלץ (א') חמישי, 19.05.

* „שרשרת" — מגזין לענייני עדות ר־פולקלור (ב') חמישי, 20.05 — הנפגש: קהילת אפגניסטן.

* „ביקקים ושקיבוב" — מבחר שירים ביידיש (ב') חמישי, 22.05 — הנפגש: אמריקה בשיר העממי — לקראת ה־4 ב־יולי.

פרקי היום בתנ"ך

רשת א', 18.50

יום א':

ירמיהו, פרק י (פסוקים א'—י"א) — קריאה מפי משה גיסן ושיחה מאת עמוס חכם על הנושא: המצן הארמי שבירמיהו.

יום ב':

ירמיהו, פרק י (פסוקים י"ב—כ"ה) — קריאה לפי משה גיסן ושיחה מאת בן ציון לוריא על הנושא: שפיך חמתך על הגויים.

יום ג':

ירמיהו, פרק י"א (פסוקים א'—י') — קריאה מפי משה גיסן ושיחה מאת פרופ' משה גושן גדשטיין על הנו־שא: דברי הברית.

יום ד':

ירמיהו, פרק י"א (פסוקים י"א—כ"ג) — קריאה כפי משה גיסן ושיחה מאת דה מאת עמוס חכם על הנושא: יחי־טי ירמיהו אל צדקות ה'.

יום ה':

ירמיהו, פרק י"ב (פסוקים ע'—י') — קריאה מפי משה גיסן ושיחה מאת פרופ' משה גושן גדשטיין על הנושא: מדוע דרך רשעים צלחה.

מה נצפה מה צפוי

לרקור אל...

* עשור למבצע אנטבה — בגל"צ

ביום רביעי 2.7 ימלאו עשר שנים למבצע אנטבה, ובמשך זמן יערכו בגל"צ משדרים מיוחדים לציון האירוע.

ב־11.05 יועבר בשידור ישיר המפגש בבתו של נשיא המדינה, שבו יארח הנשיא את מחטופים, את המחלצים ואת ראש הממשלה, שר הביטחון, שר הבריאות והרמטכ"ל.

ב־23.05 לאנטבה ובחזרה — הסיפור המלא של מבצע החילוץ שהסעיר בזמנו את העולם, מפי המבצעים. המפקדים וחברי המדינה.

ב־00.05 — יומן חצות מיוחד — בן יוסאנו דברים ממפגש המחטופים ובני משפחותיהם והמחלצים שנערך במערך הדרקון.

במשך היום ישובצו מינות מיוחדות לפני מהדורת החדשות, ובהם סיפורים אישיים של מי שהיו ו' מעורבים במבצע.

עוד תוכניות מיוחדות בגלי־צה"ל לשבתו.

החל מיום א' ה־29.6 ישודר בגל"צ מדי יום בשעה 13.05 מצעד המנונים היומי המתחשב שבו יצעדו להיטי הקיץ וידרבנו מדי יום ע"י המאזינים בטלפון. המצעד יעובד ע"י מחשב מיוחד שיקבע טבלת מצעד חדשה בכל יום. בין המדרגים יוגרלו מדי יום פרסים יקרי ערך.

מדי יום ב־23.55 במגורת „שיחות חצות" מובאות שיחות בנות חמש דקות מפי אנשים מתחומי עיסוק והתעניינות שונים. השבוע ישוחחו לפי הסדר מיום א' ואילך המשוררת מיכל סנגית, הזמר איתן מסורי, הפיזיקאי ברנרד מאמט, המרצה לחינוך באוניברסיטת באר שבע הד"ר צפורה מלר והמרצה לתקשורת באוניברסיטה העברית בירושלים הד"ר חנה ארזני.

* „על נהרות בבל" — שחורים לבנים ויהודים בדרום אפריקה

מרבית החזרים שעמנו נפגש צוות הטלוויזיה הישראלית בד. אפריקה, משוכנעים שמדינתם נמצאת במצב של מהפכה. חלקם הושפעים שהמהפכה תתפתח לשפיכות דמים קשה וחלקם חושבים, כי ניתן לבצע אותה בשלבים وبמחיר סביר.

מה מקומם של החזרים במהפכה זו? הסרט „על נהרות בבל" (זה, 21.30) משרטט את ממדי הבעיה ואת מורכבותה. מדוע הזרים אינם עוזבים בהמוניהם את דרום אפריקה? האם עזיבתם תחשב לבגידה בעיני המדינה שכה חשובה עימם. מהם החסמים בין השחורים והזרים ובין הלבנים והזרים? מה מקומה של ארץ ישראל בקהילה שמגדירה עצמה כציונית?

בדרום אפריקה חיים 120,000 יהודים, רובם ממוצא ליטאי. אבות אבותיהם הגיעו לקצה הדרומי של יבשת אפריקה במאה הקודמת ועשו זאת בכל תחום בו פעלו.

עצות המלוחיה הישראלית נפגש עם אילי תעשיה יהודיים, עם חברי מרלמנט, המנסים ללחום באפרתהייד, עם שופטי בית המשפט העליון, עם בעלי ואות בקר חזות לגדול ענבים עם מנהלי הקהילה המתלבטים בדבר הזהויות שעל הזרים להתמודד עם המצב הנוכחי. בעזרת ליוי משפרתי צילם הצוות בעירת השחורים סוואטו שליד יוהנסבורג, וכן ניתן לו אישור מיוחד לצלם את הפעילים השחורים בממקי מכרה זהב.

המצב בדרום אפריקה כלל גם ביקור אצל שבט הזולו במחוז נאטאל ופגישה עם ציף השבט — בתולה. הציף בר בצעירותו אצל משפחה יהודית ולאחרונה ביקר בישראל בתולה מנסה ללמוד מסבלם של היהודים על סבלם של השחורים.

פרק אחר בסרט מוקדש לבופוטוואנה, אחת מהמדינות החסות של דרום אפריקה. שם, בלב המדבר הקים בעבר יהודי את אחד ממרכזי הבידור והמנוע הגדולים בעולם — מאן סיטי, עיר של היהודים ותענוגות. לדר דאגתר צילם הצוות גם בבאר בקתות של שחורים.

צילומי הסרט כוללים גם הזדמנה מעניינת בבית הכנסת הראשון בד. אפריקה, בקימברלי. מפגש עם מרדיני ובעת הנוער „הבתיבי" במחנה לחוף האוקיינוס ההודי, וביקור בבית הספר „הרצליה" שבו נלמדים תלמידים רבים לבחינת בגרות בעברית.

בסרט מופיעים יהודים שהחלטו לעזוב את ד. אפריקה ובאלה שהחלי־טו להישאר בה. מוסבר בו הזיקה המיוחד של האמריקנים הלבנים של דרום אפריקה למדינת ישראל, הזם שעזר ליהודים לתעוב מקומם בראש הסולם של המדינה. אך עיקר הסרט דן במבוכה הזהות והמדיניות האפליה כלפי השחורים, הזא מדיניות האפרתהייד. הסרט מנסה לבדוק כצד מתמודדים היהודים עם השטיות הזו.

בטלוויזיה

* „שי פוש" (א', 20.00) — התכנית מיוחד כולה לסרט „התחלת חדשות". זו־סרט מביא את סיפורו של הנושר באנגלית בשנות החמישים מבצד לעולם המוסיקה.

* גביע העולם בכדורגל (מקסיקו 86 — שידור ישיר של משחק הגמר (א' 21.00).

* קין הבל (א', 23.00) — הפרק השי־שי: יד המקרה מפגישה את עלוזנטיגה בתו של הבל, עם ריצ'ארד בנו של קין. הם נישאים, על־אף התנגדות הוריהם. ב־סן פרנסיסקו הם פותחים חנות לבגדים וצקיקתם הולכים ומתרחבים לרשת בו־טיקים משגשגת. קין מגיש תביעה נגד הבל על התבטיס שנקט בבורסה במניות חברת המשפחה.

* „תחילה" (ב', 20.02) — שם הפרק: „השתקפויות". בצל המכונות לנשף הגדול של בית הספר הלי מתחילה בדיאטה קד־חתנית המביאה אותה לידי התמיטות גופנית.

* „רמפי מייקפיס" (ב', 22.50) — שם הפרק: „רוצה להשכיר". ריצה לחש־כיר בא מאמריקה לבצע „הזה". דמפסי מייקפיס עולים על עקבותיו, כאשר יגא רוצה את אחד מעמיתיהם. מייקפיס נצורת בידידה מבית הספר כדי ליעבד אחו.

* „מאבנוה" (ג', 22.20) — שם הפרק: „סמיך יותר מדם". טיטי נצבר בידי מש־מר יותר מדם. בעיקר את הפרטים הק־מנים שבחיינו: הם הכחדה הדיי־כמו. סיבת הבריחתן יהמצאת אי־חרות.

* „חמבנוה" — סרט קולנוע (ד', 22.05) — מכונית שחורה ומסתורית מגיעה ל־עיירת דרומית קטנה וקטלת אנשים ב־דרכה. הסיבה איבה נראית לעין, וגם נהג אינו נראה בתוכה, והיא משתוללת כאוות נפשה. כוחות המשטרה כולה יוצאים „ל־הרוג" את המכונית הזאת. הפלילה בנויה כסיפור מתח, אולם אפשר לראות בה ס־מליצה למאבק האדם בכוחות הרשע.

* „על נהרות בבל" (ה', 21.30) — ד־הפגש: „דרום אפריקה (ראה זרקור).

* יום רביעי

09.00: שעת מרשר

09.45: פרק בסדרה „זה רק ויליאם".

10.10: פרק שני בסדרה „זה רק ויליאם".

14.00: שעת מרשר.

14.15: מהרת הזמן — פגישה עם האתמול — סנטר קלארק מגיע לבסיס ה־מדי של מבצע „מהרת הזמן" כדי לבדוק אם אכנס יש הצדקה לסכו־מי הנתק המושקעים המבצע. סיני המנסה לחלוכה את הצדקה שבי־מבצע משנר את עצמו בתוך הזכן ומצא את עצמו על האניה „ד־מאניק", ערב שביעתה. דאג מבקש ש־שלחו אותו לשם כדי להציל את עזרי.

15.00: מאר מאר — סדרת אניכציה בת 52 פרקים בעמק קמום. הרחק מבני ה־אדם, נרת הדובה ענדה עם בנה ה־קטן מאר מאר. לאמו הוא מיקי הכוף הסכן. יחד הם עוברים חוויות רב־ת ומלהבות.

16.15: פיצ'הים — „פיצוחי קרן" צורתו החדשה של הדיבידיון המוכר וה־שופולארי פיצוחים.

17.30: חידון קלנדר לנוער — בחידון מ־שתתפים 8 בהרים. יוחרנו בי־יוי־עים בסרטים יחנני בי דיאלוג: מ־כוחדים מתוך סרטים יחבני מ־סיקה.

* יום חמישי

14.15: הדשדות — הסרט כתאר את ד־יחת היחסים של מיטי האנ־ר"א־מן ורוביהם הבדיחלת. הוא מתבדר בציד הבלתי חוקי שנעשה בבעלי חתים הללו והחדים בחמיד של ה־עיות שהם הם חיים.

15.25: „הדשדות בצאתי — — — סדר־רה של 8 פרקים העוסקת נמי הבי־ציא ובתי. בעיקר את הפרטים הק־מנים שבחיינו: הם הכחדה הדיי־כמו. סיבת הבריחתן יהמצאת אי־חרות.

17.30: „נאריפולי" — סדרת הנפשה חד־שה, בת 3 פרקים, על הרפאקאוניי של הנאצל בארפיליה.

18.32: „פלוזיוזיה" — פרק סביבתי: „דרמות בטלוויזיה" — תפקיד הדרמות כי השפעתן.

* יום רביעי

09.00: שעת מרשר

09.45: פרק בסדרה „זה רק ויליאם".

10.10: פרק שני בסדרה „זה רק ויליאם".

14.00: שעת מרשר.

14.15: מהרת הזמן — פגישה עם האתמול — סנטר קלארק מגיע לבסיס ה־מדי של מבצע „מהרת הזמן" כדי לבדוק אם אכנס יש הצדקה לסכו־מי הנתק המושקעים המבצע. סיני המנסה לחלוכה את הצדקה שבי־מבצע משנר את עצמו בתוך הזכן ומצא את עצמו על האניה „ד־מאניק", ערב שביעתה. דאג מבקש ש־שלחו אותו לשם כדי להציל את עזרי.

15.00: מאר מאר — סדרת אניכציה בת 52 פרקים בעמק קמום. הרחק מבני ה־אדם, נרת הדובה ענדה עם בנה ה־קטן מאר מאר. לאמו הוא מיקי הכוף הסכן. יחד הם עוברים חוויות רב־ת ומלהבות.

16.15: פיצ'הים — „פיצוחי קרן" צורתו החדשה של הדיבידיון המוכר וה־שופולארי פיצוחים.

17.30: חידון קלנדר לנוער — בחידון מ־שתתפים 8 בהרים. יוחרנו בי־יוי־עים בסרטים יחנני בי דיאלוג: מ־כוחדים מתוך סרטים יחבני מ־סיקה.

* יום חמישי

14.15: הדשדות — הסרט כתאר את ד־יחת היחסים של מיטי האנ־ר"א־מן ורוביהם הבדיחלת. הוא מתבדר בציד הבלתי חוקי שנעשה בבעלי חתים הללו והחדים בחמיד של ה־עיות שהם הם חיים.

15.25: „הדשדות בצאתי — — — סדר־רה של 8 פרקים העוסקת נמי הבי־ציא ובתי. בעיקר את הפרטים הק־מנים שבחיינו: הם הכחדה הדיי־כמו. סיבת הבריחתן יהמצאת אי־חרות.

לילדים ולנוער

בטלוויזיה הכללית והלימודית

* יום ראשון

14.00: נס אנו שופטים — כתבה שגרתית — לרגל חג לאומי מחליט עיתון לפרסם כתבה על דמות היסטורית ידועה. הצורך הראשי שולח כתב לאיסוף החומר. הדילמה היא. בין כתב שרוצה חשיפת אמת ובין שיקולים של הצורך הראשי.

15.00: ידידיו של הנידון למות — דוקו־דרמה המשלבת קטעים מיוחדים הכר־קלם של ג'ין לואיס אבאנס. צניר שנידון למות באלאבמה בשנת 83' ושחזר האירועים שהובילוהו עד להצאה להורג בכיסא החשמלי.

16.15: החבורה של פיצי — פרק 6 — החבורה מתארגנת לצבוד בחנות המכרות. שילה קובעת תורנות, ד־תורו של ג'יל נקבע ליום הראשון שבו בפתחו המשחקים. ג'יל לא מ־גיע לתורנות. החבורה כועסת עליו ורוב החברים נלקחים לתחנת המש־טרה. בעזרת ילדיך, אפתו של סק, משחררים את חברי חבורת מרפי.

17.30: „מכטיל 85" — ברודוויי על הי־ברמל". משתתפים: יגאל בשן, אבי מולדאנו, אלון אולארצ'יק, צוות המופע „כפר צוצבי". ריקי גל, אי־לנה אביטל, רבקה זהבי, להקת „ב־רדשי", קורין אלאל ומאיר בנאי.

* יום שני

14.25: משק הקלאי בהחיי — הסרט מתאר חיי משפחה בכפר הדרי, ואת נסיוו־נותיהם הנעשים להשתחרר מדרך החיים הפריפיריבית שנכפית עלי־הם ע"י מסורת הדורות.

16.00: דברי דוחות — אלכסנדר דיומא — אלכסנדר דיומא הנציח לבפריו את המאורעות שאביו, גנרל בצבא נפו־ליון, לא הצליח להנעים למוחו של אלכסנדר דיומי כפי שמשתקפת ב־תכנית זו משלבת מעדרבות בזילה באירועים היסטוריים של המאה ה־19 בצרפת, ביחד עם אופי רגיש, סקרן ונבון.

16.30: נקודת כמבה — סיפורם של צע־רים אחרי צבא ששוקטי בלימודים במכללת תל־חי.

* יום שלישי

09.00: שעת מרשר — הפעלה נוספת לכל המשפחה. תרגילים לשיפור הכושר הגופני בליווי מוסיקלי ובהנחיית מורה להתעמלות.

09.40: אל־סיד — סדרת אניכציה בת 26 פרקים המספרת את קורותיו ועלי־לותיו של אל־סיד הקטן בתקופת ימי הביניים.

10.05: זה רק ויליאם... סדרת הרפתקאות בת 26 פרקים העוסקת בתעלולים של ויליאם השובב.

10.30: להקת ראייר מפריטים — חברי ל־הקת הרוק האנגלית כ־ספרים על ע־צמם, על הלהקה שלהם ושרים מ־שיריהם המפורסמים.

14.00: שעת מרשר.

15.15: היפה הנחמה — גרטה מודרגנת ל־אגדה ידועה. מיחר שאיבד את כל רכושו תועה בדרכו ומגיע לטירתה של „הנחמה". הוא קוטף ורד בגינתה לצו. להביא לבתי „הנחמה". הפיגוש על כך הוא ש„הנחמה" תבוא לגיר בטירה. הסרט מתאר את מערכת היחסים בין „הנחמה" ל„הנחמה". הון הנבדת העולם האנושי מול ערים החכמה והאמת המוחלטת.

16.15: קרובים קרובים — הסובים לסים אביתר מתגרים לצחוק.

פינת הבול

מאת חיים לנגלבן

שיחתי הדואר של ארה"ב הוציאה ב־תחילת הכמה קונברס בולי זכרון לכבוד תחביב אוסף הבולים. הבכרה בכיתה עדי־נו דקים הנם, עבכל אחד מהם ארבעה בולים בני 22 סנט.

באותו יום — הוציא גם מיכאל הדואר של שבדיה סונטרס הכבלה דפית מדרגת בת ארבעה בולים, לציון הקמיב הה, ה־אחיב המקובל ביותר בבולים. מהיה ה־הוצאה הרבריות הבינקת בהשטר לתע־רוכת הבולים שהתקיימה בשטוקהולם ב־שנה הבאה. עתי הבדיבות גם הפיקו „בכרמים קארד" הקשורים גם לבכרמות בולי הכרון שלהן. כן הוראי לבין. כי ארה"ב ושבדיה. שיתפו פעולה. בעבר ב־הוראה משותפת של בולים בשנה 1983, כדי לציין מלאת 200 שנה לאמנת הידידות בין שתי הארצות.

כל אחד מארבעת הציורים שבל בולי „איסוף הבולים" של ארה"ב מציג ראיה של „בול על בול". המילים „איסוף בולים" מופיעות לרוחב החלק העליון של כל בול בבמדה האמריקנית ר־22 סנט וארץ ההנ־פקה — בפינה הימנית התחתונה של כל אחד מן הבולים.

הבמדה האמריקנית והבמדה השבדית לכבולים בול אחד בעל ציבוב הה בשת־הן. ציבוב שהוגש עלידי אוזה ידן. מן הבידה השבדי, אשר ציבב את שאר שלו־שה הבולים השבדים מראה שני בולים על דף אלבום, ובול אמריקני בן 3 סנט מ־1938. מתוח לזכיכה מגדלת. כל הבולים ניתנו לציון כלאת 300 שנה ליבגירה ה־שבדית־פרכית לאמריקה.

תרשת הבול המיוחד גם הוא כשקפת אה שיתוף־הפעולה המאפיין את הפרוייקט כולו. הבתרשים השבדי לארם סיובלום ה־בן את הבתרים לגדרמה האמריקנית של הבול המשותף, למו גם לשאר שלושת הבולים השבדיים, ותיאמם הימסכן כן הלשכה לבתרים הדפסה, ביצע את הה־ריסה לגדרמה השבדית.

אחד משלושת הבולים של ארה"ב מר־אה בעד הפסוק עם אוסף הבולים שלו; ש־ני הבולים האחרים מראים בולים כלקי הדבים, בולים הבולים על מעטפות, ו־אותמות דואר ידניות המשמשות להחתמת בולים. לפרות שמרכיבים מוצרים אלה של התחביב מופיעים בשני הציורים. ה־פרסים „בול על בול". המילים „איסוף בולים" מופיעות לרוחב החלק העליון של כל בול בבמדה האמריקנית ר־22 סנט וארץ ההנ־פקה — בפינה הימנית התחתונה של כל אחד מן הבולים.

הבמדה האמריקנית והבמדה השבדית לכבולים בול אחד בעל ציבוב הה בשת־הן. ציבוב שהוגש עלידי אוזה ידן. מן הבידה השבדי, אשר ציבב את שאר שלו־שה הבולים השבדים מראה שני בולים על דף אלבום, ובול אמריקני בן 3 סנט מ־1938. מתוח לזכיכה מגדלת. כל הבולים ניתנו לציון כלאת 300 שנה ליבגירה ה־שבדית־פרכית לאמריקה.

תרשת הבול המיוחד גם הוא כשקפת אה שיתוף־הפעולה המאפיין את הפרוייקט כולו. הבתרים השבדי לארם סיובלום ה־בן את הבתרים לגדרמה האמריקנית של הבול המשותף, למו גם לשאר שלושת הבולים השבדיים, ותיאמם הימסכן כן הלשכה לבתרים הדפסה, ביצע את הה־ריסה לגדרמה השבדית.

אחד משלושת הבולים של ארה"ב מר־אה בעד הפסוק עם אוסף הבולים שלו; ש־ני הבולים האחרים מראים בולים כלקי הדבים, בולים הבולים על מעטפות, ו־

ארה"ב ושבדיה מוציאות הנפקה משותפת

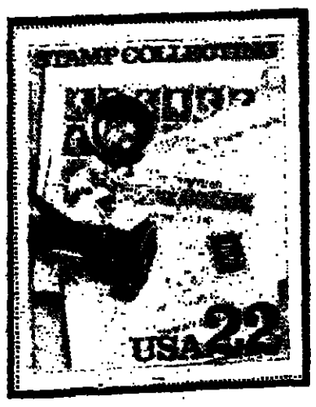

אותיות, מצגת אף הוא בציור זה. שניים מבין שלושת הבולים בציבוה השבדית הם בעריך של 2 קרונ